

1 Revisorernas granskning

Riksdagens revisorer har granskat Allmänna arvsfonden. Granskningen har redovisats i rapporten *Allmänna arvsfonden* (1999/2000:2), bilaga 1.

Den kvarlåtenskap som flyter in till det allmänna på grund av att arvsberättigade släktingar saknas tillfaller en fond, Allmänna arvsfonden. Syftet är att fondens medel ska användas till ändamål som är likartade med de ändamål som förekommer i testamenten, t.ex. ändamål av ideell karaktär för barn, ungdomar och personer med funktionshinder.

Ärenden om stöd ur Allmänna arvsfonden handläggs av Arvsfondsdelegationens kansli, som organisatoriskt är placerat inom Socialdepartementet respektive Kulturdepartementet. Beslut om stöd fattas normalt av Arvsfondsdelegationen. Den övergripande beslutanderätten i ärenden som rör arvsfonden har dock regeringen, som också beslutar om stödgivning som överstiger 300 000 kr eller är av principiell betydelse.

Kammarkollegiet förvaltar fonden samt handhar vissa myndighetsuppgifter för fonden, såsom utbetalning av beviljade medel.

Granskningen har främst inriktats på områdena Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning samt Arvsfondsdelegationens verksamhet. Den rättsliga ställningen har bl.a. betydelse för frågan om ansvaret för revisionen. Hur verksamheten bedrivs visar hur arvsfondens ändamålsparagraf, och regeringens riktlinjer för verksamheten, tolkas.

Revisorernas rapport har remissbehandlats. En sammanställning över remissinstanserna återfinns i bilaga 2.

I det följande redovisar revisorerna sina slutliga överväganden och förslag med anledning av granskningen.

Allmänna synpunkter från remissinstanserna

Regeringskansliet, dvs. expeditions- och rättscheferna inom Social- och Kulturdepartementen samt revisionschefen i Regeringskansliets revisionskontor, har avgett ett gemensamt yttrande över revisorernas rapport. Yttrandet har koncentrerats på de delar av rapporten som avhandlar frågor kring Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning samt revisorernas överväganden kring dessa frågor.

Företrädarna för Regeringskansliet anser att Arvsfondsdelegationen uppvisar alla eller de flesta av de typiska kännetecken som brukar förknippas med en myndighet av nämnds, råds eller delegations art. Revisionsansvaret för delegationen bör därför följa gängse regler, enligt Regeringskansliets företrädare, dvs. delegationen bör revideras av Riksrevisionsverket.

Kammarkollegiet avstyrker revisorernas förslag att Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen bör slås samman till en myndighet samt att Kammarkollegiets arvsfondsenshet skulle ingå i en ny sammanslagen myndighet. Om alla uppgifter rörande arvsfonden ska samlas på ett ställe, anser kollegiet, att det bör ske hos Kammarkollegiet.

Folkhälsoinstitutet har inga invändningar mot de förslag som läggs fram i revisorernas rapport.

Ekonomistyrningsverket (ESV) liksom *Riksrevisionsverket* (RRV) tillstyrker i stort revisorernas förslag. RRV framhåller dessutom att revisorernas förslag fullt ut tillgodoser de önskemål som RRV tidigare framfört angående Arvsfondsdelegationen som en statlig myndighet och avlämnandet av en årsredovisning samt huruvida denna årsredovisning ska inkludera Allmänna arvsfonden.

Även *Ungdomsstyrelsens* erfarenheter leder till vissa slutsatser som ligger i linje med det som påtalas i rapporten och då särskilt vad gäller uppföljning och utvärdering.

Arvsfondsdelegationen är däremot i huvudsak negativ till revisorernas förslag.

De Handikappades Riksförbund ställer sig bl.a. positivt till förslaget om att stärka den ekonomiska revisionen av projektmedel, medan förbundet är mer tveksamt till krav på "objektiv" utvärdering av projekten.

2 Revisorernas överväganden

2.1 Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision av verksamheten

Rapporten

Vid Riksdagens revisorers granskning av Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen har framkommit att det finns oklarheter kring fondens och delegationens rättsliga reglering och revisionen av verksamheten.

Arvsfonden har ett eget regelverk som styr verksamheten. Den förvaltas av Kammarkollegiet som också handhar vissa myndighetsuppgifter för arvsfondens räkning. Samtliga kostnader för dessa uppgifter betalas ur arvsfonden.

Hur redovisningen och revisionen av fonden ska handhas samt vem som ska ansvara för dessa uppgifter, är dock oklart. Kammarkollegiet anser att RRV bör revidera Allmänna arvsfondens räkenskaper, vilket dock inte överensstämmer med RRV:s uppfattning.

Arvsfondsdelegationen är enligt regeringen en egen myndighet under regeringen. Arvsfondsdelegationen har dock ingen egen redovisning och revideras inte av RRV. Arvsfondsdelegationens verksamhet ingår i Regeringskansliets redovisning, men finansieras genom arvsfonden. Vid granskningen har det framkommit att det finns olika uppfattningar om huruvida regleringen

kring Arvsfondsdelegationen är tillräcklig för att delegationen ska fungera på ett tillfredsställande sätt som en egen myndighet.

Riksdagens revisorer anser inte att det är tillfredsställande att oklarhet råder kring arvsfondens och Arvsfondsdelegationens reglering. Det är inte heller tillfredsställande att det inte upprättas en redovisning över verksamheten som revideras. Till följd av den bristande tydligheten i regleringen kring arvsfonden och delegationen är insynen i verksamheten bristfällig, liksom kontrollen och uppföljningen. Även styrningen och ansvarsfördelningen skulle kunna förbättras. Verksamheten är i dag inte heller föremål för någon budgetprocess, liknande den hos andra myndigheter, och inte heller förs någon dialog angående mål- och resultatstyrning med regeringen.

Riksdagens revisorer anser att det vid granskningen har framkommit starka skäl som talar för att arvsfonden och Arvsfondsdelegationen bör slås samman till en myndighet. Vid en sammanslagning till en myndighet skapas enligt revisorerna goda möjligheter att förbättra styrningen av myndigheten samt en tydligare ansvarsfördelning. Det skapas också möjlighet till en resultatdialog med regeringen på motsvarande sätt som för andra myndigheter, t.ex. vad gäller de särskilda satsningarna. Sedvanlig mål- och resultatstyrning mellan regeringen och myndigheten kan dessutom äga rum. Genom att en gemensam redovisning upprättas skapas möjligheter till revision av hela verksamheten, vilket bidrar till insyn och öppenhet i verksamheten.

Enligt revisorernas uppfattning kan en sammanslagning av arvsfonden och Arvsfondsdelegationen till en myndighet organisatoriskt genomföras på olika sätt. Riksdagens revisorer anser dock att regeringen bör överväga att placera verksamheten som en egen myndighet utanför Regeringskansliet på motsvarande sätt och med likartade regler som för andra myndigheter under regeringen. Myndighetens rättsliga ställning skulle förtydligas och bättre anpassas till den gällande förvaltningsstrukturen.

Eftersom Kammarkollegiets fondförvaltning och förvaltning av Allmänna arvsfonden är god, anser revisorerna att oavsett vilken organisatorisk form som väljs, bör Kammarkollegiet på uppdragsbasis även fortsättningsvis förvalta fonden. Även Kammarkollegiets hantering av utbetalningar av beviljade medel kan köpas av kollegiet. Övriga arvsfondsärenden på Kammarkollegiet, den s.k. arvsfondsensheten, bör dock enligt revisorernas rapport kunna ingå i en ny sammanslagen myndighet.

Remissinstansernas synpunkter

I yttrandet från *Regeringskansliets* företrädare konstateras att det av förarbetena till lagen om Allmänna arvsfonden bl.a. framgår att det vid delegationens bildande skulle inrättas en ny myndighet, Arvsfondsdelegationen (prop. 1993/94:124 s. 23 ff.) Efter en genomgång av olika former av myndigheter, anser Regeringskansliets företrädare sammanfattningsvis att det är ställt utom allt tvivel att Arvsfondsdelegationen är en egen myndighet under regeringen. Företrädarna för Regeringskansliet menar att Arvsfondsdelegationen uppvisar alla eller de flesta av de typiska kännetecken som brukar förknippas med en myndighet av nämnds, råds eller delegations art.

Mot bakgrund av denna slutsats anser Regeringskansliet att revisionsansvaret för Arvsfondsdelegationen bör följa gängse regler, dvs. delegationen bör revideras av Riksrevisionsverket. Det förhållandet att delegationen undantagits från tillämpningen av förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning kan inte anses utgöra något hinder för revisionen, enligt företädarna för Regeringskansliet.

Kammarkollegiet avstyrker revisorernas förslag att Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen bör slås samman till en myndighet samt att Kammarkollegiets arvsfondsenshet skulle ingå i en ny sammanslagen myndighet.

Kollegiet anser att revisorerna i rapporten har blandat ihop det särskilda rättssubjektet Allmänna arvsfonden med de olika uppgifter kollegiet har när det gäller arvsfonden t.ex. att företräda den, förvalta den och betala ut medel från den. Enligt kollegiets mening kan man inte slå samman det särskilda rättssubjekt som Allmänna arvsfonden är med en myndighet, Arvsfondsdelegationen, till en egen myndighet utan att ändra på fondens hela konstruktion och införa arvsrätt för staten. Detta skulle för arvsfondens del innebära att den goda idé arvsfonden är skulle gå förlorad. Allmänna arvsfondens ändamål är dessutom bestämt i lag och bör inte ytterligare styras i ett regleringsbrev.

Kollegiet anser att om alla uppgifter rörande arvsfonden ska samlas på ett ställe, så bör det ske hos Kammarkollegiet, som redan har två uppgifter rörande fonden, med möjlighet för kollegiet att knyta till sig en delegation för utdelning av stöd ur fonden. Uppgiften att bereda ansökningar om stöd ur fonden skulle hanteras av personal anställd vid kollegiet, medan beslut i sådana ärenden skulle fattas av delegationen, dvs. beslutsfunktionen skulle vara fristående från kollegiets ordinarie beslutsordning.

Kollegiet anser inte att all verksamhet rörande Allmänna arvsfonden borde placeras i en egen myndighet, med liknande regler som för andra myndigheter under regeringen. Kollegiet menar bl.a. att en sådan myndighet skulle bli för liten för att kunna anställa administrativ personal och upprätthålla specialistkompetens.

Kollegiet delar däremot revisorernas uppfattning att det är angeläget att det en gång för alla görs klart på vilket sätt arvsfonden ska revideras. Om dagens reglering inte anses tillräcklig, bör ett förtydligande kunna göras t.ex. genom att regeringen ger Riksrevisionsverket ett sådant uppdrag. Ett annat alternativ är, enligt kollegiet, att saken löses på motsvarande sätt som kyrkofonden eller vissa fonder inom socialförsäkringsområdet.

Enligt *ESV* är det angeläget att oklarheter om verksamhetens ställning och styrning undanröjs. *ESV* anser vidare att det är i linje med allmänna decentraliseringssträvanden att verksamhet som består av löpande rutinuppgifter, i detta fall handläggning av beslut om stödgivning, placeras utanför Regeringskansliet. Därvid bör enligt verkets mening alla beslut om stödgivning, således även de som i dag beslutas av regeringen, omfattas av förändringen.

Enligt verket bör verksamheten styras på traditionellt sätt genom bl.a. regleringsbrev och genom avlämnande av årsredovisning. Regeringen kan då i regleringsbrev ge närmare bestämmelser om inriktningen av verksamheten under aktuellt budgetår. När det gäller den närmare organisationen av verk-

samheten anser ESV att denna bör utredas ytterligare och alternativ till en egen myndighet undersökas, t.ex. en nämnd som administrativt stödjer sig på en annan myndighet.

Även RRV tillstyrker så som tidigare nämnts revisorernas förslag angående en sammanslagning av arvsfonden och Arvsfondsdelegationen till en myndighet, i syfte att stärka förutsättningarna för styrning och revision av den samlade verksamheten.

RRV tillstyrker även förslagen om att regeringen bör överväga att placera verksamheten som en egen myndighet utanför Regeringskansliet på motsvarande sätt och med likande regler som för andra myndigheter under regeringen, samt att Kammarkollegiet även fortsättningsvis bör förvalta fonden.

Förslagen tillgodoser fullt ut de önskemål som RRV tidigare fört fram om att det klart bör framgå dels att Arvsfondsdelegationen är en statlig myndighet som skall lämna årsredovisning, dels huruvida denna årsredovisning i så fall ska inkludera Allmänna arvsfonden.

Ungdomsstyrelsen anser att det finns vissa tveksamheter när det gäller revisorernas förslag att bilda en ny arvsfondsmyndighet. Ungdomsstyrelsen anger att det naturligtvis inte är tillfredsställande om det råder oklarheter när det gäller rättslig reglering och revision av arvsfondshanteringen inom Regeringskansliet och Kammarkollegiet. Detta bör dock kunna lösas genom att ansvaret för revisionen regleras, oavsett om verksamheten bedrivs inom Regeringskansliet eller ej. Ungdomsstyrelsen menar dock att ett alternativ till revisorernas förslag borde kunna vara att koppla den praktiska arvsfondshanteringen till de ansvariga myndigheterna för respektive politikområde, dvs. för barn, unga respektive funktionshindrade.

Enligt *Arvsfondsdelegationens* mening råder det inte någon tvekan om att delegationen är en självständig myndighet under regeringen. Arvsfondsdelegationen kan därför inte se att den nuvarande organisationsformen skulle utgöra ett hinder för en effektiv extern granskning och förvaltning. Arvsfondsdelegationen är av meningen att Riksrevisionsverket ska revidera Arvsfondsdelegationen redan inom ramen för nuvarande organisationsform.

Arvsfondsdelegationen framhåller dessutom att den nuvarande organisationens placering inom Regeringskansliet leder till att den är kostnadseffektiv samt att den ger möjlighet till att utnyttja kompetensen hos sakenheterna på departementen. Den nuvarande organisationsformen ger även möjlighet till en dialog mellan Regeringskansliet och berörda samhällssektorer, vilken är av stor betydelse för kunskapsförmedlingen till Regeringskansliet och därmed även till regeringen, enligt Arvsfondsdelegationens uppfattning.

Arvsfondsdelegationen anser dessutom att det givetvis är angeläget med en ändamålsenlig ekonomisk styrning och kontroll såväl när det gäller administration som stödverksamhet. Detta torde dock inte kunna kopplas till den statliga budgetprocessen med mindre än att man samtidigt gör en långtgående omprövning av grunderna för Allmänna arvsfondens arvsrätt.

Arvsfondsdelegationen anser dessutom att övervägande skäl talar mot att slå ihop delegationen och den del av Allmänna arvsfonden som handhas av Kammarkollegiet till en myndighet. De arvsrättsliga frågor och den förmögenhetsförvaltning som handhas av kollegiet är så artskilda från den stödverksamhet som handhas av delegationen att en hopslagning inte innebär

någon fördel. Vidare menar delegationen att bedömningen av ärenden om t.ex. arvsavstående och vissa andra moment i dödsboförvaltningen står i ett motsatsförhållande till de intressen som delegationen har av att så mycket pengar som möjligt kommer in till fonden.

Revisorernas överväganden

Remissinstansernas uppfattning är delad angående behovet av ett tydliggörande av regleringen av delegationen samt hur kraven på redovisning och revision av fonden och delegationen bör utformas.

Arvsfondsdelegationen undantogs i november 1999 från kravet på att upprätta årsredovisning enligt förordning (1996:882) om myndigheters årsredovisning. Regeringskansliets företrädare menar att myndigheten trots detta kan revideras av RRV, vilket inte överensstämmer med RRV:s uppfattning. RRV menar att det dessutom finns andra otydligheter vad gäller delegationen. RRV anser bl.a. att det är oklart vem som är mottagare av en eventuell revisionsrapport vad gäller Arvsfondsdelegationen.

Allmänna arvsfondens räkenskaper revideras inte heller. Kammarkollegiet menar att RRV har fullt stöd att revidera enligt nuvarande bestämmelser, vilket inte överensstämmer med RRV:s uppfattning.

Revisorerna anser att Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga reglering bör förtydligas och då särskilt vad gäller frågan om redovisning och revision. Riksdagens revisorer finner det vara otillfredsställande att det råder oklarhet och diskussion kring den rättsliga regleringen av en myndighet under regeringen, dvs. Arvsfondsdelegationen, samt att myndigheten inte har en egen redovisning eller revideras av RRV. Även ansvarsfördelningen och styrningen av verksamheten bör förtydligas enligt revisorerna.

Att regleringen kring fondens och delegationens redovisning och revision ses över är enligt revisorerna särskilt betydelsefullt mot bakgrund av att fonden omfattar ett bokfört värde på ca 700 miljoner kronor och att delegationen årligen fördelar ca 200 miljoner kronor i olika stöd.

Remissinstansernas uppfattning angående revisorernas förslag om en sammanslagning av Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen, dvs. av de myndighetsuppgifter som handhas för arvsfondens räkning av Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen, är delad. Revisorerna är dock av uppfattningen att det finns fördelar med att föra samman samtliga de uppgifter som rör arvsfonden och Arvsfondsdelegationen till en myndighet. Hur en sådan sammanslagning bör genomföras, och hur omfattande den ska vara, är dock en fråga som närmare måste utredas.

Revisorerna anser inte att arvsfondens medel ska ingå i statsbudgeten, utan att de medel som inkommer även fortsättningsvis ska placeras i en fond. Enligt revisorernas uppfattning kan dock ansvaret för att företräda Allmänna arvsfonden och bevaka fondens rätt även handhas av annan myndighet än Kammarkollegiet, t.ex. Arvsfondsdelegationen. Huruvida de jurister som i dag arbetar med de civilrättsliga frågor som rör arvsfondens rätt på Kammarkollegiet därmed ska ingå i myndigheten Arvsfondsdelegationen, eller om

denna tjänst ska köpas av Kammarkollegiet, är likaså en fråga som närmare bör utredas.

Revisorerna är av uppfattningen att den myndighet som ansvarar för de myndighetsuppgifter som rör arvsfonden bör placeras utanför Regeringskansliet. Huruvida myndigheten ska vara helt fristående eller samlokaliseras med annan myndighet, t.ex. Kammarkollegiet, är en fråga för närmare utredning. Revisorerna menar dock att myndigheten bör ha en fristående ställning som mer överensstämmer med en traditionell myndighet.

Riksdagens revisorer anser att den myndighet som ansvarar för och hanterar uppgifterna rörande Allmänna arvsfonden, t.ex. stödgivningen ur fonden, bör utformas och styras på motsvarande sätt som andra myndigheter, bl.a. via dialog med regeringen om målet för verksamheten, vilka resultat som ska uppnås samt vilka mål som har uppnåtts. Revisorerna anser däremot inte att arvsfonden ska utformas som en myndighet, utan förvaltas som en fond på motsvarande sätt som i dag.

Revisorerna föreslår:

- att regeringen tar initiativ till att förtydliga de regler som gäller för Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens verksamhet samt klargör förhållandena kring arvsfondens och delegationens redovisning och revision. Revisorerna föreslår även att Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens redovisning samordnas i ett gemensamt bokslut, som revideras av Riksrevisionsverket. Revisorerna föreslår dessutom att en myndighet ska ansvara för samtliga de myndighetsuppgifter som rör arvsfonden samt att regeringen överväger att placera denna myndighet utanför Regeringskansliet. Myndigheten bör i princip utformas och styras på motsvarande sätt som andra traditionella myndigheter. Vid utformningen av myndigheten bör särskilt eftersträvas att ta tillvara den typ av flexibilitet och öppenhet till nya projekt och verksamhetsidéer som finns hos Arvsfondsdelegationen. Arvsfondens unika ställning bör dessutom bestå.

2.2 Stödfördelning ur Allmänna arvsfonden

Rapporten

Ändamålsparagrafen

Allmänna arvsfondens nuvarande ändamålsbestämmelse är, liksom sin föregångares, både omfattande och öppen. Bestämmelsen är allmänt formulerad, vilket möjliggör för regeringen att anpassa fondmedlens användningsområde efter samhällsutvecklingen.

Riksdagens revisorer anser att den verksamhet som bedrivs med Allmänna arvsfondens medel bör vara öppen och mottaglig för nya verksamheter och nya idéer. Arvsfonden bör ha möjligheter att stödja nya projekt och det finns, enligt vad som framkommit vid granskningen, många bra projekt att stödja. Revisorerna kan dock konstatera att det utifrån ändamålsparagrafens utformning är svårt att få en uppfattning om gränserna för arvsfondens stödgivning.

Regeringen anger årligen i en skrivelse till riksdagen dels hur medlen har använts under året, dels hur den framtida inriktningen på stödet ska se ut. Revisorerna har funnit att samma områden, eller likartade områden, ofta anges som prioriterade under flera år, och att inriktningen på stödet därmed blir likartad över åren.

Vid en analys av vilka projekt som erhållit stöd utifrån riktlinjerna för den framtida inriktningen kan dessutom konstateras att riktlinjerna visserligen påverkar fördelningen av projektmedel. Icke oansenliga mängder medel fördelas dock under mer övergripande rubriker.

Riksdagens revisorer föreslår i rapporten att eftersom ändamålsparagrafen är vid och omfattande, bör regeringens riktlinjer för den framtida inriktningen vara väl genomarbetade och i hög grad styrande för verksamheten.

De särskilda satsningarna

Regeringen kan, förutom till de prioriterade områdena, även ge stöd till s.k. särskilda satsningar. Särskilda satsningar innebär att regeringen under pågående budgetår beslutar om att en viss summa av arvsfondens utdelningsbara medel ska avsättas för ett särskilt ändamål. De särskilda satsningarna redovisas inte separat i rapporteringen till riksdagen utan under respektive målgrupp.

Riksdagens revisorer föreslår att de s.k. särskilda satsningarna redovisas i regeringens årliga skrivelse till riksdagen samt att regeringen anger hur stor andel av de utdelningsbara medlen som kan komma att fördelas på detta sätt under det kommande budgetåret.

Målgrupperna

Arvsfondens medel skulle inledningsvis tilldelas barn och ungdomar för deras vård och fostran, men målgrupperna utvidgades år 1969 till att även omfatta funktionshindrade.

Vad som i dag är att anse som funktionshinder är omfattande och medelsfördelningen har alltmer kommit de funktionshindrade till del. Revisorerna anser dock att det kan diskuteras vilka funktionshinder som ska ingå i målgruppen vid stödgivning från arvsfonden.

Riksdagens revisorer föreslår att fördelningen mellan målgrupperna ska analyseras. De utdelningsbara medlen bör fördelas utifrån vilka projektansökningar som inkommer. Fördelningen mellan de olika målgrupperna kan därmed komma att variera mellan åren i högre grad än i dag.

Remissinstansernas synpunkter

Arvsfondsdelegationen påpekar i sitt yttrande att det finns och ska finnas en skillnad mellan arvsfondsmedel, som ska fördelas i enlighet med arvsfondslagen, och budgetmedel som ska användas enligt gällande statsbudget. Arvsfondsdelegationen anser dessutom att en kombination av en fördelning av

arvsfondsmedel utifrån regeringens bedömning av vad som framstår som mest angeläget i ett allmänt perspektiv, och en fördelning där det ges utrymme för bl.a. ideella organisationers egna initiativ för utvecklingsverksamhet inom nya områden, är ändamålsenlig och bör finnas kvar. Arvsfondsdelegationen framhåller även att en betydande del av de utdelningsbara medlen bör stå fria för organisationer att ansöka om, utan alltför förutbestämda direktiv om inriktning.

Vad gäller redovisningen av de särskilda satsningarna bedömer Arvsfondsdelegationen att denna utan svårigheter kan förtydligas enligt revisorerens förslag. Delegationen har inte heller några invändningar mot att regeringen i förväg gör en beräkning på hur stor andel av medlen som kan komma att delas ut genom särskilda satsningar.

Arvsfondsdelegationen anser vidare att fördelningen mellan målgrupperna till väsentlig del bör avgöras av kvaliteten på inkomna projektansökningar och inte av kvoter eller antal ansökningar. För närvarande uppfattar dock delegationen att fördelningen fungerar tillfredsställande.

Vad gäller definitionen av funktionshinder använder delegationen i dag en definition som överensstämmer med 21 § socialtjänstlagen (1980:620). Arvsfondsdelegationen anser det inte motiverat att skapa en egen definition som skulle skilja sig från denna.

Kammarkollegiet anser att det är viktigt att medel kommer till användning för alla de tre målgrupperna som anges i ändamålsbestämmelsen. Det är viktigt att den mångfald som i dag finns representerad bland mottagarna inte beskärs till förmån för enstaka stora projekt, enligt kollegiet.

De Handikappades Riksförbund framhåller i sitt yttrande att man oroas starkt av kraven på en ökad styrning av arvsfondens verksamhet. Det vore mycket olyckligt om en större del av fondens medel låstes till av regeringen fastställda särskilda satsningar.

Förbundet anser dessutom att det är självklart att medelsutdelningen måste styras av kvaliteten och nytänkandet i ansökningarna och inget annat.

Revisorernas överväganden

Revisorerna anser att stödgivningen ur Allmänna arvsfonden ska vara öppen och mottaglig för nya verksamheter och idéer. Stödgivningen ska grundas på den lagstadgade ändamålsbestämmelsen, enligt revisorernas uppfattning. Regeringen anger dock årligen i en skrivelse till riksdagen dels hur medel har använts under året, dels hur den framtida inriktningen på stödet ska utformas inom ändamålsbestämmelsens ramar.

Revisorerna har funnit att regeringens riktlinjer för det framtida stödet har förhållandevis liten påverkan på den faktiska stödfördelningen. Revisorerna är dock av uppfattningen att man vid stödgivningen i en större omfattning bör beakta att regeringen angivit vissa områden och frågor som särskilt prioriterade och betydelsefulla. Om den faktiska fördelningen av medel inte nämnvärt påverkas av regeringens framtida inriktning, anser revisorerna att fastställandet av en framtida inriktning bör upphöra.

Revisorerna är inte av uppfattningen att en ökad andel av de utdelningsbara medlen ska fördelas via s.k. särskilda satsningar. Revisorerna föreslår

dock att regeringen på ett tydligare sätt redovisar hur stor andel av de utdelningsbara medlen som har fördelats via s.k. särskilda satsningar under året samt hur mycket som kan komma att fördelas på detta sätt under kommande budgetår. Syftet med redovisningen är bl.a. att få en uppfattning om hur stor andel av de utdelningsbara medlen som beskärs till förmån för vissa större projekt.

Riksdagens revisorer har funnit att andelen utdelningsbara medel som fördelas mellan de olika målgrupperna har varit mycket jämn under flera år. Revisorerna föreslår att fördelningen mellan målgrupperna analyseras. De utdelningsbara medlen bör fördelas i en större omfattning utifrån vilka projektansökningar som inkommer, något som flertalet remissinstanser anser bör vara det styrande kriteriet för stödgivningen.

Revisorerna föreslår:

- att regeringens fastslagna riktlinjer för den framtida stödgivningen beaktas i en större omfattning. Revisorerna föreslår dessutom att regeringen på ett tydligare sätt redovisar hur stor andel av de utdelningsbara medlen som fördelats via s.k. särskilda satsningar under året samt att regeringen redovisar hur mycket som kan komma att fördelas på detta sätt under det kommande budgetåret.

2.3 Arvsfondsdelegationens verksamhet

Rapporten

Handläggningen och besluten om stöd

Många av de organisationer som ansöker om stöd från Allmänna arvsfonden har ansökt om, och erhållit stöd, tidigare. Det finns även personer som är medlemmar i flera organisationer som arbetar med verksamhet för arvsfondens målgrupper och som därmed ansöker om stöd från arvsfonden regelbundet.

Riksdagens revisorer anser att det är viktigt att informationen om arvsfonden förbättras, så att fler organisationer söker stöd. Det är också viktigt att informationen leder till att ”rätt” organisationer söker stöd för ”rätt” saker. I dag avslås många ansökningar, vilket kan vara en följd av att informationen om vilka projekt som kan erhålla stöd inte har nått de sökande.

Åtterrapporteringen av projekten

Arvsfondsdelegationen kräver att ledningen för projektet i slutet av projektåret skickar in en ekonomisk redovisning över verksamheten. Redovisningen ska vara undertecknad av föreningens revisor, som dock inte behöver vara en kvalificerad revisor, dvs. auktoriserad eller godkänd.

Riksdagens revisorer anser att beviljandet av stöd på högre belopp, förslagsvis stöd som beviljas av regeringen, bör föranleda krav på revision av kvalificerad revisor. Kravet leder till en ökad insyn i de projekt som erhåller stora belopp från arvsfonden, samt en mer oberoende revision. Det innebär dessutom en höjd kompetens på revisionen.

Projektens ledning ska i sin redovisning till Arvsfondsdelegationen även inkomma med en redovisning av vilka aktiviteter som genomförts. Vid revisorernas granskning har framkommit att sammanställningen av projektaktiviteterna vanligtvis görs av projektledaren eller av projektansvarig. Riksdagens revisorer saknar en mer oberoende rapportering av den verksamhet som bedrivits med arvsfondens medel.

Riksdagens revisorer anser att uppföljning och utvärdering av projekten bör genomföras, både på kort och lång sikt. Revisorerna föreslår i rapporten att särskilda medel ska beviljas ur fonden för sådana ändamål. Revisorerna ser det dessutom som särskilt viktigt att externa personer, som inte är engagerade i föreningarna eller i projekten, i en större omfattning anlitas för ändamålet. Revisorerna anser att en förbättrad uppföljning och utvärdering innebär inte endast en förbättrad kontroll, utan även en bättre kunskap om betydelsen av arvsfondsmedel och effekterna av verksamheten.

Den centrala uppföljningen och utvärderingen av verksamheten

Det ankommer på Arvsfondsdelegationen att utveckla metoder för central uppföljning och effektmätning utifrån de övergripande målen och syftena. Arvsfondsdelegationen säger sig vara väl medveten om uppföljningens betydelse; delegationen arbetar aktivt med att förbättra denna del av verksamheten.

Riksdagens revisorer understryker i rapporten behovet av extern uppföljning och utvärdering. Revisorerna anser att det är betydelsefullt att de personer eller organisationer som genomför uppföljningen inte är direkt engagerade i sakfrågan.

Revisorerna anser dessutom att det vid den centrala uppföljningen och utvärderingen särskilt bör analyseras om de eftersträlvade effekterna med verksamheten har uppnåtts.

Remissinstansernas synpunkter

Kammarkollegiet anser att det är viktigt att en ökad användning av fristående utvärderare ska stå i rimlig proportion till vad man kan väntas få ut av utvärderingen. Som kollegiet ser det, är det väl så viktigt att kontrollen av projektansökningarna och kompetensen hos de organisationer som söker, görs på ett bra sätt, så att stödet inte efteråt måste krävas tillbaka, därför att det inte använts för avsett ändamål.

ESV tillstyrker revisorernas förslag om återrapportering av projekten och den centrala uppföljningen av verksamheten. Verket vill, liksom revisorerna, betona att de höjda kraven på återrapportering främst bör gälla stöd på högre belopp.

Även *Ungdomsstyrelsen* instämmer i revisorernas syn på behovet av extern uppföljning och utvärdering. Ungdomsstyrelsens uppfattning är att det är av stor vikt att betrakta utvärdering och forskning kring projektsatsningar som en del av utvecklingsarbetet. Det blir då också naturligt att se kostnaderna för detta som en del av projektutvecklingen och inte som administration.

När det gäller den ekonomiska redovisningen av projekten instämmer Ungdomsstyrelsen i kravet på auktoriserad eller godkänd revisor vid projekt som erhåller utvecklingsstöd överstigande 300 000 kr.

Arvsfondsdelegationen framhåller i sitt yttrande att man sedan 1995 har arbetat med informationsplaner och att det 1999 fastställdes en långsiktig strategi som syftar till att säkerställa såväl bredd som djup i fondens informationsverksamhet. Att information om fondens ändamål och villkor för stöd når ut till allmänheten bekräftas också, enligt delegationens uppfattning, av att Arvsfondsdelegationen bifaller en hög andel av sina ansökningar i jämförelse med andra större bidragsgivare.

Vad gäller återrapporteringen av projekten menar Arvsfondsdelegationen att det med anledning av revisorernas påpekanden finns anledning att utveckla utformningen av informationen så att den når ut till alla berörda. Arvsfondsdelegationen finner inte heller några skäl att invända mot förslaget om kvalificerad revision för projekt över en viss storlek.

Delegationen ställer sig dessutom positiv till att, liksom nu sker, utvärdera grupper av projekt av särskilt intresse. Delegationen delar däremot inte revisorernas bedömning att det skulle behövas en regelmässig extern rapportering av projekten.

De Handikappades Riksförbund har inga motstridiga åsikter när det gäller förslaget att förstärka den ekonomiska revisionen av projektmedlen. Riksförbundet ställer sig däremot tveksamt till kravet på "objektiv" utvärdering av projekten. Objektivitet förutsätter goda kunskaper inom det område projektet bedrivs för att utvärderingen ska bli adekvat. Det är viktigt att projekten utvärderas, men kostnaderna för utomstående utvärdering måste vara rimliga i förhållande till projektets verksamhet och budget, enligt riksförbundet.

Revisorernas överväganden

Riksdagens revisorer anser att informationen om Allmänna arvsfonden bör utvecklas ytterligare. Revisorerna är inte av uppfattningen att dagens informationsverksamhet från Arvsfondsdelegationen är mindre god, men revisorerna ser det som betydelsefullt att informationsfrågorna har en central plats i ett framtida utvecklingsarbete. Det är viktigt att fler organisationer uppmärksammar den verksamhet som bedrivs med arvsfondens medel.

Remissinstanserna tillstyrker revisorernas förslag att stöd på högre belopp, förslagsvis stöd som beviljas av regeringen, bör föranleda krav på revision av auktoriserad eller godkänd revisor.

Vad gäller revisorernas förslag att externa personer, som inte är engagerade i föreningarna eller projekten, i en större omfattning bör anlitas för uppföljning och utvärdering, råder dock delade meningar. Revisorerna anser att en utvecklad uppföljning och utvärdering är positivt och av intresse för hela verksamhetens utveckling. Det innebär, så som framhållits, inte endast en förbättrad kontroll, utan även en bättre kunskap om betydelsen av arvsfondsmedel och effekterna av verksamheten. Revisorerna instämmer även i Ungdomsstyrelsens uppfattning att utvärdering och forskning kring projekt-satsningar bör betraktas som en del av ett utvecklingsarbete, och att kostnaderna därmed kan betraktas som en del av projektutvecklingen. Revisorerna

är dessutom övertygade om att det finns goda möjligheter att finna kvalificerade utvärderare som inte är engagerade i föreningarna eller projekten.

Revisorerna ser det som särskilt betydelsefullt att den centrala uppföljningen och utvärderingen, dvs. den som Arvsfondsdelegationen initierar, genomförs av externa personer.

Revisorerna föreslår:

- att stöd på högre belopp, förslagsvis stöd som beviljats av regeringen, föranleder krav på revision av auktoriserad eller godkänd revisor. Revisorerna föreslår även att uppföljningen och utvärderingen av projekten och stödverksamheten utvecklas och att externa personer i större omfattning anlitas för ändamålet.

2.4 Rapporteringen till riksdagen

Rapporten

Riksdagens revisorer anser att regeringens årliga skrivelse till riksdagen i flera avseenden är informativ och belysande. Riksdagens revisorer har dock funnit vissa motstridiga uppgifter i skrivelserna. Skrivelserna är dessutom svåra att följa från år till år, vilket bl.a. beror på att begreppen inte definieras.

Riksdagens revisorer kan även konstatera att det i skrivelserna är svårt att se tydliga samband mellan regeringens riktlinjer för den framtida inriktningen och den faktiska medelsfördelningen.

Riksdagens revisorer anser att rapporteringen till riksdagen måste ses över.

Remissinstansernas synpunkter

Kammarkollegiet framför i sitt yttrande att den information som i dag lämnas i skrivelsen till riksdagen angående projektbeskrivningar fyller en stor funktion som förmedlare av kunskap om vad arvsfonden används till. Kollegiet anser att om denna information inte lämnas i skrivelsen till riksdagen bör den lämnas på annat sätt.

ESV tillstyrker vad revisorerna anfört om rapporteringen till riksdagen.

Av *Arvsfondsdelegationens* yttrande över revisorernas förslag framgår att delegationen kommer att ta fasta på de påpekanden revisorerna gjort avseende rapporteringen till riksdagen. Frågan om revisionen av det bokslut som upprättas hos Kammarkollegiet är dock något som delegationen inte disponerar över.

Revisorernas överväganden

Riksdagens revisorer är liksom tidigare av uppfattningen att rapporteringen till riksdagen måste ses över. Remissinstanserna har inte heller framfört avvikande uppfattningar.

- att regeringens rapportering till riksdagen ses över. Det bokslut som bifogas, angående arvsfondens medel på Kammarkollegiet, bör vara reviderat. Möjligheterna att följa verksamhetens utveckling under budgetåren bör förbättras. Det bör dessutom redovisas mer information om effekterna av verksamheten och mindre av projektbeskrivningar.

3 Revisorernas förslag

Förslag

Riksdagens revisorer föreslår

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört i avsnitt 2.1 om Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision av verksamheten,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört i avsnitt 2.2 om stödfördelningen ur Allmänna arvsfonden,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört i avsnitt 2.3 om Arvsfondsdelegationens verksamhet,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört i avsnitt 2.4 om rapporteringen till riksdagen.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutet har deltagit revisorerna Ingemar Josefsson (s), Per Rosengren (v), Bengt Silfverstrand (s), Kenneth Lantz (kd), Hans Stenberg (s), Karl-Gösta Svenson (m), Ann-Marie Fagerström (s), Marie Engström (v), Ulla Wester (s), Lennart Hedquist (m) och Ann-Kristine Johansson (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichefen Åke Dahlberg, utredningschefen Margaretha Stålfors och revisionsdirektören Cristina Eriksson (föredragande).

Stockholm den 28 april 2000

På Riksdagens revisorers vägnar

Ingemar Josefsson

Cristina Eriksson

Allmänna arvsfonden

Förord

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat Allmänna arvsfonden och stöddgivningen via Arvsfondsdelegationen. Beslutet att granska arvsfonden togs av revisorerna i april 1999. Granskningen har främst inriktats på områdena Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning, samt Arvsfondsdelegationens verksamhet. Den rättsliga ställningen har bl.a. betydelse för frågan om ansvaret för revisionen. Hur verksamheten bedrivs visar hur arvsfondens ändamålsparagraf, och regeringens riktlinjer för verksamheten, tolkas.

Revisorerna har genom intervjuer, fallstudier och en enkätundersökning inhämtat erfarenheter och synpunkter om arvsfonden och Arvsfondsdelegationen. Arvsfondsdelegationens kansli på Socialdepartementet respektive Kulturdepartementet har intervjuats, liksom Kammarkollegiet och Riksrevisionsverket m.fl.

Denna rapport har utarbetats av revisorernas första avdelning. I avdelningen ingår följande ledamöter och suppleanter: Ingemar Josefsson (s) ordförande, Karl-Gösta Svenson (m) v. ordf., Ann-Marie Fagerström (s), Agneta Lundberg (s), Ingvar Eriksson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Alice Åström (v) och Ronny Korsberg (mp).

På revisorernas kansli har revisionsdirektören Cristina Eriksson haft ansvar för utredningsarbetet. Även kanslichefen Åke Dahlberg, utredningschefen Margaretha Stålfors samt studerande Mirja Andersson har deltagit i arbetet.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

•
Bilaga 1

Sammanfattning

Den kvarlåtenskap som flyter in till det allmänna på grund av att arvsberättigade släktingar saknas tillfaller en fond, Allmänna arvsfonden. Syftet är att fondens medel ska användas till ändamål som är likartade med de ändamål som förekommer i testamenten, dvs. ändamål av ideell karaktär för barn, ungdomar och personer med funktionshinder.

Ärenden om stöd ur Allmänna arvsfonden handläggs av Arvsfondsdelegationens kansli, som organisatoriskt är placerat inom Socialdepartementet respektive Kulturdepartementet. Beslut om stöd fattas normalt av Arvsfondsdelegationen. Den övergripande beslutanderätten i ärenden som rör arvsfonden har dock regeringen, som också beslutar om stödgivning som överstiger 300 000 kr eller är av principiell betydelse.

Kammarkollegiet förvaltar fonden samt handhar vissa myndighetsuppgifter för fonden, såsom utbetalning av beviljade medel.

I april 1999 beslutade Riksdagens revisorer om en granskning av Allmänna arvsfonden. Granskningen har främst inriktats på områdena Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning samt Arvsfondsdelegationens verksamhet. Den rättsliga ställningen har bl.a. betydelse för frågan om ansvaret för revisionen. Hur verksamheten bedrivs visar hur arvsfondens ändamålsparagraf, och regeringens riktlinjer för verksamheten, tolkas.

Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning

Vid Riksdagens revisorers granskning av Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen har framkommit att det finns oklarheter kring fondens och delegationens rättsliga reglering och revisionen av verksamheten.

Riksdagens revisorer anser att detta inte är tillfredsställande. Det är inte heller tillfredsställande att det inte upprättas en redovisning och att verksamheten inte revideras.

Riksdagens revisorer anser att det vid granskningen har framkommit starka skäl som talar för att arvsfonden och Arvsfondsdelegationen bör slås samman till en myndighet. Genom en gemensam redovisning skapas bl.a. möjligheter till revision av hela verksamheten, vilket bidrar till insyn och öppenhet i verksamheten.

Riksdagens revisorer anser att regeringen bör överväga att placera myndigheten utanför Regeringskansliet på motsvarande sätt och med likartade regler som andra myndigheter under regeringen.

Kammarkollegiet bör dock även fortsättningsvis förvalta fonden på uppdragsbasis och hanteringen av utbetalningar av beviljade medel bör köpas av kollegiet.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Arvsfondsdelegationens verksamhet

Återrapporteringen av projekten

Arvsfondsdelegationen kräver att ledningen för projektet årligen skickar in en ekonomisk redovisning över verksamheten. Redovisningen ska vara undertecknad av föreningens revisor, som dock inte behöver vara auktoriserad eller godkänd.

Riksdagens revisorer anser att stöd på högre belopp, förslagsvis stöd som beviljas av regeringen, bör föranleda krav på revision av auktoriserad eller godkänd revisor. Kravet leder till en ökad insyn i de projekt som erhåller stora belopp från arvsfonden samt en mer oberoende revision. Det innebär dessutom en höjd kompetens på revisionen.

Projekten ska i sin redovisning till Arvsfondsdelegationen även inkomma med en redovisning av vilka aktiviteter som genomförts. Vid revisorernas granskning har framkommit att sammanställningen av projektaktiviteterna vanligtvis görs av projektledaren eller av projektansvarig. Riksdagens revisorer saknar en mer oberoende rapportering av den verksamhet som bedrivits med arvsfondens medel.

Riksdagens revisorer anser att uppföljning och utvärdering av projekten bör genomföras, både på kort och lång sikt. Revisorerna anser att särskilda medel ur Arvsfonden bör beviljas för sådana ändamål. Revisorerna ser det dessutom som särskilt viktigt att externa personer, som inte är engagerade i föreningarna eller i projekten, i en större omfattning anlitas för ändamålet.

Den centrala uppföljningen av stödverksamheten

Det ankommer på Arvsfondsdelegationen att utveckla metoder för central uppföljning och utvärdering utifrån de övergripande målen och syftena. Riksdagens revisorer vill dock understryka betydelsen av extern granskning. Revisorerna anser att det är betydelsefullt att de personer eller organisationer som genomför uppföljningen inte är direkt engagerade i sakfrågan. Externa utvärderare kan ha större möjligheter att objektivt bedöma projekten och deras aktiviteter.

Revisorerna anser dessutom att det vid den centrala uppföljning och utvärderingen särskilt bör analyseras om de eftersträlvade effekterna menad verksamheten har uppnåtts.

Stödfördelningen ur Allmänna arvsfonden

Ändamålsparagrafen och de prioriterade områdena

Verksamheten som bedrivs med arvsfondens medel bör vara öppen och mottaglig för nya verksamheter och nya idéer, enligt revisorernas uppfattning. Revisorerna har vid granskningen inte särskilt studerat om fördelningen av stöd från Allmänna arvsfonden ges till ändamål och projekt som kan anses ligga innanför ramarna för arvsfondens ändamålsbestämmelse. Utifrån bestämmelsens utformning är det dock svårt att få en uppfattning om gränserna för arvsfondens stödgivning.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 1

Regeringen anger årligen i skrivelsen till riksdagen, dels hur medlen har använts under året, dels hur den framtida inriktningen på stödet ska se ut. Revisorerna anser att eftersom ändamålsparagrafen är vid och omfattande, bör regeringens riktlinjer i den framtida inriktningen vara väl genomarbetade och i hög grad styrande för verksamheten. Prioriteringarna bör ha en större påverkan än i dag på fördelningen av medel under åren.

De särskilda satsningarna

Regeringen kan, förutom till de prioriterade områdena, även ge stöd till s.k. särskilda satsningar. Särskilda satsningar innebär att regeringen, under pågående budgetår, beslutar om att en viss summa av arvsfondens utdelningsbara medel ska avsättas för ett särskilt ändamål.

Riksdagens revisorer anser att omfattningen av de s.k. särskilda satsningarna bör framgå av regeringens årliga skrivelse till riksdagen samt att regeringen bör ange hur stor andel av de utdelningsbara medlen som kan komma att fördelas på detta sätt under det kommande budgetåret.

Målgrupperna

Arvsfondens medel skulle inledningsvis tilldelas barn och ungdomar för deras vård och fostran men fr.o.m. år 1969 kan även handikappade få stöd. I dag har medelsfördelningen alltmer kommit de funktionshindrade till godo.

Eftersom målgruppen funktionshindrade omfattar många olika svårigheter och personer i flera olika åldrar, kan det framstå som nödvändigt att denna målgrupp tilldelas den största mängden medel och det största antalet bifall. Revisorerna anser dock att det kan diskuteras vilka funktionshinder som ska ingå i målgruppen vid stödgivning från arvsfonden.

Fördelningen mellan målgrupperna har varit tämligen konstant under åren. Enligt revisorernas uppfattning bör de utdelningsbara medlen kunna fördelas utifrån vilka lämpliga projektansökningar som inkommer. Fördelningen mellan de olika målgrupperna kan därmed komma att variera mellan åren i högre grad än i dag.

Rapporteringen till riksdagen

Riksdagens revisorer har funnit att uppgifter i skrivelserna till riksdagen i vissa avseenden inte stämmer överens.

Riksdagens revisorer anser att rapporteringen till riksdagen måste ses över. Rapporteringen måste vara konsekvent och korrekt. Det bokslut som bifogas, angående arvsfondens medel på Kammarkollegiet, bör vara reviderat. Möjligheterna att följa verksamhetens utveckling under budgetåren bör även förbättras. Det bör dessutom redovisas mer information om effekterna av verksamheten och mindre av projektbeskrivningar.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

1 Inledning

1.1 Granskningens bakgrund och inriktning

Riksdagens revisorer beslutade i april 1999 om en granskning av Allmänna arvsfonden. Granskningen har främst inriktats på områdena Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning samt Arvsfondsdelegationens verksamhet. Den rättsliga ställningen har bl.a. betydelse för frågan om ansvaret för revisionen. Hur verksamheten bedrivs visar bl.a. hur arvsfondens ändamålsparagraf, och regeringens riktlinjer för verksamheten, tolkas.

Utgångspunkten för Allmänna arvsfonden är att den kvarlåtenskap som flyter in till det allmänna, på grund av att arvsberättigade släktingar saknas, ska tillfalla fonden. Syftet är att medlen ska användas till sådana ändamål som är likartade med de ändamål som förekommer i testamenten, dvs. ändamål av ideell karaktär för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Ändamålen skall dessutom vara allmännyttiga och inte tillgodoses genom anslag av allmänna medel.

Ärenden om stöd ur Allmänna arvsfonden handläggs av Arvsfondsdelegationens kansli och beslutas normalt av Arvsfondsdelegationen. Den övergripande beslutanderätten i ärenden som rör arvsfonden har dock regeringen, och stödgivning som överstiger 300 000 kr, eller är av principiell betydelse, överlämnas till regeringen för beslut. Regeringen kan även uppdra åt annan myndighet att fördela medel ur fonden, normalt en bestämd summa för ett visst angivet ändamål.

Riksdagens revisorer har tidigare berört Allmänna arvsfonden år 1968 och år 1991. År 1968¹ granskades Allmänna arvsfondens försäljning av fast egendom. Revisorerna ansåg dock att det saknades underlag för att föreslå ändring av bestämmelserna och för att föreslå ytterligare åtgärder. År 1991² behandlades i huvudsak regeringens fördelning av medel ur Allmänna arvsfonden. Med hänsyn till ett regeringsbeslut samma år om en översyn av Allmänna arvsfondens ändamålsbestämmelse fann dock revisorerna att det saknades skäl till en ytterligare granskning av arvsfonden. Allmänna arvsfonden och dess stödgivning har därmed aldrig tidigare kommit att granskas av Riksdagens revisorer.

1.2 Tillvägagångssätt och innehåll

Vid granskningsarbetet har regeringens årliga skrivelser till riksdagen om arvsfondens verksamhet varit betydelsefulla, liksom annan litteratur och informationsmaterial om arvsfonden. Det har även inhämtats information ur Arvsfondsdelegationens databas. I en enkätundersökning har ett större antal

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

¹ Granskningspromemoria nr 1/1968.

² Promemoria 1990/91:5.

mottagare av stöd kunnat redovisa sin uppfattning om bl.a. stödgivningen och de krav som ställs på projekten i samband med denna.

I syfte att få en uppfattning om hur stödgivningen kvalitativt fungerar och hur projekten som erhåller stöd genomförs, har revisorerna genomfört en fallstudie. I fallstudien har nio projekt behandlats, tre ur varje målgrupp, och personer som berörts av projekten har intervjuats.

I granskningen har även personer med anknytning till Allmänna arvsfonden intervjuats, t.ex. tjänstemän på Arvsfondsdelegationens kansli på Socialdepartementet respektive Kulturdepartementet. Även tjänstemän på Kammarkollegiet, Regeringskansliets förvaltningskontor och Riksrevisionsverket m.fl. har kontaktats. I bilaga redovisas inom vilka organisationer personer intervjuats.

Flera organisationer har ansvar för Allmänna arvsfonden och dess verksamhet. Vissa uppgifter handhas av Kammarkollegiet, medan andra uppgifter sköts av Arvsfondsdelegationen. I avsnitt 2 ges en kort beskrivning av Allmänna arvsfondens bakgrund och organisation för att ge en introduktion till den fortsatta framställningen.

I det efterföljande avsnittet behandlas Allmänna arvsfonden mer ingående, dvs. fonden hos Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen inom Regeringskansliet. I avsnitt 4 behandlas frågan om Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision. I avsnitt 5 analyseras stödgivningen i ett övergripande perspektiv, i syfte att klargöra hur denna utvecklats under senare år. Arvsfondsdelegationens verksamhet redovisas i avsnitt 6, liksom slutsatser från revisorernas fallstudie och enkätundersökning. I avsnitt 7 analyseras materialet och revisorernas slutsatser och överväganden presenteras.

Granskningen behandlar i huvudsak endast de förhållanden som gäller efter det att den nuvarande arvsfondslagen trädde i kraft den 1 juli 1994. Granskningen har framför allt koncentrerats till Arvsfondsdelegationen och dess stödverksamhet. Kammarkollegiets förvaltning och handläggning redovisas, men har inte närmare granskats. Riksrevisionsverket ska dock fram till årsskiftet 1999/2000 genomföra en granskning av inflödet av medel till Allmänna arvsfonden. Hur de gode männen utses samt de gode männens arvoden ska dessutom bl.a. redovisas.

Då man tar del av Riksdagens revisorers granskning och de statistiska uppgifterna, bör hållas i åtanke att budgetåret 1995/96 utgjordes av 18 månader till följd av omläggningen till kalenderår. Detta förhållande påverkar uppgifterna, men är inte av avgörande betydelse för analysen och slutsatserna.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

2 Kort om Allmänna arvsfonden

2.1 Bakgrund och syfte

Allmänna arvsfonden kom till genom ett beslut av 1928 års riksdag i samband med att kusiner och andra avlägsna släktingar uteslöts från arvsrätt. Begränsningen av arvsrätten medförde en betydande utvidgning av det allmännas arvsrätt, och frågan om användningen av det allmännas arv fick därigenom större betydelse.

Utgångspunkten för det allmännas arvsrätt blev att kvarlåtenskap som inflyter till det allmänna på grund av att arvsberättigade släktingar saknas skulle tillfalla en fond, Allmänna arvsfonden. Medlen skulle inte flyta in bland statens övriga inkomster, eftersom begränsningen i arvsrätten inte borde ske i syfte att bereda staten inkomster för att täcka löpande utgifter.

Fondens ändamål avsåg ursprungligen främjande av barns och ungdomars vård och fostran, men år 1969 utvidgades ändamålet till att också avse omsorg om handikappade.

Under de år som gått sedan Allmänna arvsfonden skapades har ändamålsbestämmelsen varit föremål för översyn vid flera tillfällen. I flera riksdagsmotioner har föreslagits att fondens ändamål ska utvidgas till att omfatta också äldre personer. Riksdagen har dock avslagit dessa motionsyrkanden bl.a. med motiveringen att behovet inom de stödberättigade områdena fortfarande är stort och att arvsfondens främsta syfte, att stimulera till utveckling och prövning av nya idéer, annars skulle motverkas.

Riksdagen har även avslagit motionsyrkanden om att medel borde återföras till arvlåtarens kommun och att handläggningen av ansökningar om och beviljande av medel ur Allmänna arvsfonden borde ligga på respektive kommuns kommunstyrelse.

Med anledning av regeringens redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 1988/89 uttalade socialutskottet att regeringen gett ändamålsparagrafen en vid tolkning och att det av det redovisade materialet inte gick att helt klarlägga om utdelningen av medel till stat och kommun skett i överensstämmelse med ändamålsbestämmelsen. Med anledning av en hemställan från utskottet gav riksdagen³ regeringen till känna att en översyn borde göras av arvsfondens ändamålsbestämmelse. Mot bakgrund av detta tillkallades i januari 1991 en särskild utredare för att göra en översyn av Allmänna arvsfondens ändamålsbestämmelse m.m. Utredaren lämnade i november 1992 betänkandet Allmänna arvsfonden (SOU 1992:120), vilket låg till grund för en helt ny arvsfondslag, lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Konstruktionen med en allmän arvsfond är mycket ovanlig. Det enda land vid sidan av Sverige som har en arvsfond är Island, enligt Arvsfondsutredningen. Den isländska arvsfonden kom till efter svenskt mönster år 1952. Till skillnad från den svenska arvsfonden består den isländska även av all arvsskatt, och medlen används via de handikappades investeringsfond uteslu-

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

³Bet. 1989/90:SoU29, rskr.1989/90:318.

tande för uppförande och restaurering av institutionsbyggnader för de handikappades räkning.

I flera andra länder går kvarlåtenskap in i den allmänna statsbudgeten. Det skall dock hållas i åtanke att dessa länder ofta har en längre gående arvsrätt, som bl.a. innebär att även kusiner ärver. I några länder går kvarlåtenskapen visserligen in i statsbudgeten, men staten har möjlighet att avstå från arv i likhet med svenska förhållanden. Så är fallet i t.ex. Danmark, Finland och Norge.

2.2 Organisation och verksamhet

Förutom i lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden (arvsfondslagen) regleras verksamheten i förordning (1994:952) om Allmänna arvsfonden.

Stöd ur Allmänna arvsfonden ska enligt 5–7 §§ arvsfondslagen främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för de tre målgrupperna, barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Med funktionshinder avses sådana fysiska och psykiska hinder som är bestående, och som innebär mer än betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Sociala problem är dock inte funktionshinder. Den verksamhet som beviljas stöd ska vara nyskapande och utvecklande och kunna särskiljas från en organisations reguljära verksamhet.

En tiondel av de medel som tillfallit arvsfonden under ett år läggs till fonden. Återstoden får tillsammans med avkastningen delas ut. Fondens bokförda värde uppgick den 31 december 1998 till ca 710 miljoner kr och marknadsvärdet till ca 2 234 miljoner kr. Inför budgetåret 1999 fanns det ca 200 miljoner kr att dela ut.

Enligt riktlinjerna ska 25 % av de utdelningsbara medlen fördelas till ungdomsprojekt, medan återstoden ska fördelas till projekt för barn och personer med funktionshinder.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Arvsfondsdelegationen eller annan myndighet, beslutar om fördelningen av stöd ur Allmänna arvsfonden. Arvsfondsdelegationen består av sju personer som utses av regeringen. Arvsfondsdelegationens sekretariat består dels av ett kansli knutet till Socialdepartementet, för beredning av ärenden som rör verksamhet till förmån för barn under 12 år och personer med funktionshinder, dels ett kansli knutet till Kulturdepartementet för beredning av ärenden som rör verksamhet till förmån för ungdomar i åldern 12–25 år. För beredning av ärenden har tjänstemän inom berörda departement förordnats att biträda delegationen.

Samtliga kostnader för Allmänna arvsfonden, dvs. förvaltningen av arvsfonden samt administrationen av verksamheten, betalas dock ur fonden. De sammanlagda kostnaderna avseende budgetåret 1998 uppgick till 11,4 miljoner kr, varav 2,6 miljoner härrörde från Arvsfondsdelegationens handläggning av ärenden om stöd.

Regeringen överlämnar årligen till riksdagen en samlad redovisning för hur Allmänna arvsfondens medel fördelats under det gångna budgetåret. Redovisningen innehåller både en analytisk redogörelse för medelstilldelningen och en sammanställning över beviljade ansökningar. Vidare redovisas den kommande inriktningen av stödet. I den kommande inriktningen redovisar regeringen dels vissa allmänna riktlinjer för det framtida stödet, dels vissa

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

områden eller frågor som skall vara särskilt prioriterade under det kommande budgetåret.

Att regeringen skall lämna en årlig redovisning till riksdagen beslutades år 1989 (bet. 1989/90:SoU3, rskr.1989/90:14). År 1991 slogs fast (bet. 1991/92:SoU13) vad redovisningen skall innehålla.

Den senaste redovisningen till riksdagen överlämnades i maj 1999 (skr. 1998/99:125) och behandlas av utskottet i betänkande 1999/2000:SoU2 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 1998.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

3 Allmänna arvsfonden⁴

3.1 Arvsfonden

3.1.1 Arvsfondens egendom och utdelningsbara medel

Den grundläggande bestämmelsen om Allmänna arvsfondens rätt till arv finns i 5 kap. ärvdabalken. Av 1 § framgår att kvarlåtenskap, till vilken arvsberättigad person saknas, ska tillfalla Allmänna arvsfonden.

I lagen om Allmänna arvsfonden framgår bl.a. att arvsfonden består av egendom som tillfallit fonden genom arv, gåva, testamente, förmånstagarförordnande i försäkringsavtal eller genom domstolsbeslut. Vidare tillfaller egendom som utlänning efterlämnar här i riket Allmänna arvsfonden, om egendomen enligt lagen i det land som han var medborgare i skulle tillfalla staten, kommun, allmän fond eller inrättning.

Uppgiften att besluta om huruvida viss egendom ska tas emot av Allmänna arvsfonden har anförtrotts Kammarkollegiet. Kammarkollegiet företräder arvsfondens intressen, för talan och svarar i mål och ärenden som rör fonden. Kollegiet bevakar också att dödsbon som fonden har del i, avvecklas på ett riktigt sätt. Kammarkollegiet förvaltar därefter Allmänna arvsfondens medel i en särskild fond, skild från statskapitalet.

Om det då ett dödsfall inträffar inte finns någon annan arvinge än Allmänna arvsfonden eller om arvsfonden är universell testamentstagare ska den som har boet i sin vård anmäla förhållandet till Kammarkollegiet. Kollegiet utser därefter en god man med uppgift att avveckla dödsboet samt företräda arvsfonden vid boutredningen. Kammarkollegiet övervakar att den gode mannen behörigen fullgör sina skyldigheter. När boutredningen är klar redovisar den gode mannen sin förvaltning till Kammarkollegiet och betalar in de medel som finns kvar till fonden. Medlen tas upp i fondens redovisning vid den tidpunkt de betalas in. En strävan är att aktuella dödsbon ska avvecklas så snabbt som möjligt så att likvida medel kommer arvsfonden till godo och kan delas ut för dess ändamål.

Till Kammarkollegiet inkommer årligen ca 1 800 ärenden som rör Allmänna arvsfonden. Drygt 2/3 utav dessa utgörs av s.k. testamentesärenden. Ett testamentesärende är en begäran om att kollegiet ska godkänna ett testamente till förmån för någon annan än fonden. Kammarkollegiet godkänner också de flesta av testamentena. Under budgetåret 1998 kom det in 525 ärenden till kollegiet där dödsboets egendom skulle avvecklas för arvsfondens räkning.

I vissa fall får arv som arvsfonden erhållit avstås till någon annan. Det får ske om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren, eller till andra särskilda omständigheter, kan anses stämma överens med arvlåtarens yttersta vilja. Arv får också avstås till arvlåtarens släkting eller någon annan person som har stått arvlåtaren nära, om det kan anses skäligt. Vidare får arv som utgörs

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

⁴ Grundläggande material till avsnittet finns i bilaga I.

av egendom, vilken är av väsentlig betydelse från kulturhistorisk synpunkt eller från natur- eller kulturvårdssynpunkt, avstås till juridisk person som har särskilda förutsättningar att ta hand om egendomen på lämpligt sätt. Om det finns särskilda skäl får samtidigt till den som tar emot egendomen ett belopp av det arv som tillfallit fonden avstås för sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att bevara egendomen.

Kammarkollegiet beslutar om avstående från arv när värdet av den egendom som ansökan avser inte överstiger 2 miljoner kr enligt bouppteckningen. I övrigt beslutar regeringen om avstående. Under budgetåret 1998 kom det till kollegiet in 60 ansökningar om avstående från arv eller försäkringsbelopp och beslut om avstående fattades till ett bouppteckningsvärde av ca 25 miljoner kr. Detta var dock till ett ovanligt högt värde, vilket bl.a. hade sin grund i att ett ärende gällde 16 miljoner kr. Beslut om avstående från arv fattas vanligtvis till ett värde mellan 4 och 9 miljoner kr per år.

På Kammarkollegiet arbetar 9,25 årsarbetskrafter på den s.k. arvsfondsenheten. Allmänna arvsfonden tar även i anspråk en så stor del av resurserna på fond- och förmögenhetsförvaltningen, som utgör fondens andel av de totala tillgångarna som förvaltas av kollegiet. För förvaltningen betalas till kollegiet en procentuell avgift beräknad på det förvaltrade beloppet.

3.1.2 Kammarkollegiet och fondförvaltningen

Kammarkollegiet sköter den ekonomiska förvaltningen av ett antal stiftelser och fonder, bl.a. Allmänna arvsfonden. Antalet stiftelser och fonder som förvaltades av kollegiet var vid utgången av år 1998 ca 400. Marknadsvärdet av de förvaltrade tillgångarna uppgick till ca 14,1 miljarder kr.

För förvaltningen har kollegiet bildat bl.a. ett aktiekonsortium och ett räntekonsortium. Tillgångarna i respektive konsortium ägs gemensamt av stiftelserna/fonderna, vilka genom köp av andelar har placerat kapital i konsortiet. Andelarna är lika stora och medför lika rätt till den egendom som ingår. Fonderna kan köpa eller sälja andelar i konsortierna, och andelsvärdet fastställs utifrån aktuell marknadsvärdering av tillgångarna i respektive konsortium. Konsortierna är uppbyggda efter förebild av värdepappersfonder, men omfattas inte av lagen (1990:1114) om värdepappersfonder. Det pågår för närvarande en diskussion mellan Kammarkollegiet och Regeringskansliet om konsortiernas rättsliga ställning.

För fondmedel som förvaltas av Kammarkollegiet, och inte utgör stiftelser, gäller förordning (1987:778) om placering av fondmedel under Kammarkollegiets förvaltning. Förordningen gäller även för Allmänna arvsfondens förvaltning. Förordningen ligger till grund för bestämmelserna för Kammarkollegiets aktiekonsortium och räntekonsortium, och därmed kan arvsfondens tillgångar placeras i konsortierna.

Enligt förordningen får börsnoterade aktier och därmed jämställda placeringar utgöra högst 60 % av de förvaltrade tillgångarnas bokförda värde, vilket i princip är anskaffningsvärdet. Vidare gäller enligt förordningen att aktier och därmed jämställda placeringar till högst 10 % av sitt marknadsvärde vid förvärvet får utgöras av placeringar i samma bolag. Dessutom får placeringar i aktier ske till högst 5 % av röstvärdet i ett och samma bolag.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Aktiekonsortiet

Aktiekonsortiet består av en för flertalet fonder gemensam långsiktig portfölj av aktier och konvertibla skuldebrev noterade vid Stockholms Fondbörs, samt andelar i utlandsplacerade svenska värdepappersfonder, som helt är inriktade på aktieplaceringar. Konsortiet fungerar i praktiken som en värdepappersfond med de av kollegiet förvaltade fonderna som delägare. Placeringsinriktningen ska vara långsiktig.

Vid uppföljningen av resultatet ställs konsortiets avkastning mot ett jämförelseindex som består till 80 % av Affärsvärldens generalindex och till 20 % av Morgan Stanleys världsindex. Det konkreta målet är att över en femårsperiod överträffa detta jämförelseindex.

Sett över den senaste femårsperioden visar konsortiet en högre avkastning än jämförelseindex (årsgenomsnitt 18,9 % mot index 17,9 %). Konsortiets avkastning har varje år under femårsperioden överträffat sitt jämförelseindex.

Totalavkastningen i konsortiet uppgick under år 1998 till 13,6 %.

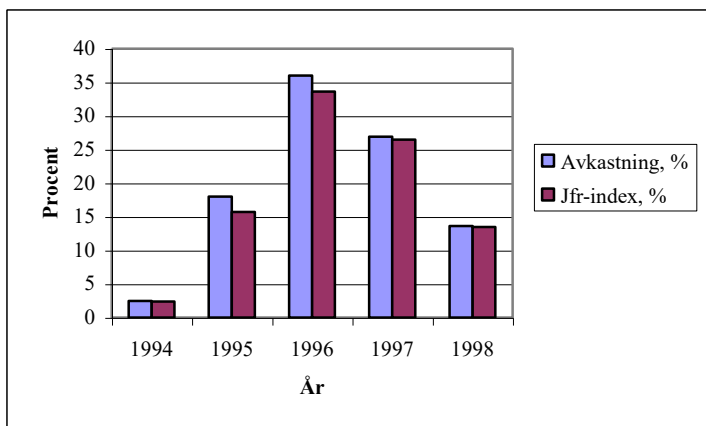

Bild 1: Aktiekonsortiets utveckling 1994–1998 med jämförelseindex Affärsvärldens generalindex och Morgan Stanleys världsindex. Källa: Kammarkollegiets fondförvaltning, Verksamhetsberättelse 1998.

Räntekonsortiet

Räntekonsortiet består av en för flertalet fonder gemensam portfölj av obligationer och andra räntebärande placeringar. Konsortiet fungerar i praktiken som en räntefond, med de av kollegiet förvaltade fonderna som delägare.

Vid uppföljningen av resultatet ställs konsortiets avkastning mot ett jämförelseindex som är Stockholms Fondbörs obligationsindex, Alla 1–3 år. Det konkreta målet är att konsortiet över en femårsperiod ska överträffa detta jämförelseindex.

Totalavkastningen i konsortiet uppgick under år 1998 till 8,2 %. Under den senaste femårsperioden visar konsortiet en totalavkastning som överträffar det valda jämförelseindexet (årsgenomsnitt 8,9 % mot index 8,5 %).

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

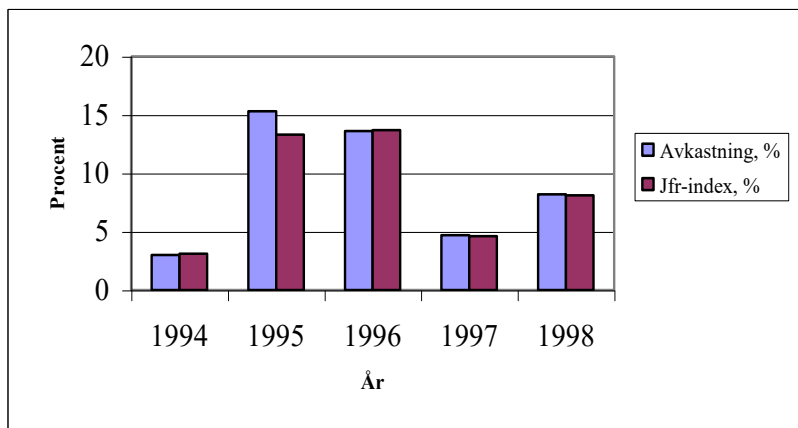

Bild 2: Räntekonsortiets utveckling 1994–1998 med jämförelseindex Stockholms Fondbörs obligationsindex Alla 1–3 år. Källa: Kammarkollegiets fondförvaltning, Verksamhetsberättelse 1998.

3.1.3 Kammarkollegiets förvaltning av Allmänna arvsfonden

Kollegiets fondförvaltning sker i syfte att tillgodose såväl behovet av en god direktavkastning som önskemål om värdebeständighet. Hos Kammarkollegiet är Allmänna arvsfondens tillgångar placerade som andelar i Kammarkollegiets aktie- och räntekonsortier. Under budgetåret 1998 var totalavkastningen 13,6 %⁵ i aktiekonsortiet och 8,2 %⁶ i räntekonsortiet. Med totalavkastning avses direktavkastning samt såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i respektive värdepappersportfölj.

Kammarkollegiets förvaltning av Allmänna arvsfondens medel har inneburit att det bokförda värdet har ökat med 16 %⁷. Marknadsvärdet har ökat med 107 %⁸. Totalavkastningen på hela kapitalet i Allmänna arvsfonden har, enligt uppgift från Kammarkollegiet, uppgått till 17 % i genomsnitt per år under femårsperioden 1994–1998.

⁵ Direktavkastning 2,8 %.

⁶ Direktavkastning 9,4 %.

⁷ Från 610 milj. kr till 710 milj. kr.

⁸ Från 1080 milj. kr till 2234 milj. kr.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 1

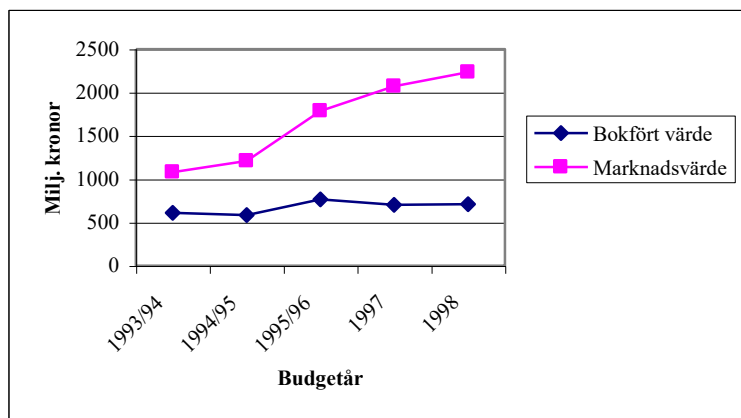

Bild 3: Allmänna arvsfondens bokförings- och marknadsmässiga värdeutveckling budgetåren 1993/94–1998 (bilaga I, tabell 3).

Kammarkollegiets kostnader för medelsförvaltningen av fonden och avvecklingen av dödsbon m.m. betalas ur fonden. Kammarkollegiets kostnader uppgick budgetåret 1998 till 8,4 miljoner kr. Utav dessa utgjorde dödsboavvecklingen 6,7 miljoner kr och fondförvaltningen 1,7 miljoner kr. Kammarkollegiets kostnader för förvaltningen av Allmänna arvsfondens medel har under senare år legat på en jämn nivå.

3.1.4 Redovisning och revision av fonden

Riksrevisionsverket (RRV) reviderar årligen Kammarkollegiet och dess verksamhet. RRV reviderar även Kammarkollegiets värdepapperskonsortier som ett led i den årliga revisionen av Kammarkollegiet. RRV reviderar härmed även förvaltningen av de andelar av konsortierna som tillhör Allmänna arvsfonden. Även den verksamhet inom Kammarkollegiet som hör till arvsfonden faller inom RRV:s granskningsområde, t.ex. tillsättandet av gode män.

RRV granskar dock inte Allmänna arvsfonden som ett särskilt subjekt.

I avsnitt 4 behandlas Allmänna arvsfondens rättsliga ställning samt revisionen av fonden.

3.2 Arvsfondsdelegationen

3.2.1 Delegationens bildande

Fram till år 1969 var regeringen enda beslutande organ i frågor om stöd ur Allmänna arvsfonden. Genom en lagändring öppnades dock möjlighet för regeringen att i vissa fall delegera beslutanderätten till en underordnad myndighet. Detta utnyttjades också under 1980-talet då beslutanderätten om stöd delegerades till bl.a. Barn- och ungdomsdelegationen. År 1987 beslutade regeringen att Barn- och ungdomsdelegationen årligen skulle anvisa medel ur Allmänna arvsfonden för utdelning till stöd för fostran av ungdom.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

I samband med den nya arvsfondslagen år 1994 framkom dock att även om den övergripande och policybetonade beslutanderätten borde ligga kvar hos regeringen, så fanns det skäl att delegera arvsfondsärenden som typiskt sett inte krävde ställningstaganden från regeringen. Det gällde t.ex. alla detaljärenden där det bildats en praxis. Regeringen skulle därmed kunna avlastas mer än 1 000 löpande ärenden per år. Eftersom en mer allmän decentralisering av beslutanderätten skulle kunna skapa oenhetlighet vid prövningen av arvsfondsärenden, skapades en ny myndighet, Arvsfondsdelegationen, som fick till huvudsaklig uppgift att fördela medel ur Allmänna arvsfonden. Arvsfondsdelegationen placerades som en egen myndighet under Socialdepartementet.

Orsaken till att Arvsfondsdelegationen placerades inom Regeringskansliet var att den delegering som trots allt förekommit tidigare fungerat tillfredsställande, eftersom "delegationen skett till ett organ som varit nära knutet till Regeringskansliet, Barn- och ungdomsdelegationen". Regeringen ansåg dessutom att "en mera allmän decentralisering av beslutanderätten är ägnad att skapa oegentligheter vid prövningen av arvsfondsärenden" och att möjligheten att väga olika behov mot varandra skulle minska. Dessutom skulle möjligheterna till uppföljning och erfarenhetsspridning kunna försvåras. Om beslutandemyndigheten inte var knuten till regeringen skulle man dessutom gå miste om den dialog mellan Regeringskansliet och berörda samhällssektorer som ansågs viktig i sammanhanget.⁹ Även möjligheterna till förnyelse och utveckling av den reguljära politiken skulle minska.

Detta innebär att regeringen årligen fattar beslut om de övergripande principerna för fördelningen av medel ur Allmänna arvsfonden. Ansökningar om stöd ställs dock till Arvsfondsdelegationen, eller den myndighet som handlägger ifrågavarande ärenden om stöd ur arvsfonden. Beslut i ärenden av principiell betydelse, eller annars är av större vikt, överlämnas till regeringen, liksom ärenden om stöd som rör betydande belopp. Betydande belopp är om stödet bedöms överstiga 300 000 kr. I vissa s.k. flerårsprojekt anges dock i regeringsbesluten att Arvsfondsdelegationen under de kommande åren kan besluta om stöd över 300 000 kr.

3.2.2 Delegationens organisation

Arvsfondsdelegationen består av sju personer, vilka utses av regeringen. Ordförande är en av statssekreterarna på Socialdepartementet och vice ordförande är statssekreteraren för det statsråd som svarar för ungdomsfrågor. Övriga ledamöter är tjänstemän inom respektive departement.

Ärenden om stöd ur arvsfonden bereds inom Arvsfondsdelegationens kansli hos respektive fackdepartement. Socialdepartementet ansvarar för handläggning av arvsfondsärenden som rör barn under 12 år och för ärenden som rör personer med funktionshinder. Kulturdepartementet ansvarar för handläggningen av ärenden som rör ungdomar i åldern 12–25 år. Även redovisningen av använda medel sker till delegationen. Alla ärenden som rör

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

⁹ Prop. 1993/94:124 s. 24.

Allmänna arvsfonden registreras i Arvsfondsdelegationens projektdatabas. Diariet är placerat inom Arvsfondsdelegationens kansli i Socialdepartementet.

I förordningen (1994:952) om Allmänna arvsfonden regleras Arvsfondsdelegationens arbetsuppgifter. Delegationen ska, förutom att fördela stöd ur fonden, följa upp projekt som beviljats stöd samt informera allmänheten om fondens ändamål och användningsområde.

På Socialdepartementet arbetar 4,6 årsarbetskrafter med arvsfondsärenden, medan det på Kulturdepartementet arbetar 3 årsarbetskrafter.

3.2.3 Kostnader för fördelning av stöd

Kostnader för fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden betalas ur fonden enligt de grunder som regeringen bestämmer. Före den nya arvsfondslagen år 1994 finansierades Kammarkollegiets kostnader för att förvalta och företräda fonden av arvsfonden, medan regeringens kostnader för stödfördelningen finansierades över statsbudgeten. Eftersom det inte ansågs föreligga några sakliga skäl till att kostnaderna finansierades på olika sätt, beslutades att samtliga kostnader förknippade med Allmänna arvsfonden skulle betalas ur fonden. Regeringskansliets/Arvsfondsdelegationens kostnader för handläggningen av arvsfondsärenden debiteras härmed arvsfonden på Kammarkollegiet.

Regeringskansliets/Arvsfondsdelegationens kostnader för budgetåret 1998 var 2,6 miljoner kr. Trenden är svagt ökande vad gäller Arvsfondsdelegationens kostnader för handläggningen av stödet.

3.2.4 Redovisning och revision av delegationen

Arvsfondsdelegationen var tidigare en myndighet under Socialdepartementet och reviderades då i anslutning till Socialdepartementet av det interna revisionskontoret inom Regeringskansliet. Någon extern granskning förekom inte.

I samband med att Regeringskansliet blev en myndighet år 1996, uppstod frågan om Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning i den nya organisationen. Även frågan om dess revision har diskuterats. I avsnitt 4 behandlas Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning samt frågan om revision av delegationen.

3.2.5 Regeringens redovisning till riksdagen

Med anledning av ett motionsyrkande beslutades hösten 1989 att riksdagen regelbundet skulle få en samlad redovisning av hur Allmänna arvsfondens medel används.¹⁰ Riksdagen hade vid ett flertal tillfällen funnit anledning att göra uttalanden om regeringens tillämpning av arvsfondens ändamålsbestämmelse, vilket stärkte riksdagens uppfattning om behovet av en samlad redovisning.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

¹⁰ Motion 1988/89:Fi402, bet. 1989/90:SoU3, rskr.1989/90:14

Av socialutskottets uttalande hösten 1991 (bet. 1991/92:SoU13) framgick att redovisningen till riksdagen skulle innehålla både en analytisk redogörelse för medelstilldelningen och en detaljerad sammanställning över beviljade ansökningar. Vidare skulle den kommande inriktningen av stödet redovisas.

I den utredning som föregick den nya arvsfondslagen ansåg man att allmänheten borde få en upplysning om var den kan få information om hur arvsfondens medel använts. I arvsfondslagen kom därför regeringens redovisningsskyldighet till riksdagen att regleras.

De skrivelser som överlämnas om Allmänna arvsfonden från regeringen till riksdagen behandlas av socialutskottet. Den senaste redovisningen till riksdagen överlämnades i maj 1999¹¹ och behandlas i socialutskottets betänkande 1999/2000:SoU2 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 1998.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

¹¹ Skr. 1998/99:125.

4 Arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning

Såsom tidigare nämnts har Allmänna arvsfonden placerats under Kammarkollegiets förvaltning. Kammarkollegiet handhar även vissa myndighetsuppgifter för Allmänna arvsfonden, såsom bevakning av fondens rätt till egendom samt utbetalning av beviljade medel.

År 1994 bildades en ny myndighet, Arvsfondsdelegationen, med huvudsaklig uppgift att fördela medel ur arvsfonden. Arvsfondsdelegationen placerades som en myndighet inom Regeringskansliet, under Socialdepartementet.¹²

Sedan Arvsfondsdelegationen bildades har Regeringskansliet omorganiserats och samtliga departement har slagits samman till en myndighet. Med anledning av sammanslagningen har regeringen även sett över frågan om Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning. Även arvsfondens ställning och dess revision har diskuterats. I det följande ska Arvsfondsdelegationens och arvsfondens rättsliga ställning belysas och frågan om ansvaret för revisionen diskuterats.

4.1 Arvsfondsdelegationen och dess revision

År 1996 slogs Regeringskansliet samman till en myndighet. Tidigare var varje departement en myndighet, liksom Statsrådsberedningen. För revision av verksamheten fanns ett revisionskontor inom Inrikesdepartementet, eller motsvarande departement, vilket granskade departementens årsredovisningar. Någon extern granskning av redovisningen förekom inte.

Efter Regeringskansliets sammanslagning har en ny förordning med instruktioner för Regeringskansliet¹³ utfärdats. Där framgår bl.a. att Regeringskansliets revisionskontor utför internrevision av all verksamhet inom Regeringskansliet. Genom en ny lag, lag (1997:560) om revision av Regeringskansliet, har Riksdagens revisorer dessutom fått i uppdrag att utföra extern revision av Regeringskansliet.

Före Regeringskansliets sammanslagning fanns möjlighet att inrätta myndigheter som ingick i Regeringskansliet, men som organisatoriskt placerades under departementen. Myndigheternas redovisningar ingick i respektive departements redovisning och granskades av revisionskontoret. Så var fallet med t.ex. Regeringskansliets förvaltningskontor, som låg under Statsrådsberedningen, och Arvsfondsdelegationen, som låg under Socialdepartementet.

När Regeringskansliet slogs samman påbörjades arbetet med att utreda den rättsliga ställningen hos de myndigheter som låg under departementen, bl.a. Arvsfondsdelegationen. Regeringens målsättning var att Arvsfondsdelegationen skulle bevara sin ställning som myndighet och även fortsättningsvis

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

¹² Lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden samt prop 1993/94:124 Ny lag om Allmänna arvsfonden.

¹³ Förordning (1996:1515) med instruktioner för Regeringskansliet.

stödja sig på respektive departement när det gäller föredragning och expediering.

Genom vissa förändringar i förordningen om Allmänna arvsfonden har regeringen tydliggjort Arvsfondsdelegationens fortsatta ställning som egen myndighet. I förordningen har angivits,

- att personal i Socialdepartementet och Kulturdepartementet är föredragande och utför kansligöromål åt delegationen,
- att vissa bestämmelser i verksförordningen gäller, nämligen 17 och 18 §§ om myndighetens organisation, 24 och 26 §§ om ärendenas handläggning, 30 § om ärendeförteckning samt 31 § om myndighetens beslut.

Regeringen har även upphävt det särskilda regeringsbeslut som angav att delegationen var en myndighet inom Regeringskansliet. I den nya förordningen med instruktioner för Regeringskansliet har Arvsfondsdelegationen tagits upp som en myndighet under Socialdepartementet.

Enligt en promemoria som upprättats inom Statsrådsberedningen behövs inga särskilda regler om revision av delegationen, utan revisionen följer allmänna regler. Regeringen anser härmed att Arvsfondsdelegationen är en myndighet under regeringen och att Riksrevisionsverket ansvarar för revisionen.

4.1.1 Men vilka formella krav ställs på en myndighet?¹⁴

Det finns i dag ingen entydig uppfattning om vilka formella krav som kan ställas på en myndighet. Vissa kriterier brukar dock framhållas som betydelsefulla för en central förvaltningsmyndighet under regeringen.

Myndigheten ska bl.a. inta en självständig ställning. Myndigheterna är i många frågor utrustade med egen beslutanderätt, även om deras beslut kan överklagas hos regeringen respektive förvaltningsdomstol. Deras förbindelser med regeringen förmedlas av vederbörande departement, men de lyder inte under departementschefen utan under regeringen i dess helhet.

Förvaltningsmyndigheternas organisation och arbetssätt regleras vanligtvis genom en instruktion, vilken utfärdas av regeringen. Det finns dock inget krav på en instruktion för en myndighet.

I verksförordningen finns vissa gemensamma bestämmelser för myndigheter, men de gäller endast i den mån regeringen har förordnat härom. Detta gör regeringen vanligtvis i myndighetens instruktion, om en sådan finns.

Ledningen för förvaltningsmyndigheterna kan vara organiserad på olika sätt. Normalt leds en myndighet av en chef med ansvar inför regeringen. Vid sin sida har myndighetschefen en lekmanstyrelse med rådgivande funktion och med beslutanderätt i vissa ärenden. Ansvar för verksamhet kan även åvila en av regeringen utsedd styrelse, i vilken chefen ingår som en ledamot. I dessa fall har styrelsen det totala ansvaret för verksamheten inför regeringen. Vid det s.k. enrådighetssystemet, tillkommer beslutanderätten i princip

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

¹⁴ Avsnittet bygger på Strömberg, Allmän förvaltningsrätt 1995 samt Statskontoret, Effektiv styrelse 1997.

myndighetens chef ensam. Myndighetschefen utses av regeringen och bär i förhållande till regeringen hela ansvaret för verksamheten.

Även ytterligare kriterier brukar framhållas som viktiga för en myndighet under regeringen, såsom att den har eget medelsansvar och att den är bokföringsskyldig. En myndighet som lyder under regeringen ska dessutom, enligt förordning (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m., upprätta bl.a. en årsredovisning, vilken revideras av RRV. Såsom tidigare nämnts saknas dock en entydlig definition av vad som är en myndighet och vilka formella krav som kan ställas på en sådan.

Arvsfondsdelegationen uppfyller i vissa avseenden de krav som brukar ställas på en myndighet. Arvsfondsdelegationen har en självständig ställning och en självständig beslutanderätt. Vissa beslut inom delegationens förvaltningsområde förs dock upp på regeringsnivå. Arvsfondsdelegationen har ingen instruktion, men i förordningen om Allmänna arvsfonden har i 4 b § angivits vilka paragrafer i verksförordningen som är tillämpliga på Arvsfondsdelegationen.

I andra avseenden avviker dock delegationen från den gängse bilden av en myndighet. Arvsfondsdelegationen har inte någon myndighetschef och inte heller någon styrelse. Arvsfondsdelegationen har inte något medelsansvar och inte en egen bokföringsskyldighet. Arvsfondsdelegationen ingår i Regeringskansliets redovisning, under Socialdepartementet. Delegationen upprättar inte någon egen årsredovisning och revideras därför som en del av Regeringskansliet.

Regeringen har i november 1999¹⁵ undantagit Arvsfondsdelegationen från förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m. Delegationen har inte något eget medelsansvar eller någon egen budget, och det anses därmed inte meningsfullt att delegationen upprättar en egen årsredovisning. Regelförändringen träder i kraft den 1 januari år 2000.

4.1.2 Riksrevisionsverkets uppfattning

RRV menar att de förändringar som gjorts i regelverket kring Arvsfondsdelegationen inte är tillräckliga för att delegationen ska kunna anses vara en myndighet under regeringen och därmed granskas av RRV. Om avsikten är att delegationen ska vara en myndighet under regeringen, måste regelverket ses över ytterligare för att delegationen ska kunna fungera som en myndighet, enligt RRV:s uppfattning.

Enligt RRV bör det finnas en ledning som ansvarar för myndigheten, och verksförordningen bör gälla i större utsträckning än i dag. I 10 § behandlas myndighetens chefs informationsansvar och i 13 § anges vad myndighetens styrelse ska besluta om. Genom att göra 13 § i verksförordningen gällande kan delegationen anses vara myndighetens styrelse, vilken beslutar om årsredovisning och revisionsrapporter, menar RRV.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

¹⁵ SFS 1999:858

RRV anser att fram till dess att dessa kriterier är uppfyllda varken kan eller ska RRV granska Arvsfondsdelegationen och dess verksamhet, annat än på särskilt uppdrag av regeringen. Att delegationen borde vara en myndighet under regeringen, och revideras av RRV, anser dock RRV vara både den mest fördelaktiga och naturliga lösningen.

4.2 Arvsfonden och dess revision

Kammarkollegiet är en central förvaltningsmyndighet vars verksamhet delas in i två verksamhetsområden, uppdragsverksamhet och myndighetsuppgifter. Uppdragsverksamheten hänför sig till olika områden och är till största delen konkurrensutsatt. Inom uppdragsverksamheten finns bl.a. fond- och förmögenhetsförvaltningen. Myndighetsuppgifterna är däremot författningsreglerade och består av rena förvaltningsärenden, t.ex. arvsfondsärenden.

Kammarkollegiet och dess verksamhet revideras av Riksrevisionsverket (RRV). På uppdrag av Kammarkollegiet granskas även årligen boksluten för ränte- och aktiekonsortierna, som utgör en del av den samlade fondförvaltningen.

Flertalet förmögenhetsmassor som Kammarkollegiet förvaltar har kunnat klassificeras som stiftelser. Det har dock kunnat konstateras att Allmänna arvsfonden inte är en stiftelse i stiftelselagens mening, men vilken rättslig ställning som fonden har framgår inte av regelverket. Enligt Kammarkollegiets uppfattning är detta inte ett problem av avgörande betydelse, eftersom arvsfonden har ett eget regelverk som styr verksamheten. En fråga som bör klargöras är dock hur och av vem arvsfonden ska revideras.

De delar av Allmänna arvsfonden som i dag ligger på Kammarkollegiet granskas i vissa avseenden av RRV i samband med granskningen av Kammarkollegiet. Kammarkollegiet har som en av sina myndighetsuppgifter att bevaka statens rätt och allmänna intressen och i detta ingår även de myndighetsuppgifter som rör Allmänna arvsfonden. Vid RRV:s granskning av Kammarkollegiet inkluderas därför även de arbetsuppgifter som gäller Allmänna arvsfonden.

Arvsfondens förmögenhetsmassa är långsiktigt placerad i Kammarkollegiets värdepapperskonsortier. Då RRV granskar konsortierna granskas härmed även förvaltningen av arvsfondens medel. Allmänna arvsfonden ingår dock inte i Kammarkollegiets redovisning. I stället upprättas för Allmänna arvsfonden ett särskilt bokslut med resultat- och balansräkning. Bokslutet fastställs av Kammarkollegiet och överlämnas med en skrivelse till regeringen. Regeringen bifogar bokslutet till sin årliga skrivelse till riksdagen med redogörelse för Allmänna arvsfonden. Bokslutet är dock inte reviderat, vilket både Kammarkollegiet och RRV anser vara en brist.

Kammarkollegiet menar dock att RRV har fullt stöd i nuvarande bestämmelser för att revidera Allmänna arvsfondens räkenskaper. Detta överensstämmer inte med RRV:s uppfattning då fonden inte är en myndighet och inte heller ingår i någon myndighets redovisning. RRV anser dessutom att de delar av Allmänna arvsfonden som handhas av Kammarkollegiet bör kopplas samman med Arvsfondsdelegationens verksamhet och redovisning. För

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

närvarande ser dock inte Kammarkollegiet några fördelar med en sådan ordning.

Sammanfattningsvis konstateras

- att Arvsfondsdelegationen är en myndighet under regeringen. Regelverket kring Arvsfondsdelegationen bör dock ses över i vissa avseenden för att tydliggöra delegationens ställning som en egen myndighet.
- att Arvsfondsdelegationen inte upprättar en egen årsredovisning. Delegationen ingår i Regeringskansliets redovisning, under Socialdepartementet, och granskas i samband med den årliga granskningen av Regeringskansliet. Arvsfondsdelegationen revideras härmed inte som ett eget objekt.
- att de delar av Allmänna arvsfonden som ligger på Kammarkollegiet i vissa avseenden granskas av RRV i samband med den årliga granskningen av Kammarkollegiet. Arvsfonden granskas dock inte som ett eget granskningsobjekt.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

5 Stödgivningen i ett övergripande perspektiv

I det följande redovisas Allmänna arvsfondens stödgivning utifrån ett övergripande perspektiv. I avsnittet jämförs inkomna medel med fördelade medel under budgetåren 1993/94–1998. Syftet är att tydliggöra hur stödfördelningen utvecklats under åren. Det görs även en jämförelse av stödfördelningen mellan de olika målgrupperna under samma tidsperiod.

Avsnittet kompletteras med bilaga II, vilken innehåller ytterligare uppgifter till grund för diskussionen.

5.1 Antalet ansökningar och beviljade stöd¹⁶

Antalet ansökningar om stöd ur Allmänna arvsfonden är stort i förhållande till antalet projekt som beviljas stöd. Under åren 1993/94–1998 har det i genomsnitt kommit in 1 600 ansökningar per år. Stöd har beviljats för ca 450 ärenden per år.

Arvsfondsdelegationen har dock att handha även andra ärenden, såsom redovisningar, enskilda ärenden och s.k. övriga ärenden. Med övriga ärenden avses t.ex. förfrågningar och initiativärenden.

Under budgetåret 1998 diarieförde Arvsfondsdelegationen totalt 1 793 ärenden. Av dessa var 1 349 ansökningar om stöd, 430 redovisningar av beviljat stöd samt 14 s.k. övriga ärenden. Delegationen handhar dessutom ansökningar från enskilda personer. Dessa registreras och handläggs i särskild ordning, eftersom enskilda personer enligt arvsfondslagen inte kan vara mottagare av stöd.

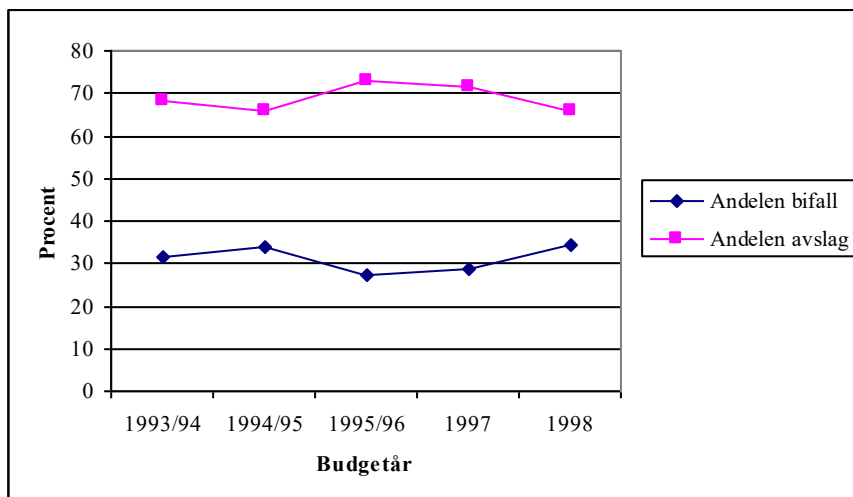

Bild 4: Andelen bifall respektive avslag i förhållande till antalet beslut under budgetåren 1993/94–1998 (bilaga II, tabell 3).

¹⁶ Vissa projekt inom Allmänna arvsfondens verksamhet riktar sig till flera målgrupper samtidigt. I framställningen har dock projekten klassificerats i enlighet med Arvsfondsdelegationens uppfattning.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

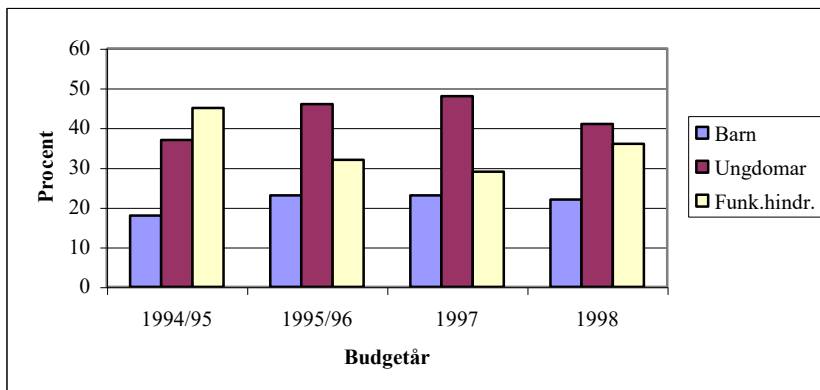
Bilaga 1

Fel! Okänt namn
 på
 dokumentegenskap
 .Fel! Okänt namn
 på
 dokumentegenskap
 .Fel! Okänt namn
 på
 dokumentegenskap

• Bilaga 1

Under budgetåren 1993/94–1998 beviljades stöd till i genomsnitt 31 % av ansökningarna. I genomsnitt avsågs ca 69 % av ansökningarna. Orsakerna till avslagen har bl.a. varit att projekten inte bedömts vara tillräckligt nyskapande, att de kommit från offentlig verksamhet eller avsett verksamhet som redan finns som reguljär verksamhet på andra orter. Andra ansökningar har avslagits på grund av att de t.ex. avsett kostnader för vanlig föreningsverksamhet, att de gällt enstaka arrangemang, att de gällt internationell verksamhet eller att ansökan kommit från en nystartad förening.

Arvsfondsdelegationen har under budgetåren 1994/95–1998 överlämnat ca 34 % av de beviljade stöden till regeringen för avgörande. Regeringen har bifallit samtliga de ärenden som Arvsfondsdelegationen överlämnat för be-

slut.

Bild 5: Andelen ansökningar per målgrupp i förhållande till det totala antalet ansökningar per budgetår 1994/95–1998 (bilaga II, tabell 2).

Av de ansökningar som inkom under budgetåren 1994/95–1998 har flertalet, ca 43 %, gällt målgruppen ungdomar. Av de beslut om stöd som fattats av Arvsfondsdelegationen och regeringen är det dock målgruppen funktionshindrade som erhållit *flest* bifall, ca 40 %. Målgruppen funktionshindrade har dessutom erhållit flest bifall i förhållande till antalet ansökningar, närmare 32 %. Barn- och ungdomsprojekt har i genomsnitt erhållit bifall i 26 % av fallen. Det skall dock påpekas att målgruppen funktionshindrade ibland även inkluderar projekt för barn och ungdomar som är funktionshindrade.

5.2 Inkomna respektive utdelade medel

Av de medel som under ett år tillfallit Allmänna arvsfonden ska en tiondel läggas till fonden. Återstoden ska, tillsammans med årets avkastning, vara tillgänglig för utdelning från och med nästföljande år. Regeringen får dessutom, om omständigheterna föranleder det, till fonden lägga medel som är tillgängliga för utdelning. Medel får också stå kvar för förräntning för att delas ut under kommande år.

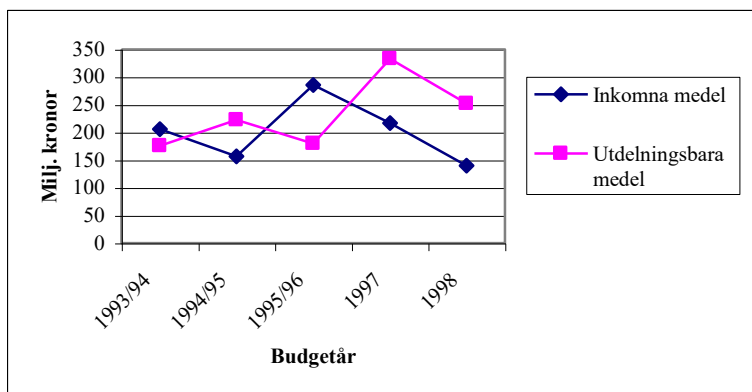
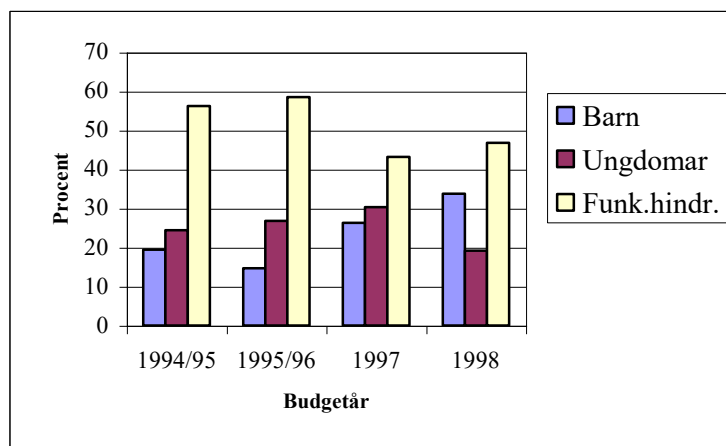

Bild 6: Inkomna respektive utdelningsbara medel under budgetåren 1993/94–1998, miljoner kr (bilaga 1, tabell 5).

Under budgetåren 1993/94–1998 har andelen inkomna medel till arvsfonden varierat.

Medel att fördela under året är förutom det utdelningsbara beloppet även föregående års ej beslutade och utdelade medel samt återbetalda och ej rekviderade medel. Sedan budgetåret 1993/94 har vanligtvis hela det utdelningsbara beloppet fördelats under året, liksom de återförda och återbetalda medlen. Under de två senaste budgetåren har dock medel överförts till nästföljande budgetår. Budgetåret 1997 överfördes 97 miljoner kr till budgetår 1998 och 1998 överfördes ca 111 miljoner kr till budgetåret 1999. Orsakerna till att inte hela det utdelningsbara beloppet utnyttjats är att budgetåret 1995/96 omfattade 18 månader och att den mängd medel som fonden därmed erhöll tog längre tid att fördela. Under de aktuella åren har det dessutom varit mycket god utdelning på Kammarkollegiets förvaltning av arvsfondens medel, vilket inneburit ytterligare medel att fördela. Enligt tjänstemän på delegationen visar dock prognosen att det antagligen inte kommer att finnas medel att överföra till budgetår 2000.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

Bild 7: Andelen fördelat stöd till respektive målgrupp budgetåren 1994/95–1998, procent (bilaga II, tabell 7).

Under de aktuella budgetåren har målgruppen ungdomar erhållit ca 25 % av de fördelade medlen, och målgruppen barn närmare 25 %. Den målgrupp som erhållit störst *andel* medel under de aktuella budgetåren är dock de funktionshindrade, som erhållit närmare 50 % av det utdelningsbara beloppet. Vid intervjuerna har framkommit att orsaken till att så stor andel av medlen tilldelas projekt för funktionshindrade är att det finns ett stort behov av verksamhetsutveckling för denna målgrupp. En ytterligare orsak är att medel till funktionshindrade ofta fördelas via rikstäckande organisationer och rikstäckande projekt. Vid rikstäckande projekt krävs oftast en projektledare som håller samman verksamheten, vilket innebär ökade kostnader och dyrare projekt.

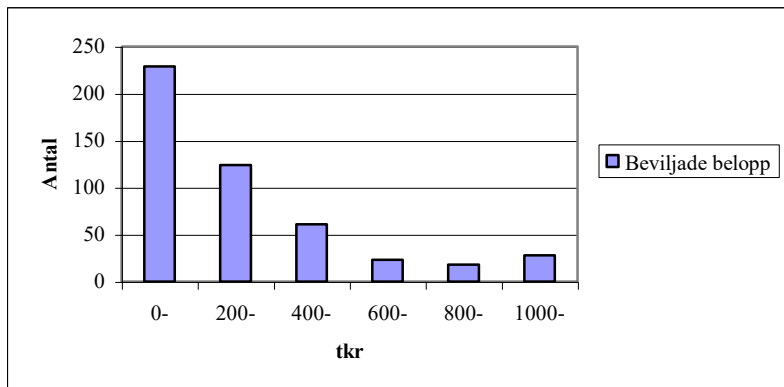

Bild 8: Arvsfondens fördelning av stöd i intervaller av 200 000 kr under åren 1995–1998 (bilaga II, tabell 8).

Flertalet bifall gäller mindre belopp. Närmare 30 % av bifallen gäller belopp mindre än 100 000 kr. De flesta större stöden över 300 000 kr har målgruppen funktionshindrade erhållit. Av alla beviljade stöd till funktionshindrade gäller 60 % 300 000 kr eller mer. Av de beviljade medlen till barn och ungdomar är motsvarande siffror 30 % respektive 6 %.

Vid intervjuerna har framkommit att Arvsfondsdelegationens tjänstemän alltid gör en bedömning av de sökta beloppens storlek i förhållande till de projekt som ska bedrivas. Det är inte ovanligt att Arvsfondsdelegationen beviljar ett mindre belopp än det sökta. Detta är en uppgift som bekräftas av revisorernas enkätundersökning. Enligt enkätundersökningen erhöll endast ca 21 % av projekten det belopp som man ansökt om. Hela 30 % av projekten erhöll endast hälften, eller mindre än hälften, av det sökta beloppet.

Sammanfattningsvis konstateras

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

- att flertalet ansökningar om stöd gäller målgruppen ungdomar, men att målgruppen funktionshindrade erhållit *flest* bifall till stöd,
- att målgruppen funktionshindrade även erhållit *mest* stöd i kr räknat,
- att målgruppen funktionshindrade i 60 % av de fall då stöd beviljats erhållit 300 000 kr eller mer, medan motsvarande siffror för barn och ungdomar är 30 % respektive 6 %,
- att 30 % av alla bifall gäller belopp på mindre än 100 000 kr.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

6 Arvsfondsdelegationens verksamhet

I förordningen om Allmänna arvsfonden framgår Arvsfondsdelegationens tre uppgifter. Delegationen ska fördela stöd ur Allmänna arvsfonden, följa upp projekt som beviljats stöd samt informera allmänheten om arvsfondens ändamål och fondmedlens användningsområde. I det följande avsnittet behandlas Arvsfondsdelegationens uppgifter mer ingående.

Förutom skriftligt material angående Arvsfondsdelegationens verksamhet bygger avsnittet på intervjuer med tjänstemän inom delegationen samt uppgifter som framkommit i revisorernas enkätundersökning. Slutsatser från revisorernas enkätundersökning finns dessutom redovisade i avsnitt 6.5. I avsnitt 6.4 har iakttagelser från revisorernas fallstudie sammanställts.

6.1 Projektstödet

6.1.1 Riktlinjer och målsättning vid stödgivningen

Allmänna arvsfonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder – 5 § arvsfondslagen

Redan vid inrättandet av Allmänna arvsfonden var utgångspunkten att arvsfondsmedel skulle gå till ett på förhand bestämt allmännyttigt ändamål. Arvsfondsmedlen skulle dessutom användas till ändamål som inte tillgodoses genom anslag av allmänna medel. Att ändamålet bestämdes till främjande av barns och ungdomars vård och fostran motiverades i första hand av sociala skäl. I andra hand betonades arvets viktigaste funktion, nämligen att sörja för det uppväxande släktet och underlätta för detta att fylla sin uppgift till samhällets bästa. Ändamålsbestämmelsens utvidgning till att omfatta också omsorgen om funktionshindrade ansågs på sin tid vara väl förenlig med de tankegångar som kommit till uttryck i samband med arvsfondslagens tillkomst.

Mycket av den praxis som utvecklats angående stöd från Allmänna arvsfonden skrevs i samband med den nya arvsfondslagen år 1994 in i lagtexten. För att stöd ska beviljas krävs bl.a. att det rör sig om verksamhet som innebär förnyelse och utveckling. Stöd från arvsfonden lämnas därför till projekt som har till syfte att pröva nya verksamheter eller att utveckla nya metoder i redan etablerade verksamheter. Ändamålsinriktningen har alltid varit framåt-syftande och tanken är att de projekt som får stöd ska inspirera och tjäna som förebild för andra organisationer. Projekten skall även bidra till att inspirera och utveckla offentliga insatser.

Även om huvudregeln är att stöd ur Allmänna arvsfonden endast lämnas för förnyande och utvecklande verksamhet kan stöd även beviljas som bidrag till organisationers anläggningar, lokaler, inventarier och utrustning, om sådana förändringar behövs för att en verksamhet ska kunna utvecklas. Stödet ska då avse kostnader som inte kan täckas genom statliga bidrag.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

Fondmedlen kan endast användas till verksamheter som har en ideell inriktning. Uttrycket ”ideell verksamhet” tar sikte på sådan verksamhet som bedrivs av icke offentligt organ, utan eget vinstsyfte, och som är befriad från statlig inkomstskatt för inkomstslaget näringsverksamhet. Stöd lämnas dessutom endast till föreningar som existerat i minst ett år. Vid lokalstöd krävs att föreningen funnits i minst två år.¹⁷

Om det finns särskilda skäl kan stöd lämnas till offentlig huvudman. Sådana särskilda skäl kan t.ex. vara att offentlig huvudman tillsammans med ideell organisation vill utveckla frivilliga och ideella insatser. Bidrag till stat eller kommun ska dock inte beviljas för sådana åtgärder som det åligger staten eller kommunerna att bekosta enligt lag eller författning. Stöd lämnas inte heller till enskilda och inte som ett allmänt drifts- eller organisationsstöd.

Förutom de ovan nämnda riktlinjerna för stöd ur arvsfonden anger regeringen årlige, i skrivelsen till riksdagen, områden som bedöms som särskilt angelägna och viktiga utifrån ett allmänt samhällsperspektiv. Dessa områden ska Arvsfondsdelegationen särskilt prioritera vid fördelningen av stöd under året.¹⁸

Stöd ur fonden ges dessutom från regeringen inom ramen för s.k. särskilda satsningar, vilket innebär att regeringen under pågående budgetår beslutar att en viss summa av arvsfondens utdelningsbara medel ska ges till ett särskilt ändamål. Ändamålet kan ha ansetts som prioriterat i regeringens riktlinjer för den framtida inriktningen, men det kan också vara ett ändamål som inte kunnat förutses. Budgetåret 1998 beslutades exempelvis om särskilda satsningar på 62 miljoner kr.

Kraven på de sökandes egna insatser har skärpts under åren, bl.a. för att säkra kontinuiteten efter det att arvsfondens stöd upphört. Hittills har dock Allmänna arvsfonden inte varit i en situation där det saknats projekt att fördela medel till. Enligt Arvsfondsdelegationens bedömning finns det inte heller något som tyder på att behovet av stöd från arvsfonden kommer att minska i framtiden. Det finns i dag stora behov och många intressanta projekt att stödja.

6.1.2 Ansökan och beslut om stöd

Ansökans innehåll och utformning

Ansökan om stöd ur Allmänna arvsfonden ska göras skriftligen, vilket framgår av 9 § arvsfondslagen. Ansökan ska bl.a. innehålla:

- budget för hela projektet, samt tid och plats för genomförande,

¹⁷ Vid lokalstöd gäller särskilda regler såsom att stödet kan återkrävas helt eller delvis om verksamheten upphör, flyttas eller undergår annan väsentlig förändring inom tio år. Lokalstöd kan även innebära att föreningen blir skyldig att låta andra föreningar i kommunen nyttja lokalerna. Prövningen är dessutom mer omfattande vid lokalstöd än övrig stödverksamhet.

¹⁸ I bilaga V redovisas fördelningen av stöd under budgetåren 1993/94–1998.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

- projektbeskrivning med syfte, bakgrund och planerade aktiviteter,
- beskrivning av vad som är nytt eller utvecklande i projektet,
- föreningens stadgar samt vem som är kontaktperson.

Dessutom ska organisationens verksamhetsberättelse och protokollsutdrag med styrelsens sammansättning bifogas. En finansieringsplan för projektet ska inkluderas och ansökan ska skrivas under av organisationens ordförande eller motsvarande.

Ansökan görs på särskilt utformad blankett och är i princip densamma hos Arvsfondsdelegationens kansli på Kulturdepartementet respektive Socialdepartementet. Arvsfondsdelegationen på Socialdepartementet har dock sammanställt vissa instruktioner för den framtida återrapporteringen, vilka bifogas redan i samband med att ansökningshandlingarna skickas ut.

Vid intervjuerna har det framkommit att det inte är ovanligt att man vid behov tar kontakt med de sökande för kompletteringar i ansökan. Ofta har de sökande en klar målsättning med projektet medan de är mer osäkra på hur metoden ska beskrivas. Delegationens tjänstemän ringer upp de sökande och ber om skriftliga kompletteringar till ansökan samt förhör sig vid behov om hur projektet är tänkt att bedrivas. Av revisorernas enkät framgår att 41 % av de svarande ansåg att de erhållit sådan hjälp med att fylla i ansökan från Arvsfondsdelegationens kansli, men ungefär en lika stor andel av de svarande menade att de inte erhållit sådan hjälp.

I ansökan om stöd från Allmänna arvsfonden ska de sökande uppge huruvida de ansökt om och/eller erhållit medel även från andra organisationer. Ibland är dock Arvsfondsdelegationens möjligheter att kontrollera uppgifterna begränsade, särskilt i de fall då de sökande inte uppgett att stöd söks från någon ytterligare organisation. I revisorernas enkätundersökning uppger 46 % av de svarande att de även ansökt om stöd från annan organisation.

Arvsfondsdelegationens tjänstemän är av uppfattningen att det vanligtvis är arvsfonden som är den störste bidragsgivaren, även om projekt erhåller stöd från andra organisationer. Ofta bifaller andra stödorganisationer ansökningarna först när projekten beviljats medel från arvsfonden.

Handläggning och beslut

När ansökningshandlingarna inkommer till Arvsfondsdelegationen görs en bedömning av ansökan. Tjänstemännen bedömer bl.a. huruvida projektet innebär en ny idé eller om den känns igen från tidigare. Tjänstemännen rådgör med sina kolleger och ibland även med externa personer, t.ex. kommunala tjänstemän.

Ansökningarna handläggs på samma sätt som andra förvaltningsärenden. Målsättningen är att alla ansökningar om stöd ska behandlas inom 8 veckor, men ofta tar handläggningen längre tid. Detta är bl.a. en följd av att ansökningar i vissa fall måste kompletteras innan beslut kan fattas. Majoriteten av ansökningarna behandlas dock inom den utsatta tiden, enligt tjänstemännens bedömning.

Det finns inga särskilda ansökningsdatum och besluten tas löpande under året. Ett projekt kan få stöd under högst tre år, men beslut om stöd fattas för

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

ett år i taget. Om projektet pågår i flera år ska en lägesrapport och en redovisning undertecknad av föreningens revisor samt en ny ansökan lämnas varje år. I de fall då projektet inte inkommer med en korrekt redovisning eller då de aktiviteter som skulle genomföras inte har genomförts, kan beslut om återbetalning av medel fattas.

Arvsfondsdelegationens tjänstemän och de ansvariga för projekten har ibland, men inte ofta, kontakt under projektiden. De ansvariga för projekten är skyldiga att samråda med delegationen om de önskar förändra projekten i något avseende.

I allmänhet krävs en egen insats av mottagaren för att stöd ska beviljas, exempelvis i form av ideellt arbete eller att lokaler upplåts för projektet. För projekt som är mycket omfattande eller som kräver stora investeringar ges dessutom endast stöd ur arvsfonden till en del av kostnaderna. Lokalstöden är t.ex. begränsade till 20–50 % av totalkostnaden och högst 1 miljon kr.

I mindre föreningar kan man vanligtvis inte erhålla mer än ett projektstöd åt gången. Arvsfondsdelegationens kansli gör dessutom alltid en bedömning av det sökta beloppet. Enligt tjänstemän inom delegationens kansli erhåller projekten ofta mindre pengar än vad de ansökt om och det är alltid minst två handläggare som står bakom förslaget om stöd till ett projekt. I revisorernas enkät framkommer att 57 % av projekten inte erhöll det stöd man ansökt om.

Såsom tidigare nämnts fattas beslut som gäller stöd med mer än 300 000 kr, eller projekt av principiell betydelse av regeringen, medan övriga ärenden beslutas av Arvsfondsdelegationen. Ibland delegeras beslut om stöd ur Allmänna arvsfonden till andra myndigheter, t.ex. Ungdomsstyrelsen, som då har att följa de ramar och riktlinjer som regeringen fastställer. Vid intervjuerna med Arvsfondsdelegationens kansli framkommer att 300 000 kr uppfattas som ett lämpligt belopp för regeringsbeslut. Eventuellt kan det finnas behov av att höja beloppsgränsen för att minska antalet regeringsärenden, men från delegationens sida saknar man inte handlingsutrymme vad gäller beloppsgränsen.

Det är inte ovanligt att delegationen anser att målsättningen med projektet kan uppnås efter en kortare tid än vad projektledningen har beräknat, dvs. projektet erhåller inte stöd under det antal år som projektledningen hoppats på. I de beslut om stöd som fattas av Arvsfondsdelegationen på Socialdepartementet framgår hur länge projektet beräknas fortgå, vilket dock inte innebär att medel är beviljade för mer än ett år i taget. På Kulturdepartementet anger man uttryckligen i beslutet att medel endast har bifallits för ett projektår.

Av besluten om stöd framgår dessutom

- att de beviljade medlen ska hållas avskilda från organisationernas övriga tillgångar,
- att en redogörelse för projektet och en ekonomisk redovisning, påskrivna av föreningens revisor, ska lämnas samt när dessa senast ska inkomma till delegationen,
- hur återrapporteringen i övrigt ska vara utformad,

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

- att medel som inte används för rätt ändamål ska betalas tillbaka. Medel som ej rekvideras inom ett år från beslutsdatum återgår till fonden.

Hur och när utbetalningen sker framgår likaså av beslutet. Vanligtvis betalas inte hela beloppet ut med en gång. Kammarkollegiet betalar ut beviljat stöd efter rekvisition från den som beviljats stöd, men pengar får inte rekvideras förrän projektet har påbörjats.

Arvsfondsdelegationen på Kultur- och Socialdepartementen arbetar något olika och "har i vissa avseenden olika kultur", enligt tjänstemännen. Detta beror bl.a. på skillnader vad gäller målgrupperna. Ungdomsprojekten genomförs ofta på lokal nivå, till skillnad från projekt för barn och funktionshindrade som ofta är rikstäckande. Stödet avseende barn och personer med funktionshinder ges oftare till äldre, mer etablerade organisationer. Även inom Arvsfondsdelegationens arbete på Socialdepartementet märks skillnader till följd av de olika målgruppernas karaktär. Barnprojekten erhåller vanligtvis medel under endast ett år medan projekten för funktionshindrade ofta erhåller stöd under två eller tre år.

6.1.3 Redovisning och uppföljning av projekten

Kraven på återrapportering

I samband med den nya arvsfondslagen år 1994 lagreglerades skyldigheten att redovisa mottagna arvsfondsmedel. I utredningen som låg till grund för lagen konstaterades att det är önskvärt att de erfarenheter som görs i olika arvsfondsprojekt redovisas, så att de kan tas till vara i syfte att förbättra situationen för barn, ungdomar och handikappade. Man ansåg dessutom att det även från kontrollsynpunkt var betydelsefullt att arvsfonden kunde få bekräftat att det projekt som ansökan avsåg verkligen genomfördes, anläggningen byggdes och informationsinsatsen fullföljdes.

I arvsfondsutredningen konstaterades vidare att kravet på redovisningen kan skifta med verksamhetens karaktär och omfattning. De föreslog därför att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela de närmare föreskrifterna om vad redovisningen ska innehålla. I lagtexten framgår endast att den som tagit emot stöd, ska föreläggas att inom viss tid efter mottagandet skriftligen redovisa hur medlen använts. I lagtexten föreskrivs även att den som tagit emot stöd är skyldig att hålla medlen avskilda från organisationens övriga tillgångar.

Det bör dock noteras att det även före lagens ikraftträdande förelåg krav på redovisning av beviljat stöd. I besluten om stöd föreskrevs att den sökande inom viss tid skulle lämna en skriftlig redogörelse för verksamheten/projektet och/eller att ett av vederbörande revisor bestyrkt räkenskaps-sammandrag rörande kostnaderna skulle sammanställas.

I dag framgår vissa av de krav som ställs på redovisningen, bl.a. i besluten om beviljat stöd. Redovisningen ska dels innehålla en ekonomisk redovisning som är undertecknad av föreningens/organisationens revisor, dels en redogörelse för genomförda aktiviteter. I det följande benämns denna redovisning återrapportering för att tydliggöra att den innehåller både en ekonomisk redovisning och en redogörelse för projektet.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .

Bilaga 1

Förutom den ekonomiska redovisningen och redogörelsen för projektet kan återrapporteringen i vissa fall även inkludera en skriftlig redogörelse för, eller en utvärdering av, projektarbetet. Detta är dock mer vanligt vid ungdomsprojekt, vilka ibland även erhåller extra medel, utöver de ansökta, för detta ändamål. I revisorernas enkätundersökning anger 74 % av de svarande att en utvärdering av projektet genomfördes. Av dessa är det 69 % som anger att utvärderingen genomfördes både under projektet och efter projektidens slut. Det är dock osäkert vad en utvärdering anses omfatta.

Arvsfondsdelegationen på Socialdepartementet lämnar redan på ansökningsblanketten information om vad som ska återrapporteras. Arvsfondsdelegationen på Kulturdepartementet skickar däremot en påminnelse till de projektansvariga när tiden för återrapporteringen närmar sig och anger då vad som efterfrågas.

På Arvsfondsdelegationen på Kulturdepartementet har en enkät sammanställts för redogörelsen av projekten. De frågor som ska besvaras är bl.a. om projektet fortfarande pågår, hur många som har deltagit aktivt i projektet, hur många som varit anställda i projektet, vilka aktiviteter som genomförts, vilka positiva och negativa erfarenheter som kan dras av projektet etc. Eftersom projekten för ungdomar ställer höga krav på ungdomarnas egen delaktighet menar delegationen på Kulturdepartementet att rapporteringen där bör vara särskilt utformad med tanke på detta. Delegationen på Socialdepartementet föredrar däremot att det görs en egen sammanställd rapport från projektet, där de uppställda frågeställningarna besvaras.

Den ekonomiska redovisningen är mer likartad. Förutom att den ska vara undertecknad av organisationens eller föreningens revisor ska den visa kostnader för projektet samt intäkter och utgifter. Det är vanligt att de projektansvariga skickar med kopior på fakturor och kvitton som bilagor till sammanställningarna. Det ställs inga särskilda krav på den undertecknande revisorns kompetens, dvs. han/hon behöver inte vara godkänd eller auktoriserad revisor. Frågan om revisorns kompetens har diskuterats och Arvsfondsdelegationen är inte negativ till att vissa formella krav ställs på revisorerna. Troligtvis skulle det dock innebära ökade kostnader för projekten, enligt tjänstemännen.

Vad görs med återrapporteringen ?

Återrapporteringen ska lämnas till den myndighet som beviljat stödet, vanligtvis inom 15 månader efter tidpunkten för beslutet. Enligt uppgift från Arvsfondsdelegationen inkommer 10–15 % av rapporteringarna inte inom föreskriven tid till delegationen, och detta inträffar vanligtvis under projektets första år. Arvsfondsdelegationen skickar då ut en påminnelse och följer upp ärendet.

Vid revisorernas granskning har det framkommit att de ansvariga i vissa av de mindre projekten anser att återrapporteringen till Arvsfondsdelegationen är besvärlig. Arbetet genomförs ofta ideellt, och det är svårt att få tid till att sammanställa de uppgifter som efterfrågas. I de större projekten anlitas professionell hjälp och projektledningarna anser att kraven är högst rimliga. Detta är en uppfattning som stärks av revisorernas enkät. Där framgår dessutom att krav på återrapportering även ställs från andra stödorganisationer. I

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

de projekt som erhållit stöd från andra organisationer har det ställts krav på återrapporering i 84 % av fallen.

Det behövs vanligtvis ingen särskild kompetens för att sammanställa den rapportering som Arvsfondsdelegationen efterfrågar. Av dem som svarade på revisorernas enkätundersökning anger 83 % att ingen ytterligare kompetens än den som redan fanns i projektet anlitas för att sammanställa återrapporeringen. Förutom den ekonomiska redovisningen, som ska bestyrkas av organisationernas revisorer, sammanställs rapporteringen vanligtvis av projektledare/projektansvarig i projekten. Av enkätundersökningen framkommer att ca 70 % av återrapporeringarna sammanställs av projektledaren/den projektansvarige.

När rapporteringen kommit in till delegationen görs en jämförelse med ansökan som låg till grund för projektstödet. Utformning och kvalitet på beskrivningen av genomförd verksamhet varierar på grund av skillnader i organisationernas förutsättningar, men först när överensstämmelsen mellan planerad och genomförd verksamhet är god kan redovisningen godkännas. Redovisningar måste godkännas innan nya beslut om stöd kan fattas. Arvsfondsdelegationen anlitar inte extern hjälp för granskningen av den ekonomiska redovisningen, men extern hjälp kan eventuellt anlitas vid utvärdering av projekt. Det görs dock endast vid utvärderingar av de s.k. särskilda satsningarna.

I de fall redovisningen inte fullt ut godkänts blir organisationen återbetalningsskyldig för del av eller hela stödet. Detta är dock mycket sällsynt och berör endast ett fåtal projekt. Även medel som inte förbrukats inom föreskriven tid eller för avsett ändamål ska betalas tillbaka. Om mottagaren har förorsakat att stöd ur fonden felaktigt har lämnats eller lämnats med för högt belopp, och han borde ha insett detta, ska han likaså betala tillbaka det som betalats ut för mycket. Om Arvsfondsdelegationen, eller den myndighet som annars beviljat stödet, finner att det kan föreligga skäl att överväga återbetalningsskyldighet överlämnas ärendet till Kammarkollegiet, som beslutar i frågan.

I granskningen har det framkommit att det varierar huruvida projekten fortsätter efter det att arvsfondens finansiering upphört. Enligt tjänstemän på Arvsfondsdelegationen upphör vanligtvis informationsprojekten när finansieringen upphör, medan projekt som erhållit t.ex. lokalstöd ofta fortsätter. Av enkätundersökningen framgår att 85 % av projekten har fortsatt efter det att arvsfondens finansiering upphört.

6.2 Uppföljning och utvärdering av projektstödet

Ett viktigt inslag i arvsfondsverksamheten är att långsiktigt följa upp och utvärdera de projekt som erhållit stöd ur fonden. Det ankommer på Arvsfondsdelegationen att utveckla metoder för utvärdering och effektmätning utifrån de övergripande målen och syftena. Vid intervjuerna har framkommit att Arvsfondsdelegationen är väl medveten om uppföljningens betydelse. Delegationen skulle dock kunna förbättra denna del av verksamheten, vilket man också arbetar aktivt med.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

I syfte att klargöra de långsiktiga effekterna av stödet har delegationen bl.a. genomfört en uppföljning av stöd som beviljats till anläggningar, lokaler och utrustning under år 1990. Vid uppföljningen, som genomfördes i augusti 1998, framkom att verksamheterna i flertalet fall hade fortsatt och att stödet från arvsfonden hade varit en betydelsefull faktor för detta.

För närvarande pågår, genom Svenska Handikappidrottsförbundet, en uppföljning av en satsning från mitten av 90-talet på idrott för personer med funktionshinder. Vid intervjuerna framkommer dock att det är svårt att veta vilka effekter som är en följd av arvsfondens stöd och vad som orsakas av annat i samhället.

Utvärderingar av separata arvsfondsprojekt genomförs vanligtvis inom ramen för respektive projekt. Centralt genomförda utvärderingar har däremot gällt särskilda avgränsade satsningar, vilka bl.a. har haft till syfte att ge kunskap och underlag till berörda politikområden.

6.3 Informationsverksamheten

För att informera om Allmänna arvsfondens ändamål och fondmedlens användningsområde har en broschyr producerats, vilken riktar sig till allmänheten. Broschyren delas ut till personer som tar kontakt med någon av delegationens kanslier. Den distribueras också på förfrågan till organisationer som inte tidigare kommit i kontakt med Allmänna arvsfonden och behöver grundläggande information om fondens målgrupper och villkor för stöd.

I syfte att öka allmänhetens och ideella organisationers kunskap om arvsfonden sammanställs årligen Allmänna arvsfondens årsbok. Delegationen har även utvecklat en hemsida för Allmänna arvsfonden som ger information om fonden och aktuella satsningar.

För att ge möjlighet till spridning och utbyte av erfarenheter från försöksverksamheterna samt stimulera till möten mellan organisationer som bedriver ideell verksamhet och offentliga myndigheter, genomförs årligen s.k. Arvsfondsdagar. Hittills har sådana aktiviteter genomförts i Stockholm, Umeå, Malmö och Göteborg. Inom arvsfondens aktivitetsbudget genomförs även projektledarutbildningar för projektledare. Dessutom planeras s.k. regionala konferenser för att skapa ökade kontaktnät. Syftet med konferenserna är att marknadsföra arvsfonden så att kunskapen ökar om vilken verksamhet som bedrivs med arvsfondens medel. Arvsfondsdelegationen utarbetar dessutom en informationsplan varje år.

Att sprida kunskap om själva projekten är däremot en uppgift som i första hand ska genomföras inom varje projekt. De erfarenheter som kan dras utifrån projekten sprids vanligtvis inte heller av Arvsfondsdelegationen, utan av föreningarna/organisationerna själva, t.ex. handikappförbunden. Den kunskap som trots allt samlas hos Arvsfondsdelegationen genom rapporter och annan dokumentation används tidvis för att sprida mer generell information om utvecklingsarbetets inriktning på olika områden. Under budgetåret 1998 beslutades att de utvärderingsrapporter som Arvsfondsdelegationen bedömer vara intressanta för allmänheten ska publiceras i en särskild rapportserie.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

6.4 Iakttagelser i några fallstudier

I samband med granskningen har Riksdagens revisorer genomfört en analys av nio projekt som erhållit stöd ur Allmänna arvsfonden. Ur varje målgrupp har tre projekt slumpmässigt valts ut. Förutom en granskning av material hos Arvsfondsdelegationen, har även kontaktpersoner samt revisorer i projektet intervjuats.

Syftet med fallstudierna har inte varit att utvärdera projekten i sig, utan att belysa den verksamhet som erhåller stöd från Allmänna arvsfonden samt arvsfondens arbete i samband med stödgivning, redovisning och uppföljning.

I det följande redovisas några av de iakttagelser som kan göras utifrån fallstudierna. I bilaga III presenteras projekten mer ingående.

Kontakten mellan Arvsfondsdelegationen och de sökande är god

I granskningen har framkommit att det uppfattas som smidigt och lätt att sammanställa en ansökan om stöd från Allmänna arvsfonden. Riktlinjerna för ansökan är tydliga och dessutom får man vid behov god hjälp av Arvsfondsdelegationens tjänstemän.

Även Arvsfondsdelegationens handläggning av ärenden uppfattas som smidig och snabb. Det är inte ovanligt med kontakter mellan delegationens tjänstemän och ledningen för projekten under handläggningstiden. De flesta hävdar dock att dialogen med Allmänna arvsfonden inte har påverkat projekten, utan gällt praktiska råd om ansökan.

Det är inte ovanligt att en organisation har ansökt om flera ekonomiska stöd från arvsfonden, för flera olika projekt. Det förekommer även att personer är engagerade i flera organisationer som sysslar med verksamhet för arvsfondens olika målgrupper, och som ansökt och erhållit stöd från arvsfonden vid flera tillfällen. Det har utvecklats en grupp organisationer och personer, som ofta söker stöd från arvsfonden och som ofta har kontakt med Arvsfondsdelegationens tjänstemän.

Stödet från andra stödgivare

I ansökan om stöd från Allmänna arvsfonden ska de ansvariga ange om de sökt eller beviljats stöd för projektet från annan stödgivande organisation. Det är dock inte ovanligt att ytterligare stödgivare inte anges. Vid intervjuerna med Arvsfondsdelegationen framkommer att detta antas bero på att de projektansvariga ofta ansöker om stöd endast från Allmänna arvsfonden, eller från Allmänna arvsfonden i första hand. Ofta beviljar dessutom arvsfonden stöd först, före eventuella övriga stödgivare. Arvsfondsdelegationens tjänstemän tolkar detta som positivt, eftersom arvsfondens engagemang i projekten därmed kan uppfattas som en form av kvalitetsstämpel.

Arvsfondsdelegationens tjänstemän har ibland begränsade möjligheter att följa upp informationen om andra eventuella stöd. Detta gäller särskilt i de fall då de sökande inte uppger att stöd har sökts från någon ytterligare organisation. Det innebär att projektens ekonomiska situation kan förändras. Arvsfondsdelegationens tjänstemän menar dock att en kontroll även sker i samband med återrapporteringen till delegationen. Då skall projektens samtliga inkomster och utgifter anges, och överensstämmer inte uppgifterna med

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

ansökan blir projekten återbetalningsskyldiga. Flertalet projektledare uppfattas dessutom som noggranna vad gäller att ange korrekta uppgifter i ansökan, enligt delegationens tjänstemän.

De sökta beloppen reduceras ofta

Projekten beviljas ofta inte den summa som ansökts om. Inför sådana beslut förs dock en dialog mellan delegationens tjänstemän och projektledningen.

De flesta projektledarna anser dock att projekten trots allt nått de uppsatta målen och att aktiviteterna genomförts som planerats, men på ett annat sätt.

Den ekonomiska redovisningen

Det råder oftast god ordning i projekten, enligt föreningarnas revisorer. I den mån revisorerna har några synpunkter är det vanligtvis små noteringar som inte föranleder några anmärkningar i revisionsberättelserna. Det är inte ovanligt att en redovisningskonsult är inhyrd för att sköta den löpande bokföringen eller att kommunens revisor hjälper till. När året är slut granskar föreningens revisor redovisningen, men det är inte ovanligt att en extern revisor anlitas. Flera projekt har haft auktoriserade eller godkända revisorer som granskat redovisningen, trots att detta inte är ett krav från arvsfondsdelegationen.

Flera av de intervjuade menar dock att det inte skulle vara till nackdel om arvsfonden ställde krav på att en auktoriserad eller godkänd revisor skulle granska redovisningen. Man uppfattar att detta skulle vara viktigt ur två aspekter: kompetens och integritet. Det är inte ovanligt att föreningsrevisorerna eller lekmannarevisorerna saknar tillräckliga kunskaper i redovisning och revision. Oberoendet hos "en till föreningen närstående" kan dessutom ifrågasättas. Tilltron till projektens redovisning skulle stärkas med en extern granskning, menar flera av de intervjuade.

I dag täcker inte arvsfondens medel kostnader för redovisning och revision. Flera av de intervjuade anser dock att ett visst stöd till detta skulle vara en fördel. Att anlita en kvalificerad revisor behöver inte alltid innebära höga kostnader, enligt de intervjuade revisorerna. Om projekten är i god ordning tar inte en granskning lång tid i anspråk.

Ett ofta återkommande problem är att de projektansvariga inte placerat de erhållna medlen avskilda från övriga intäkter. Ofta har medlen från arvsfonden haft ett särskilt konto i bokföringen, men de har inte funnits på särskilda bankkonton. I granskningen har framkommit att det råder oklarhet i vad som avses med kravet på att medlen ska hållas avskilda från övriga intäkter.

I projekten som ingick i fallstudien, fanns inte några medel kvar vid projektets slut, och några medel återbetalades inte till arvsfonden.

Åtterrapporteringen i sin helhet

I projekten är det oftast projektledaren som sammanställt rapporteringen om projektens aktiviteter, och föreningsrevisorn som sammanställt den ekonomiska redovisningen.

Vid granskningen har framkommit att åtterrapporteringen till Arvsfondsdelegationen uppfattas som rimlig av flertalet av de ansvariga i projekten. Att sammanställa rapporteringen har inte heller bedömts som besvärligt eller svårt, men flera av de intervjuade efterfrågar ett tydliggörande av kraven på

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

återrapporteringen. Man känner viss osäkerhet angående vad rapporteringen ska omfatta och vad revisorerna bör kontrollera. Ett tydliggörande uppfattas som särskilt viktigt, eftersom det inte ställs krav på auktoriserad eller godkänd revisor.

Arvsfondsdelegationen skickar dock till samtliga som erhåller stöd från fonden information om att återrapportering krävs, samt när den senast ska inkomma till delegationen. Man anger även riktlinjer för vad som efterfrågas. Det är dock inte ovanligt att återrapporteringen kommer in efter utsatt tidpunkt och att den inte är fullständig.

Projektet startar inte förrän det faktiska beslutet om stöd är fattat av regeringen eller Arvsfondsdelegationen. Projektledningarna är ofta oroad för de kostnader som inte kan betalas vid ett negativt beslut. När regeringen eller Arvsfondsdelegationen fattar beslut om stöd tar det därför tid innan projektet kommer igång och vissa projekt blir därmed försenade redan från början. Detta leder till att redovisningen av det första verksamhetsåret ofta blir sen och att medel "fastnar" hos Kammarkollegiet. Enligt de intervjuade skulle färre projekt vara sena med återrapporteringen, om tidpunkten för återrapporteringen flyttades fram till senare tidpunkt.

Fortsättningen

Samtliga projekt i fallstudierna har fortsatt även efter det att arvsfondens finansiering upphört, om än "vilande" i vissa fall. Projektet uppfattas som lyckade av projektledningarna, och man tror att projektet och idéerna kommer att leva vidare.

Två problem kan dock noteras i samband med den framtida verksamheten. Ofta föreligger det problem med finansieringen. Projektledarna hoppas på bidrag från kommunerna, men det är inte ovanligt att kommunerna inte är beredda att medverka i finansieringen, även om de är positiva till projektet och deras resultat. Ett ytterligare problem är behovet av "eldsjälarna". Ofta är det en eller ett par personer som är eldsjälarna bakom projektet, och om dessa personer slutar är risken stor att projektet läggs ner och upphör.

Sammanfattningsvis konstateras

- att kontakterna mellan projektet och Arvsfondsdelegationen i huvudsak fungerar smidigt. Vissa personer och organisationer söker dessutom ofta bidrag från fonden och har därmed regelbundet kontakt med delegationens tjänstemän.
- att Arvsfondsdelegationens möjligheter att kontrollera eventuella ytterligare stödgivare i projektet är begränsade. Eventuella ytterligare stöd kan ha stor påverkan på projektet och deras möjligheter. En form av kontroll sker dock i samband med återrapporteringen.
- att projektet ofta inte erhåller det belopp som ansökts om, vilket dock inte påverkar projektet i någon större omfattning.
- att det vanligtvis är projektledaren som sammanställer redogörelsen för projektet och föreningens revisor som gör den ekonomiska redovisningen. Önskemål om krav på auktoriserad eller godkänd revisor har dock

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

framförts, dels för att förstärka granskningen av redovisningen, dels för att öka insynen i projekten.

- att kraven på återrapporteringen uppfattas som rimliga. Kraven på rapporteringen, inklusive kraven på redovisningen bör dock förtydligas. Även kraven på revisorns granskning bör förtydligas. Detta framstår som särskilt angeläget när revisorn inte är auktoriserad eller godkänd.
- att projektledningarna är av uppfattningen att projekten kommer att leva vidare efter det att arvsfondens finansiering upphör. Ofta föreligger det dock problem med finansieringen, och projektledarna hoppas på att kommunerna ska stödja projekten.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

6.5 Revisorernas enkätundersökning

För att ett större antal mottagare av stöd från Allmänna arvsfonden skulle få möjlighet att redovisa sina erfarenheter av bl.a. stödgivningen och de krav som ställs på projekten, har Riksdagens revisorer genomfört en enkätundersökning. Revisorerna har slumpmässigt valt ut 100 projekt ur Arvsfondsdelegationens databas, vilka har erhållit revisorernas enkät. Revisorerna har erhållit svar från 90 projekt. Nedan redovisas några av de slutsatser som kan dras utifrån enkätsvaren. I bilaga IV finns en sammanställning av enkätsvaren.

Ansökan

Över hälften av dem som besvarat enkäten menar att projektet inte anpassats för att överensstämja med arvsfondens krav. Endast ca 21 % av projekten erhöll dock det ansökta beloppet och ca 30 % erhöll endast hälften, eller mindre än hälften, av det sökta beloppet.

I 46 % av projekten ansöktes även om stöd från annan organisation än Allmänna arvsfonden. Av enkätsvaren framgår att övriga stödorganisationer i närmare 85 % av projekten krävt återrapportering av det beviljade stödet.

Återrapporteringen

I en klar majoritet av projekten, över 80 %, uppges att man inte anlitat särskild kompetens för att sammanställa Allmänna arvsfondens återrapportering. I närmare 75 % av enkätsvaren anges att en utvärdering gjordes av projektet, och flertalet menar att den genomfördes både under och efter projektets genomförande. Flertalet s.k. utvärderingar gjordes av projektledaren eller projektansvarig, eller någon annan person direkt delaktig i projektet. Endast i undantagsfall har en utomstående granskare anlitats. Det råder dock en viss osäkerhet om vad en utvärdering anses omfatta.

Framtiden

I 85 % av enkätsvaren uppges att verksamheten fortsatt även efter det att arvsfondens finansiering upphört. Flera av verksamheterna ingår numera som en del i en förening eller organisation. Vissa av verksamheterna har även utvecklat ett mer ömsesidigt samarbete med någon annan organisation.

Sammanfattningsvis konstateras

- att drygt 21 % av projekten erhölet det belopp de ansökt om, medan närmare 30 % endast erhölet hälften, eller mindre än hälften, av det ansökt beloppet.
- att det i 46 % av projekten ansökts om stöd även från annan organisation än Allmänna arvsfonden.
- att projektledningen i över 80 % av projekten uppger att ingen särskild kompetens anlitas för att sammanställa arvsfondens återsrapportering. Flertalet återsrapporteringar har sammanställts av projektledaren eller projektansvarig, eller någon annan person direkt delaktig i projektet.
- att det i 85 % av enkätsvaren uppges att verksamheten fortsatt efter det att arvsfondens finansiering upphört.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

6.6 Arvsfonden och annan stödverksamhet

I det följande redovisas likheter och skillnader mellan Allmänna arvsfondens stödgivning, rapportering och uppföljning och andra organisationers stödverksamhet till motsvarande målgrupper. De aktuella stödorganisationerna är Brottsförebyggande rådet, Förstamajblommans Riksförbund, Gålöstiftelsen, Rädda Barnen och Stiftelsen Konung Gustaf V:s 90-årsfond.

Stödets mål och syften

Beskrivningen av mål och syften för de olika stöden är i flertalet fall mycket allmän och övergripande. Formuleringar som "stimulera utveckling av verksamheten", "främja nyskapande och utvecklande verksamhet", "engagera fler människor", "förnyelse och kvalitetsutveckling" samt "kunskapsuppbyggnad och informationsspridning" förekommer inom flera områden. Det krävs i många fall att projekten ska vara av pilotkaraktär eller generellt tillämpbara, samt av allmänt intresse. Alltför strama riktlinjer anses hämma organisationernas initiativförmåga.

Även Allmänna arvsfondens ändamålsparagraf och framtida inriktning är vid. I revisorernas enkät har dessutom framkommit synpunkter på det faktum att nytänkande prioriteras hos Allmänna arvsfonden. Man menar att det finns många bra projekt som inte beviljas stöd därför att de bygger på gamla idéer.

Projektstöd till ideella föreningar och organisationer kan användas för att stödja utvecklingen inom olika, men angelägna områden av samhället. Många stödgivande organisationer har som mål att i sin verksamhet beakta nationella intressen dvs. att utveckling och resultat ska kunna tillämpas generellt och komma hela landet till godo. I motsats till detta mål står det faktum att bidrag i vissa fall bör baseras på lokala behov och anpassas till mottagarens situation. Vid oklara mål och många bidragsgivare kan det vara svårt att styra och prioritera mellan de olika behoven, och det blir svårt att avgöra om medel fördelas till "rätt" ändamål.

Mottagare av stöd

Mottagarna för de olika stöden varierar. I vissa fall kan enskilda personer erhålla stöd, i andra fall är det endast ideella organisationer. Verksamhet som

ska finansieras av stat eller kommun beviljas inte stöd från någon av de studerade stödgivarna. Stöd till löpande verksamhet är inte heller vanligt.

Allmänna arvsfonden ger stöd till ideella föreningar. Fonden kan även bevilja stöd till offentlig huvudman, men endast om det finns särskilda skäl. Stöd beviljas dock aldrig till enskilda personer.

Övrig finansiering

Det är viktigt att olika stödgivare har kännedom om varandras verksamhet och roller, och att insatserna samordnas för att inte vissa projekt ska bli överfinansierade. Flera av de studerade stödgivarna anger i sina anvisningar att övriga eventuella finansiärer ska uppges i ansökan. Även Allmänna arvsfonden vill bli informerad om övriga finansiärer.

Vissa stödgivare ställer krav på att de sökande delvis finansierar projekten med egna medel, eller med insatser från kommunen, bl.a. för att projektets kvalitet och möjligheter till en fortsättning ska garanteras. Andra bidragsgivare menar dock att vissa mottagare endast har sin egen arbetsinsats att bidra med och att de därför behöver ett ekonomiskt stöd som täcker hela projektets kostnader.

Allmänna arvsfonden finansierar inte hela kostnaden vid omfattande projekt eller stora investeringar. När offentlig huvudman är medsökande krävs dessutom, enligt Arvsfondsdelegationens riktlinjer, att egeninsatsen ska vara en ”inte oväsentlig del”. Vid byggnationer finns t.ex. ett högsta belopp på en miljon kr i stöd.

Handläggningen

Ansökan om stöd till de studerade organisationerna ska vara skriftlig. I flertalet fall finns det förtryckta blanketter som de sökande ska fylla i, men det förekommer även att bidragsgivare överlämnar till de sökande att fritt formulera ansökan. Oftast ska ansökan innehålla uppgifter om kontaktperson, projektplan, ekonomisk kalkyl och finansiering. I vissa fall krävs även att den sökandes revisor är delaktig. Vid behov tas även kontakt med de sökande för kompletteringar.

Enligt Allmänna arvsfondens broschyr ska ansökan om stöd ur fonden inges på särskild blankett. Arvsfondsdelegationens kansli på Socialdepartementet kräver dessutom att ansökan kompletteras med en av projektledningen formulerad beskrivning av projektet. Vissa anvisningar för beskrivningen finns på ansökningsblankettens baksida.

När det gäller ansökningstidpunkt finns två olika modeller. Antingen koncentreras ansökningarna till en eller några få gånger per år, eller så fördelas ansökningarna jämnt över året. Båda modellerna tillämpas i ungefär samma utsträckning. Fördelen med att koncentrera ansökningarna är att det anses underlätta jämförelser och rangordning mellan projekten, medan det gynnar de administrativa resurserna om ansökningarna är jämnt fördelade.

Allmänna arvsfonden handlägger ansökningarna löpande under året. Det har diskuterats inom Arvsfondsdelegationen om arvsfonden endast bör ha något eller några få ansökningstillfällen per år. Detta har dock inte ansetts medföra några kvalitativa vinster. Genom att handläggarna ständigt har kon-

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

takt med omvärlden blir delegationen en lärande organisation med god erfarenhet att bedöma projekten.

Urvalet av stödprojekt görs genom att projekten värderas mot de uppsatta målen för stödet, men även andra faktorer vägs in i bedömningen, t.ex. om organisationen beviljats stöd tidigare. Allmänna arvsfonden uppfattar det som positivt om en organisation har ansökt om och erhållit stöd tidigare, eftersom man därmed känner till organisationen och dess förmåga att driva projekt. Vissa bidragsgivare har dock begränsningar i hur ofta de beviljar bidrag, Stiftelsen Svenska kommittén för rehabilitering (SVCR) beviljar exempelvis endast stöd vart fjärde år till samma sökande.

Bidragsgivarnas möjligheter att granska och värdera ansökningar varierar. En bidragsgivare med ett begränsat antal ansökningar har bättre möjlighet att kontakta varje enskild sökande och i vissa fall t.o.m. göra personliga besök. Dessa givare har bättre förutsättningar att optimera värdet av stöden än de som i huvudsak är hänvisade till att besluta på basis av ansökningshandlingarna, vilka kan vara av varierande kvalitet.

Utbetalning av bidrag

Utbetalning av bidrag sker i allmänhet i förskott eller under hand. I vissa fall betalas merparten ut vid ett tillfälle medan en mindre del betalas ut först efter det att slutredovisningen inkommit. Återbetalningskrav finns hos i stort sett alla bidragsgivare om pengarna inte använts eller använts till fel ändamål.

Praxis hos Allmänna arvsfonden är att det anges i beslutet när utbetalningarna kan göras. Beviljat belopp på t.ex. 900 000 kr betalas vanligtvis ut i tre omgångar med 300 000 kr varje gång. Beviljat belopp på t.ex. 700 000 kr betalas normalt ut vid två tillfällen om 350 000 kr. Vid stora belopp kan det ibland vara svårt att ange tidpunkten för utbetalningarna. Då anges i beslutet att pengarna kan rekvireras ”vid behov”. Det sista förekommer dock mycket sällan. Det krävs ingen redovisning mellan utbetalningstillfällena.¹⁹

Kontakterna

De flesta bidragsgivare strävar efter att ha en så god kontakt som möjligt med mottagarna av stödet. Kontakterna kan sträcka sig från ett telefonsamtal, till att konferenser och seminarier anordnas. Tanken är att givare och mottagare ska lära av varandra genom att utbyta erfarenheter. För många bidragsgivare är det emellertid svårt att ha en regelbunden kontakt med mottagarna, eftersom antalet mottagare av stöd är alltför stort. Det anses även vara betydelsefullt att olika bidragsgivare håller kontakt och bygger nätverk för att dela sina erfarenheter och utveckla rutinerna för handläggning av ansökningar och utvärderingsprinciper.

Även Arvsfondsdelegationen arrangerar informationsmöten där kontakter knyts, och projektledare berättar om sina erfarenheter. Även om många understryker vikten av att ha en bra kontakt med stödmottagarna för att underlätta samarbetet, så påpekas även nödvändigheten av objektivitet i bedömningen av projekt och redovisningar.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

¹⁹ Särskilda regler gäller för lokalstöd.

I princip samtliga stödgivande organisationer kräver någon form av beskrivning av hur de tilldelade medlen har använts. Vid intervjuer med kontaktpersonerna för fallstudierna framkommer att Arvsfondsdelegationen ofta anses ställa höga, men rimliga, krav på redovisningen. Då avses inte endast den ekonomiska redovisningen, utan även redovisningen av vilka aktiviteter som genomförts.

Enligt en rapport från Statskontoret år 1995²⁰ bör varje offentlig bidragsgivare som fördelar projektmedel avsätta medel för uppföljning och utvärdering. Allmänna arvsfonden beviljar, men inte ofta, stöd till utvärdering. Där-
emot beviljas inte medel till kostnader för revision.

Mer genomgripande uppföljningar och utvärderingar av stödprojekt görs endast i en mycket begränsad omfattning. Även omfattningen på utvärderingarna i de studerade stödorganisationerna varierar. Statskontorets kartläggning visar att de utvärderingar som görs, i allmänhet syftar till att kontrollera om stödet har använts på det sätt som anges i projektplanen. Mycket sällan ställs frågan, om de eftersträlvade effekterna uppnåts. Eftersom det ofta föreligger vaga mål, är det svårt att mäta måluppfyllelsen. Det finns även problem med att avläsa vilka effekter som uppnåts, då det ofta är kvalitativa mål som eftersträvas.

Sammanfattningsvis konstateras

- att Allmänna arvsfondens stödverksamhet inte skiljer sig i något nämnvärt avseende från andra stödorganisationers verksamhet,
- att i princip samtliga stödorganisationer kräver redovisning av erhållna medel,
- att uppföljning och utvärdering av långsiktiga effekter av stödprojekt endast görs i begränsad omfattning,
- att ideell verksamhet ofta har vaga syften och mål, vilket försvårar möjligheterna att utvärdera effekter av stödet.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

²⁰ Statskontoret, Projektstöd till ideella organisationer, 1995

7 Revisorernas överväganden

7.1 Stödfördelningen ur Allmänna arvsfonden

7.1.1 Ändamålsparagrafen och de prioriterade områdena

Ändamålsparagrafen

Frågetecken kring ändamålsparagrafen och dess tillämpning var en orsakerna till 1991 års Arvsfundsutredning. Under flera år hade frågor om fondens ändamålsbestämmelse behandlats av riksdagen, och bl.a. uttalade socialutskottet (bet. 1989/90:SoU29) att det av regeringens redovisning för utdelning av fondmedel inte gått att helt klarlägga om utdelning skett i överensstämmelse med ändamålsbestämmelsen. Utskottets hemställan om en översyn av ändamålsbestämmelsen bifölls och Arvsfundsutredningen tillsattes (rskr. 1989/90:318).

I Arvsfundsutredningen berördes dock inte närmare huruvida medel delades till rätt ändamål. Det konstateras däremot att antalet målgrupper var tillräckliga, men att ändamålsbestämmelsen i vissa avseenden borde anpassas till utdelningspraxisen.

Den nya ändamålsbestämmelse som tillkom är, liksom sin föregångare, både omfattande och öppen. Bestämmelsen är allmänt formulerad, vilket möjliggör för regeringen att anpassa fondmedlens användningsområde efter samhällsutvecklingen.

Riksdagens revisorer är av uppfattningen att den verksamhet som bedrivs med Allmänna arvsfondens medel bör vara öppen och mottaglig för nya verksamheter och nya idéer. Arvsfonden bör ha möjligheter att stödja nya projekt och det finns, enligt vad som framkommit vid granskningen, många bra projekt att stödja.

Riksdagens revisorer har vid granskningen inte särskilt studerat om fördelningen av stöd från Allmänna arvsfonden ges till ändamål och projekt som kan anses ligga innanför ändamålsbestämmelsens ramar. Riksdagens revisorer anser sig inte heller ha funnit några indikationer på motsatsen. Utifrån bestämmelsens utformning är det dock svårt att få en uppfattning om gränserna för arvsfondens stödgivning.

De prioriterade områdena

Regeringen anger årligen i skrivelsen till riksdagen, dels hur medlen har använts under året dels hur den framtida inriktningen på stödet ska se ut. Revisorerna har funnit att samma områden, eller likartade områden, ofta anges som prioriterade under flera år, och att inriktningen på stödet därmed blir likartad över åren. Inför budgetåret 1994/95 angavs i den framtida inriktningen t.ex. att barn i missbrukarfamiljer behöver särskilt stöd, liksom barn som enbart bor med en förälder. Motsvarande områden angavs även som särskilt prioriterade inför budgetåren 1995/96, 1997 samt 1998.

Vid en analys av vilka projekt som erhållit stöd utifrån riktlinjerna i den framtida inriktningen kan konstateras att riktlinjerna visserligen påverkar fördelningen av projektmedel. Icke oansenliga mängder medel fördelas dock

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

under mer övergripande rubriker såsom t.ex. Information/Utbildning och Övrigt försöks- och utvecklingssamarbete. Flera av de s.k. prioriterade områdena har erhållit mindre än 1 % av det totalt utdelade beloppet under budgetåren.²¹

Riksdagens revisorer anser att eftersom ändamålsparagrafen är vid och omfattande, bör regeringens riktlinjer i den framtida inriktningen vara väl genomarbetade och i hög grad styrande för verksamheten.

7.1.2 De särskilda satsningarna

Regeringen kan, förutom till de prioriterade områdena, även ge stöd till s.k. särskilda satsningar. Särskilda satsningar innebär att regeringen under pågående budgetår beslutar om att en viss summa av arvsfondens utdelningsbara medel ska avsättas för ett särskilt ändamål. I genomsnitt har 23 % av de totalt fördelade medlen under budgetåren fördelats via särskilda satsningar. De särskilda satsningarna redovisas inte särskilt i rapporteringen till riksdagen utan under respektive målgrupp.

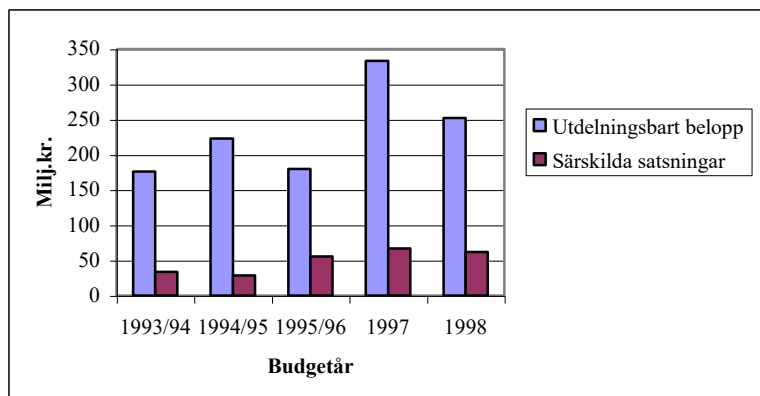

Bild 10: Medel fördelade via särskilda satsningar, i förhållande till det totala utdelningsbara beloppet per budgetår, miljoner kr. (bilaga II, tabell 6)

De belopp, som på detta sätt har avsatts för ett särskilt ändamål under budgetåren, har vuxit. De har dock inte kommit att utgöra en större andel av det totalt utdelningsbara beloppet, eftersom även detta har ökat.

Riksdagens revisorer kan förstå att det finns fördelar med möjligheten att under pågående budgetår, kunna avsätta medel för mer eller mindre akuta behov. Möjligheten skapar dock samtidigt en osäkerhet angående hur mycket utdelningsbara medel som finns att fördela fritt under året.

Riksdagens revisorer anser att de s.k. särskilda satsningarna bör redovisas i regeringens årliga skrivelse till riksdagen samt att regeringen bör ange hur stor andel av de utdelningsbara medlen som kan komma att fördelas på detta sätt under det kommande budgetåret.

²¹ Se bilaga V

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .Fel! Okänt namn på dokumentegenskap .

Bilaga 1

7.1.3 Målgrupperna

Arvsfondens medel skulle inledningsvis tilldelas barn och ungdomar för deras vård och fostran, men målgrupperna utvidgades år 1969 till att även omfatta handikappade. Med handikappade avsågs personer vilka på grund av lyte eller eljest bristande kropps- eller själskrafter hade mera betydande svårigheter med sin dagliga livsföring.

I dag har medelsfördelningen alltmer kommit de funktionshindrade till del. De funktionshindrade erhåller flest bifall i förhållande till antalet ansökningar samt de största beloppen. De funktionshindrade erhåller 50 % av de totalt utdelningsbara medlen. Barn och ungdomar erhåller ca 25 % var. Det finns riktlinjer som slår fast att ungdomar ska erhålla 25 % av de utdelningsbara medlen, men några ytterligare riktlinjer för fördelningen finns inte.

Vad som i dag är att anse som funktionshinder är omfattande. När Arvsfondsdelegationen arbetar med begreppet funktionshindrade innefattar det fysiska eller psykiska skäl som leder till betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Begreppet inkluderar bl.a. glutenallergi, dyslexi, psoriasis, hörselskador, DAMP, astma, allergier m.m.

Eftersom målgruppen funktionshindrade omfattar många olika svårigheter och personer i flera olika åldrar, kan det framstå som nödvändigt att denna målgrupp tilldelas den största mängden medel och det största antalet bifall. Revisorerna anser dock att det kan diskuteras vilka funktionshinder som ska ingå i målgruppen vid stödgivning från arvsfonden.

Fördelningen av stöd mellan målgrupperna har varit tämligen konstant över åren. Riksdagens revisorer anser att fördelningen mellan målgrupperna bör analyseras. De utdelningsbara medlen bör fördelas utifrån vilka projektansökningar som inkommer. Fördelningen mellan de olika målgrupperna kan därmed komma att variera mellan åren i högre grad än i dag.

7.2 Arvsfondsdelegationens verksamhet

7.2.1 Handläggningen och besluten om stöd

Vid Riksdagens revisorers granskning har framkommit att handläggningen av arvsfondens ärenden fungerar tillfredsställande. Ansökan är enligt de sökande lätt att sammanställa och hjälp med sammanställningen kan dessutom erhållas från Arvsfondsdelegationens tjänstemän vid behov. Handläggningstiden uppfattas inte heller som lång av de sökande.

Många av de organisationer som ansöker om stöd från Allmänna arvsfonden har dock ansökt om, och erhållit stöd, tidigare. Det finns även personer som är medlemmar i flera organisationer som arbetar med verksamhet för arvsfondens målgrupper och som därmed ansöker om stöd från arvsfonden regelbundet. De har därmed mer eller mindre regelbundna kontakter med Arvsfondsdelegationens kansli.

Riksdagens revisorer anser att det är viktigt att informationen om arvsfonden förbättras, så att fler organisationer söker stöd. Det är också viktigt att informationen leder till att ”rätt” organisationer söker stöd för ”rätt” saker. I

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

dag avslås många ansökningar, vilket kan vara en följd av att informationen om vilka projekt som kan erhålla stöd inte har nått de sökande.

7.2.2 Återrapporteringen av projekten

Den ekonomiska redovisningen

Arvsfondsdelegationen beslutar efter bemyndigande av regeringen, om fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden. Delegationen ska dock överlämna till regeringen att avgöra ärenden som är av principiell betydelse eller annars är av större vikt eller när delegationen anser att stöd bör lämnas med mer än 300 000 kr.

I revisorernas granskning har framkommit att regeringen beslutat om ca 35 % av antalet beviljade stöd. Regeringen har under budgetåren 1994/95–1998 bifallit samtliga de ärenden som delegationen överlämnat för avgörande. Årligen fattas beslut om stöd på mer 300 000 kr i ca 300 ärenden.

Arvsfondsdelegationen kräver att ledningen för projektet i slutet av projektåret skickar in en ekonomisk redovisning över verksamheten. Redovisningen ska vara undertecknad av föreningens revisor, som dock inte behöver vara en kvalificerad revisor, dvs. auktoriserad eller godkänd. I granskningen har dock konstaterats att det trots allt, ofta är kvalificerade revisorer som har sammanställt de ekonomiska redovisningarna, särskilt i de större föreningarna och de större projekten.

Vid revisorernas granskning har det framkommit att vissa föreningsrevisorer känner en osäkerhet om vad revisionen ska omfatta och vad redovisningen till arvsfonden ska inkludera. Det efterfrågas riktlinjer och anvisningar om vad redovisningen och revisionen ska omfatta.

Riksdagens revisorer anser att beviljandet av stöd på högre belopp, förslagsvis stöd som beviljas av regeringen, bör föranleda krav på revision av kvalificerad revisor. Kravet leder till en ökad insyn i de projekt som erhåller stora belopp från arvsfonden, samt en mer oberoende revision. Det innebär dessutom en höjd kompetens på revisionen.

Krav på kvalificerad revisor har diskuterats tidigare, men förslaget har ansetts leda till alltför höga kostnader för projekten. Revisorererna föreslår därför att endast de projekt som erhållit större belopp ska åläggas krav på kvalificerad revisor. Behovet av en kvalificerad och extern revision är dessutom störst i dessa projekt, enligt revisorernas bedömning.

Redovisningen av projektaktiviteterna

Projektens ledning ska i sin redovisning till Arvsfondsdelegationen även inkomma med en redovisning av vilka aktiviteter som genomförts. Arvsfondsdelegationens kansli på Kulturdepartementet tillsänder projekten en enkät som ska sammanställas, medan Arvsfondsdelegationens kansli på Socialdepartementet föredrar en mer egenhändigt sammanställd beskrivning av aktiviteterna. Vid revisorernas granskning har framkommit att sammanställningen av projektaktiviteterna vanligtvis görs av projektledaren eller av projektansvarig.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

När kravet på återrapportering lagstadgades var det bl.a. för att det ansågs som betydelsefullt att kunna kontrollera att det projekt som ansökan avsåg verkligen genomfördes, anläggningen byggdes eller informationsinsatsen fullföljdes. I dag skickas en återrapportering till Arvsfondsdelegationens kansli, men den bygger vanligtvis endast på uppgifter från ”föreningen närstående” personer. Riksdagen revisorer saknar en mer oberoende rapportering av den verksamhet som bedrivits med arvsfondens medel.

Riksdagens revisorer anser att uppföljning och utvärdering av projekten bör genomföras, både på kort och lång sikt. Revisorerna anser att särskilda medel bör beviljas ur fonden för sådana ändamål. Revisorerna ser det dessutom som särskilt viktigt att externa personer, som inte är engagerade i föreningarna eller i projekten, i en större omfattning anlitas för ändamålet. En förbättrad uppföljning och utvärdering innebär inte endast en förbättrad kontroll, utan även en bättre kunskap om betydelsen av arvsfondsmedel och effekterna av verksamheten.

7.2.3 Den centrala uppföljningen och utvärderingen av verksamheten

Det ankommer på Arvsfondsdelegationen att utveckla metoder för central uppföljning och effektmätning utifrån de övergripande målen och syftena. Arvsfondsdelegationen säger sig vara väl medveten om uppföljningens betydelse och delegationen arbetar aktivt med att förbättra denna del av verksamheten.

Av regeringens skrivelser framgår att de centralt genomförda uppföljningarna gällt särskilda satsningar. Riksdagens revisorer anser dock att även separata arvsfondsprojekt bör kunna följas upp och utvärderas centralt.

Riksdagens revisorer vill även understryka behovet av extern uppföljning och utvärdering. Revisorerna anser att det är betydelsefullt att de personer eller organisationer som genomför uppföljningen inte är direkt engagerade i sakfrågan. Externa utvärderare kan ha större möjligheter att objektivt bedöma projekten och deras aktiviteter.

Revisorerna anser dessutom att det vid den centrala uppföljningen och utvärderingen särskilt bör analyseras om de eftersträlvade effekterna med verksamheten har uppnåtts.

7.3 Rapporteringen till riksdagen

Riksdagens revisorer anser att regeringens årliga skrivelse till riksdagen i flera avseenden är informativ och belysande. Skrivelserna har dessutom omarbetats under senare år och i vissa avseenden blivit bättre.

Revisorerna har dock funnit uppgifter i skrivelserna som inte stämmer överens. I skrivelsen för budgetåret 1998 överensstämmer t.ex. inte antalet ansökningar och antal ansökningar per målgrupp.

Skrivelserna är dessutom i flera avseenden svåra att följa från år till år. Detta beror bl.a. på att begreppen inte definieras. Begreppen innebär olika saker och omfattar olika uppgifter från år till år.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

Riksdagens revisorer kan även konstatera att det i skrivelserna är svårt att se tydliga samband mellan regeringens riktlinjer i den framtida inriktningen och den faktiska medelsfördelningen.

Riksdagens revisorer anser att rapporteringen till riksdagen måste ses över. Rapporteringen måste vara konsekvent och korrekt. Det bokslut som bifogas, angående arvsfondens medel på Kammarkollegiet, bör vara reviderat. Möjligheterna att följa verksamhetens utveckling under budgetåren bör även förbättras. Dessutom bör det redovisas mer information om effekterna av verksamheten och mindre av projektbeskrivningar.

7.4 Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision av verksamheten

Vid Riksdagens revisorers granskning av Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen har framkommit att det finns oklarheter kring fondens och delegationens rättsliga reglering och revisionen av verksamheten.

Arvsfonden har ett eget regelverk som styr verksamheten. Den förvaltas av Kammarkollegiet som också handhar vissa myndighetsuppgifter för arvsfondens räkning. Samtliga kostnader för dessa uppgifter betalas ur arvsfonden.

Hur redovisningen och revisionen av fonden ska handhas samt vem som ska ansvara för dessa uppgifter, är dock oklart. Kammarkollegiet anser att RRV bör revidera Allmänna arvsfondens räkenskaper, vilket dock inte överensstämmer med RRV:s uppfattning.

Arvsfondsdelegationen är enligt regeringen en egen myndighet under regeringen. Arvsfondsdelegationen har dock ingen egen redovisning och revideras inte av RRV. Arvsfondsdelegationens verksamhet ingår i Regeringskansliets redovisning, men finansieras genom arvsfonden. Vid granskningen har det framkommit att det finns olika uppfattningar om regleringen kring Arvsfondsdelegationen är tillräcklig för att delegationen ska fungera på ett tillfredsställande sätt som en egen myndighet.

Riksdagens revisorer anser inte att det är tillfredsställande att oklarhet råder kring arvsfondens och Arvsfondsdelegationens reglering. Det är inte heller tillfredsställande att det inte upprättas en redovisning över verksamheten som revideras. Till följd av den bristande tydligheten i regleringen kring arvsfonden och delegationen är insynen i verksamheten bristfällig, liksom kontrollen och uppföljningen. Även styrningen och ansvarsfördelningen skulle kunna förbättras. Verksamheten är i dag inte heller föremål för någon budgetprocess, liknande den hos andra myndigheter, och inte heller förs någon dialog angående mål- och resultatstyrning med regeringen.

Allmänna arvsfonden – en myndighet

Riksdagens revisorer anser att det vid granskningen har framkommit starka skäl som talar för att arvsfonden och Arvsfondsdelegationen bör slås samman till en myndighet.

Vid en sammanslagning till en myndighet skapas enligt revisorerna goda möjligheter att förbättra styrningen av myndigheten samt en tydligare ansvarsfördelning. Det skapas också möjlighet till en resultatdialog med rege-

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

ringen på motsvarande sätt som för andra myndigheter, t.ex. vad gäller de särskilda satsningarna. Sedvanlig mål- och resultatstyrning mellan regering-
en och myndigheten kan dessutom äga rum. Genom att en gemensam redovisning upprättas skapas möjligheter till revision av hela verksamheten, vilket bidrar till insyn och öppenhet i verksamheten.

Revisorerna finner det inte tillfredsställande att medel som inkommer via testamenten eller på annat sätt till Allmänna arvsfonden för ideell verksamhet, inte redovisas och revideras på sedvanligt sätt. Revisorerna finner det inte heller tillfredsställande att en myndighet under regeringen, inte har en egen redovisning och revision samt att dess rättsliga reglering även i övrigt ifrågasätts.

Organisatoriska lösningar

Enligt revisorernas uppfattning kan en sammanslagning av arvsfonden och Arvsfondsdelegationen till en myndighet organisatoriskt genomföras på olika sätt. Riksdagens revisorer anser dock att regeringen bör överväga att placera verksamheten som en egen myndighet utanför Regeringskansliet på motsvarande sätt och med likartade regler som andra myndigheter under regeringen.

I samband med bildandet av Arvsfondsdelegationen menade regeringen bl.a. att ”en mera allmän decentralisering av beslutanderätten är ägnad att skapa oegentligheter vid prövningen av arvsfondsärenden” och att möjligheten att väga olika behov mot varandra skulle minska. Dessutom skulle möjligheterna till uppföljning och erfarenhetsspridning kunna försvåras. Om beslutandemyndigheten inte var knuten till regeringen skulle man dessutom gå miste om den dialog mellan Regeringskansliet och berörda samhällssektorer som ansågs viktig i sammanhanget.²²

Fördelarna med att slå samman verksamheterna till en myndighet och lyfta ut myndigheten utanför Regeringskansliet väger dock tyngre, enligt revisorernas bedömning. Handläggningen av stödgivningen skulle kunna bli mer likformig, liksom uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Myndighetens rättsliga ställning skulle förtydligas och bättre anpassas till den gällande förvaltningsstrukturen.

Eftersom Kammarkollegiets fondförvaltning, och förvaltning av Allmänna arvsfonden är god, anser revisorerna att oavsett vilken organisatorisk form som väljs, bör Kammarkollegiet på uppdragsbasis även fortsättningsvis förvalta fonden. Även Kammarkollegiets hantering av utbetalningar av beviljade medel kan köpas av kollegiet. Övriga arvsfondsärenden på Kammarkollegiet, den s.k. arvsfondsensheten, bör dock kunna ingå i en ny sammanslagen myndighet.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

²² Prop. 1993/94:124 s. 24

Bilagor

Bilaga I – Fonden och delegationen, avsnitt 3	67
Bilaga II – Stödgivningen i ett övergripande perspektiv, avsnitt 5	70
Bilaga III – Iakttagelser av några fallstudier, avsnitt 6.4	75
Barn	76
KFUM Kristianstad	76
Projekt för utsatta barn	77
Svenska Migrärförbundet	80
Ungdom	83
Rådslag	83
Big Brothers/Big Sisters	85
Teater X	88
Funktionshindrade	90
Heyoka	90
Riksförbundet för Social och Mental Hälsa	92
Stiftelsen Brukarhuset	93
Bilaga IV - Revisorernas enkätundersökning, avsnitt 6.5	96
Bilaga V – Fördelningen av stöd	100
Intervjuade organisationer	110
Referenser	111

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Bilaga I – Fonden och delegationen, avsnitt 3²³

Eftersom budgetåret 1995/96 utgjordes av 18 månader, har i vissa tabeller inom parentes redovisats en justerad uppgift, i syfte att göra uppgifterna mer jämförbara med övriga budgetår. Justeringen innebär att uppgiften för budgetåret reducerats med en tredjedel.

1. Antalet inkomna arvsfondsärenden till Kammarkollegiet, budgetåren 1993/94–1998

Budgetår	Antal arvsfonds- ärenden	Varav testamentes- ärenden	Antal ärenden ang. av- veckling för arvsfondens räkning
1993/94 ²⁴	1 854	1 221	648
1994/95	1 775	1 167	564
1995/96	2 599 (1 733)	1 701 (1 134)	771 (514)
1997	1 831	1 223	568
1998	1 780	1 229	525

2. Kammarkollegiets fondförvaltning, avkastning i procent

Budgetår	Tot. aktiekonsortiet	Tot. räntekonsortiet
1993/94	20,0	4,5
1994/95	20,9	9,3
1995/96	39,9	24,3
1997	26,9	4,7
1998	13,6	8,2

²³ Bilagan bygger på uppgifter ur regeringens skrivelser till riksdagen angående Allmänna arvsfonden budgetåren 1993/94–1998 samt Kammarkollegiets verksamhetsberättelse för år 1998.

²⁴ Uppgifterna för budgetåren 1993/94 och 1994/95 är enligt information från Kammarkollegiet.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Bilaga 1

3. Allmänna arvsfondens värde, miljoner kr

Budgetår	Bokfört värde	Marknadsvärde
1993/94	610	1 080
1994/95	584	1 210
1995/96	764	1 787
1997	704	2 072
1998	710	2 234

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 1

4. Kammarkollegiets kostnader för fondförvaltningen, miljoner kr

Budgetår	Dödsbo- förv.	Fondförv.	Utbet. beviljat stöd
1993/94	5,1	1,7	
1994/95	5,0	1,0	0,4
1995/96	8,5 ²⁵ (5,7)	1,8 (1,2)	0,5 (0,3)
1997	6,2	1,5	0,4
1998	6,7	1,7	0,4

5. Inkomna medel till fonden samt utdelningsbara medel, miljoner kr

Budgetår	Inkomna medel	Utdelningsbara under budgetåret
1993/94	206	176
1994/95	157	223
1995/96	286 (191)	180
1997	217	333
1998	140	252
1999		200

²⁵ Av dessa kostnader avser 400 000 kr budgetåret 1994/95.

6. Kostnader för Allmänna arvsfonden, miljoner kr

Budgetår	Kostnader hos Kammarkollegiet	Kostnader hos Regerings- kansliet resp. Arvsfondsdelegationen	Totalt
1993/94	Dödsboavv. 5,1 Fondförvalt. 1,7	Handläggningen betald via statsbudgeten	11,8
1994/95	Dödsboavv. 5,0 Fondförvalt. 1,0 Utbet. av stöd 0,4	Handläggning 3,0	9,4
1995/96	Dödsboavv. 8,5 ²⁶ Fondförvalt. 1,8 Utbet. av stöd 0,5	Handläggning 4,7	15,1 (10,1)
1997	Dödsboavv. 6,2 Fondförvalt. 1,5 Utbet. av stöd 0,4	Handläggning 5,4	13,5
1998	Dödsboavv. 6,7 Fondförvalt. 1,7 Utbet. av stöd 0,4	Handläggning 2,6	11,4

Fel! Okänt namn
på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn
på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn
på dokumentegenskap
Bilaga 1

²⁶ Av dessa kostnader avser 400 000 kr budgetåret 1994/95.

Bilaga II – Stödgivningen i ett övergripande perspektiv, avsnitt 5²⁷

Eftersom budgetåret 1995/96 utgjordes av 18 månader, har i vissa tabeller inom parentes redovisats en justerad uppgift, i syfte att göra uppgifterna mer jämförbara med övriga budgetår. Justeringen innebär att uppgiften för budgetåret reducerats med en tredjedel.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

1. Antal ärenden per budgetår hos Arvsfondsdelegationen

Budgetår	Ansökningar	Redovisningar	Övriga ärenden ²⁸	Totalt antal ärenden	Enskilda ansökningar ²⁹
1993/94	1 144				702
1994/95	1 785	218	12	2 015	564
1995/96	2 206 (1 470)	630 (420)	26 (17)	2 862 (1908)	765 (510)
1997	1 622	399	5	2 026	436
1998	1 349	430	14	1 793	312

2. Andelen ansökningar per målgrupp och budgetår, i procent

Budgetår	Barn	Ungdomar	Funktionshindrade
1993/94	-	-	-
1994/95	18	37	45
1995/96	23	46	32
1997	23	48	29
1998	22	41	36

²⁷ Bilagan bygger på uppgifter från regeringens skrivelser till riksdagen budgetåren 1993/94–1998, samt uppgifter inhämtade från Arvsfondsdelegationen.

²⁸ Exempelvis förfrågningar och initiativärenden

²⁹ Ansökningar från enskilda personer registreras i särskild ordning och är ej inkluderade i totalt antal ärenden

3. Bifall och avslag per budgetår i förhållande till antalet beslut

Budgetår	Antal bifall ³⁰	Andelen bifall (%)	Antalet avslag ³¹	Andelen avslag (%)
1993/94	268	31,6	581	68,4
1994/95	503	33,9	981	66,1
1995/96	586 (391)	27,2	1 568 (1 045)	72,8
1997	446	28,7	1 107	71,3
1998	463	34,2	890	65,8
I genomsnitt		31,1		68,9

4. Andelen bifall av regeringen respektive Arvsfondsdelegationen

Budgetår	Antal bifall ³²	Andel beslut av regeringen (%)	Andel beslut av delegation (%)
1993/94	268	100,0	-
1994/95	503	24,8	75,1
1995/96	586 (390)	30,9	69,1
1997	446	34,9	64,3
1998	463	46,6	53,3

³⁰ Bifall av regeringen och Arvsfondsdelegationen. Bemyndiganden till andra instanser, t.ex. Ungdomsstyrelsen, är ej inkluderade.

³¹ Exklusive ansökningar från enskilda personer

³² Bifall av regeringen och Arvsfondsdelegationen. Budgetåret 1993/94 beslutades samtliga ärenden av regeringen eftersom Arvsfondsdelegationen ännu ej hade bildats. Bemyndiganden till Barn- och ungdomsdelegationen är ej inkluderade.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 1

5. Antalet bifall³³ per målgrupp och budgetår

Budgetår	Barn	Ungdom	Funktionshinder	Totalt
1993/94	-	-	-	268
1994/95	102	214	187	503
1995/96	61 + 40	203 + 13	141 + 128	586 (391)
1997	47 + 42	160 + 29	78 + 88	444
1998	45 + 101	121 + 12	80 + 103	462
Summa	438	752	805	

6. Fördelning av arvsfondens medel i förhållande till utdelningsbart be-
lopp, miljoner kr

Budgetår	Utdelnings- bart belopp under bud- getåret	Medel som återförts/åter- bet. under året	Tot. förde- lade medel under budgetåret ³⁴	Barn	Ung- dom	Funkt- ions- hindrade	Varav sär- skilda sats- ningar	Över- förda till nästa år
1993/94	176	5,8	181,8	27,2	se barn	110,7	33,6	4,0
1994/95	223	5,2	228,3	44,3	55,8	128,2	28,5	5,5
1995/96	180	19,5	205,8	30,2	31,5	120,2	55,6	-
1997	333	7,5	205,9	54,3	62,4	89,1	67	97
1998	252	6,2*	242,5	82,2	46,6	113,7	62	111*

* Enligt uppgift från tjänsteman på Arvsfondsdelegationen.

³³ Av delegationen respektive regeringen

³⁴ Inklusive särskilda satsningar

7. Medelsfördelning över målgrupperna budgetåren 1994/95–1998, miljoner kr (Andel av de totala utdelade medlen under budgetåret, procent)

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Budgetår	Barn	Ungdomar	Funktionshindrade	Summa
1994/95	44,4 (19,4)	55,7 (24,4)	128,2 (56,2)	228,3 (100)
1995/96	30,2 (14,7)	55,2* (26,8*)	120,4* (58,5*)	205,8 (100)
1997	54,3 (26,3)	62,4 (30,3)	89,1 (43,2)	205,8 (100)
1998	82,2 (33,8)	46,6 (19,2)	113,7 (46,8)	242,5 (100)
Summa	211,1	219,9	451,4	-

*Inklusive s.k. ”Övriga beslut”

8. Antal beviljade stöd per kalenderår med fördelning på belopp i kr (Andel av totalt antal utdelade medel under året, procent)

Kalenderår	0 – 199 999	200 000 – 399 999	400 000 – 599 999	600 000 – 799 999	800 000 – 999 999	1 000 000 –
1995	279 (56,4)	112 (22,6)	42 (8,5)	20 (4,0)	18 (3,6)	24 (4,8)
1996	232 (51,1)	107 (23,6)	58 (12,8)	17 (3,7)	16 (3,5)	24 (5,3)
1997	203 (42,9)	133 (28,1)	63 (13,3)	24 (5,1)	19 (4,0)	31 (6,6)
1998	203 (40,0)	144 (28,4)	80 (15,8)	31 (6,1)	17 (3,3)	32 (6,3)
Genomsnittligt antal beviljade stöd	229	124	61	23	18	28

9. Antal beviljade stöd över respektive under 300 000 kr åren 1995-1998 (Andel av totalt antal beviljade stöd under året, procent)

Belopp	1995	1996	1997	1998
Över 300 000	344 (69)	299 (66)	288 (61)	288 (57)
Under 300 000	151 (31)	155 (34)	185 (39)	219 (43)
Summa	495 (100)	454 (100)	473 (100)	507 (100)

10. Andelen bifall i förhållande till antalet ansökningar per målgrupp, procent

Budgetår	Barn	Ungdomar	Funktionshindrade
1994/95	23,4	37,2	25,6
1995/96	19,3	22,7	40,7
1997	23,7	24,1	35,0
1998	36,8	18,8	29,1
Totalt bifall %	25,6	26,1	32,2

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

11. Antalet och andelen bifall på 300 000 kr eller mer per målgrupp

Barn

Budgetår	300 000 el. mer	Totalt bifall	% över 300 000
1994/95	26	72	36,1
1995/96	36 (24)	91 (61)	49,6
1997	39	88	44,3
1998	69	145	47,6

Ungdomar

Budgetår	300 000 el. mer	Totalt bifall	% över 300 000
1994/95	20	236	8,3
1995/96	28 (19)	216 (144)	13,0
1997	41	189	21,7
1998	29	132	22,0

Funktionshindrade

Budgetår	300 000 el. mer	Totalt bifall	% över 300 000
1994/95	105	197	53,2
1995/96	144 (96)	268 (177)	53,7
1997	104	165	63,0
1998	121	181	66,8

Bilaga III – Iakttagelser av några fallstudier, avsnitt 6.4

Metod

I syfte att öka kunskapen om Allmänna arvsfondens stödgivning redovisas i det följande nio fallbeskrivningar av stödprojekt. Inom respektive målgrupp har urvalet av projekt som granskats skett slumpmässigt.

I samband med fallstudierna har projektens ansökningshandlingar och redovisningar närmare granskats, och projektledare/kontaktperson samt revisor intervjuats.

Tabell B I-i: Projekt

Målgrupp	Sökt stöd	Beviljat stöd	Län ³⁵	Projekt	Projekt längd
Barn	100 000	70 000	LM	KFUM	1 år
Barn	1 823 000	806 000	O	Projekt för utsatta barn	2 år
Barn	1 990 000	1 940 000	AB	Svenska Migrärförbundet	3 år
Ungdom	68 900	53 000 ¹	R	Rådslag	2 år
Ungdom	616 000	575 000	AB	Big Brothers/Big Sisters	3 år
Ungdom	1 200 000	1 200 000	M	Teater X	3 år
Funktions-hindrade	35 000	35 000	W	Heyoka	1 år
Funktions-hindrade	1 235 000	1 210 000	AB	Försöksverksamhet rörande handikappidrott	3 år
Funktions-hindrade	3 811 000	2 860 000	AB	Brukarhuset	3 år

¹ Nätverket beviljades enligt beslutet 53 000 kr. Utbetalat stöd är emellertid endast 23 245 kr eftersom alla pengar inte förbrukades.

Vid kontakt med berörda tjänstemän på Social- och Kulturdepartementen har framkommit att de utvalda projekten kan anses vara representativa exempel för stödprojekt inom respektive målgrupp.

Avsikten med fallstudierna har inte varit att utvärdera de enskilda projekten, utan att beskriva Allmänna arvsfondens arbete i samband med stödgivning, redovisning och uppföljning.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

• Bilaga 1

³⁵ Nationella projekt klassificeras alltid i AB län.

KFUM Kristianstad*Projektbeskrivning*

KFUM Kristianstad är en förening som i samarbete med andra föreningar och organisationer försöker skapa förutsättningar för ett brett utbud av aktiviteter för yngre barn. Särskild tonvikt läggs på aktiviteter för barn med särskilda behov såsom rörelsehinder, sociala skäl samt förebyggande åtgärder mot missbruk, kriminalitet m.m.

I augusti 1995 köpte KFUM Kristianstad anläggningen Hammarhallen av Kristianstads kommun. Lokalerna hade tidigare arrenderats och bestod av en kontorsbyggnad och en friidrottshall. Inköpet finansierades med lån och egna medel, eftersom Allmänna arvsfonden avslag KFUM:s ansökan om stöd för förvärvet. Föreningen hade tidigare haft kontakt med olika scoutkårer och hört att det kunde vara svårt att få stöd för förvärv av fastighet, varför de inte blev överraskade när föreningen inte beviljades stöd.

En ombyggnad av anläggningen var emellertid nödvändig. Befintliga utrymmen i kontorsbyggnaden skulle bl.a. handikappanpassas. Det totala kapitalbehovet var 183 000 kr. Av denna summa ansökte KFUM om 100 000 kr från Allmänna arvsfonden i september 1997. Kristianstads kommun bidrog med 40 000 kr och resterande 43 000 kr satsade föreningen själv i form av material. Föreningen satsade dessutom 1 500 timmar av ideellt arbete.

Arvsfondsdelegationen beviljade, i november 1997, KFUM 70 000 kr ur Allmänna arvsfonden. Projektledaren upplevde inte handläggningstiden som lång. KFUM hade fått besked om att beslut skulle fattas inom tre månader och blev glatt överraskad när det endast tog två månader. Föreningen fick ingen förklaring till varför inte hela det sökta beloppet beviljades och det förekom ingen kontakt mellan KFUM och Arvsfondsdelegationen under beredningstiden. Reduceringen innebar dock inte någon egentlig försämring av ombyggnaderna utan endast att arbetet utfördes på ett något enklare och billigare sätt.

Redovisningen

I Arvsfondsdelegationens beslut angavs att KFUM senast den 1 december 1998 skulle lämna en redovisning för hur medlen använts. En delredovisning inkom den 22 december 1998, men eftersom den inte var komplett och byggnationen fortfarande pågick kontaktade projektledaren Arvsfondsdelegationen och fick anstånd med resterande del i fem månader, dvs. till den 30 maj 1999. Förseningen i arbetet berodde enligt projektledaren på att kommunen brukade ställa upp med arbetslös arbetskraft via arbetsförmedlingen, men i november/december upphörde denna tillgång. Detta medförde att KFUM inte kunde få hjälp med byggnadstekniskt kunnig personal. Redovisningen inkom inom den utsatta tiden och godkändes av Arvsfondsdelegationen.

Av redovisningen framgår att de erhållna medlen var placerade på ett separat konto och att redovisningen var avskild från övrig verksamhet. I redovis-

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

ningen går det att jämföra utfallet av kostnader och finansiering med siffrorna som angivits i ansökan. KFUM har även bifogat vissa kvitton till redovisningen. Det förelåg enligt projektledaren inga problem i samband med sammanställningen av redovisningen.

Den ekonomiska redovisningen granskades av två av föreningen valda revisorer, vilka intygade redogörelsens och verifikationernas riktighet. Ingen av revisorerna är auktoriserad eller godkänd revisor. Den intervjuade revisorn anser att det rådde god ordning i projektet, liksom inom KFUM i sin helhet. Orsaken till detta är bl.a. att det finns en särskilt inhyrd konsult som har hand om den löpande bokföringen. Att projektet hade svårt att hålla tidsramarna anser revisorn vara rimligt. "Ideell verksamhet av det här slaget tar lång tid", säger han.

Revisorn anser att kraven på återrapportering från Allmänna arvsfonden är mycket rimliga. Högre krav kan dock inte ställas på de mindre projekten, eftersom administrationen i projekten skulle kosta för mycket.

Den fortsatta verksamheten

Allmänna arvsfondens stöd bidrog till ombyggnaden av KFUM:s lokaler, vilka fortfarande är i bruk. Under hösten 1999 planerar föreningen att etablera ytterligare verksamheter och engagera fler ungdomar i organisationen.

Projekt för utsatta barn

Bakgrund

Kommunerna ålades i lag den 1 januari 1995 att tillhandahålla barnomsorg åt barn i åldern 1-12 år vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar samt åt barn med särskilda behov. Barn till arbetslösa eller föräldrar som av annan anledning är hemma omfattades inte av denna skyldighet. Storstadskommittén (S 1995:01) tog därför initiativ till en projektverksamhet för utsatta barn i storstadsområden som av olika skäl stod utanför den reguljära barnomsorgen. Syftet var främst att genom samarbete mellan socialtjänsten och det lokala föreningslivet utveckla olika typer av verksamhet för barn för att öka deras integrationsmöjligheter i samhället. Under det första året (1995/96) beslutade regeringen att genom en särskild satsning ställa 10 miljoner kr ur Allmänna arvsfonden till Socialdepartementets förfogande för att, i nära samarbete med Storstadskommittén, bevilja medel för projekt som riktade sig till barn i åldrarna 0-12 år. Projektsatsningarna skulle helst avse en långtgående insats och ej avse tillfällig försöksverksamhet. Medel kunde inte sökas för investeringar och utgifter som åligger stat eller kommun att bekosta. Under en treårsperiod avsåg regeringen att avsätta 45 miljoner kr ur Allmänna arvsfonden för detta ändamål.

Projektbeskrivning

Göteborgs kommun, stadsdelsnämnden SDN Bergsjön, ansökte i november 1995 om stöd med 2 967 000 kr ur Allmänna arvsfonden. Ansökan omfattade tre delprojekt: Föreningen Galaxen/Studieförbundet Vuxenskolan, Assyriska föreningen och Se barnet-SESAM. SDN Bergsjön hade inte tidigare sökt

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

stöd från Allmänna arvsfonden, utan fick kännedom om fonden genom en inbjudan från Storstadskommittén. Innan beslut fattats angående ansökan skickade dock SDN Bergsjön i januari 1996 in ytterligare en ansökan om stöd. Man ansökte om 1 470 000 kr för ytterligare fyra delprojekt: Deltidsförskola med inriktning på språk och miljö, Särskilt föräldrastöd, Organiserad utelek och Pappor. Projekten planerades att bedrivas under två år.

I ett yttrande från en tjänsteman i Storstadskommittén ifrågasattes dock om projekten gav tillräckligt stora effekter i förhållande till det stora beloppet och om det inte förelåg en risk för att medlen skulle komma att användas i redan existerande verksamheter. Ansökan var dessutom inte samordnad av SDN Bergsjön och egenfinansieringsgraden framgick inte. Yttrandet ledde till att Arvsfondsdelegationen begärde in kompletteringar angående hur samtliga delprojekt skulle rangordnas och egenfinansieras, och den slutliga ansökan om stöd ur Allmänna arvsfonden kom att gälla endast 1 470 000 kr. Den egenfinansierade delen beräknades till 1 064 126 kr för samtliga delprojekt.

Regeringen beslutade i april 1996 att bevilja SDN Bergsjön 453 000 kr i stöd för det första året. Pengarna var fördelade på 100 000 kr till Se barnet–SESAM, 230 000 kr till deltidsförskola med inriktning på språk och miljö och 123 000 kr till särskilt föräldrastöd. Det beviljade beloppet kunde rekvideras i mån av behov. I övrigt avslogs ansökan.

I dialogen mellan Arvsfondsdelegationen och SDN Bergsjön, samt i regeringsbeslutet framgick att SDN Bergsjön hade möjlighet att inkomma med en ny ansökan om stöd för det andra året. Det uppfattades inte av SDN Bergsjön som ett löfte om mer pengar, utan enbart som en möjlighet att söka stöd. SDN Bergsjön inkom därför i juni 1997 med en ansökan om 353 000 kr ur fonden för fortsatt stöd till delprojekten Deltidsförskolan och Särskilt föräldrastöd.

Regeringen beviljade den 26 juni 1997 projekten hela det sökta beloppet, dvs. 353 000 kr, uppdelat på 230 000 kr till Deltidsförskolan och 123 000 kr till Särskilt föräldrastöd. Av detta belopp kunde 200 000 kr rekvireras omgående och 153 000 kr i januari 1998.

Enligt kontaktpersonen på SDN Bergsjön ställdes tydliga krav på vad ansökan om stöd skulle innehålla. Kontaktpersonen anser att ansökningsprocessen var mycket smidig och att det var bra med en ”egen” kontaktperson på Arvsfondsdelegationen, vilket innebar en mer personlig kontakt. Projektens innehåll påverkades dock inte av den förekommande dialogen mellan SDN Bergsjön och handläggaren på Arvsfondsdelegationen. Det var en mycket snabb handläggningstid och det var inga problem att få pengarna utbetalda, vilket kontaktpersonen upplever att det annars kan vara när det gäller statliga bidrag.

Redovisningen

I regeringens beslut om stöd under det första projektåret framgick att en plan för utvärdering och dokumentation av utvecklingsarbetet skulle lämnas till Arvsfondsdelegationen senast den 1 augusti 1996. Till beslutet bifogades dessutom anvisningar för redovisningen och utvärderingen av projekten. Det angavs att redogörelserna av projekten borde disponeras i fyra steg: bak-

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

grundsbefskrivning, projektbeskrivning, konsekvenser och bedömningar samt slutsatser och framtidsbedömningar.

Planen för utvecklingsarbetet inkom till Arvsfundsdelegationen i början av augusti 1996 för projekten Deltidsförskola och Särskilt föräldrastöd. Utvärderingsplanen för projektet SESAM inkom däremot först i början av september 1996. Samarbetspartners för föräldrastödet var Studieförbundet, Folkuniversitetet och primärvården.

I beslutet om stöd under det första året framgick även att Göteborgs kommun, SDN Bergsjön, i samband med ansökan för det andra året av projektet, dock senast den 1 juni 1997, skulle lämna en redogörelse för projektet och en redovisning för hur medlen använts. Den ekonomiska redovisningen inkom i början av juni 1997 från projekten Deltidsförskola och Särskilt föräldrastöd. För projektet SESAM hade det i november 1998 fortfarande inte inkommit någon redovisning. Arvsfundsdelegationen skickade en påminnelse, vilket ledde till att redovisningen för SESAM inkom i slutet av december 1998, dvs. ett och ett halvt år efter den utsatta tiden. Enligt kontaktpersonen berodde förseningen på ett missförstånd angående vem som skulle sammanställa redovisningen. Det kan dock konstateras att det i Arvsfundsdelegationens handlingar inte finns någon ekonomisk redovisning, utan endast en kort redovisning av ”projektets resultat”.

Redogörelsen för projektets andra år skulle enligt regeringens beslut ha lämnats till Arvsfundsdelegationen senast den 1 oktober 1998. Redogörelsen skulle innehålla en slutrapport samt en redovisning för hur medlen använts. Eftersom redovisningen inte inkom inom den utsatta tiden skickades en påminnelse i november 1998. I påminnelsen krävdes dessutom en ekonomisk redovisning av de medel som beviljats projektet SESAM. SDN Bergsjön fick anstånd med att inkomma med redovisningen till den 31 januari 1999. Redovisningen för delprojekten Deltidsförskolan och Särskilt föräldrastöd inkom i början av februari. Delprojektet SESAM har dock ännu inte inkommit med en ekonomisk redovisning.

Den ekonomiska redovisningen för delprojekten Deltidsförskolan och Särskilt föräldrastöd upprättades av SDN Bergsjön medan respektive enhet gjorde sin egen utvärdering. Utvecklingssekreteraren på Stadsdelsförvaltningen (SDF) Bergsjön hjälpte Särskilt föräldrastöd och Deltidsförskolan med att göra en utvärdering. SESAM gjorde sin egen utvärdering. Utvärderingarna gjordes utifrån de utvärderingsplaner som utarbetades i början av projektet. Kontaktpersonen tyckte att det var bra med rubrikerna i utvärderingsplanen, vilka underlättade utvärderingen.

Enligt kontaktpersonen fanns projektets pengar på kommunens konto under projekttiden. I kommunens kontoplan fanns dock ett avskilt konto för SDN Bergsjöns projekt. Vid årets utgång fanns det inga pengar kvar och därmed inget att återbetala till arvsfonden.

Arvsfundsdelegationen godkände redovisningen för samtliga delprojekt i juni 1999. Redovisningen har dock inte granskats av någon revisor, men av ekonomiskt ansvarig på kommunen.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

Projektet SESAM pågår fortfarande i SDN Bergsjöns regi. Särskilt föräldrastöd var vilande under ett halvår, men har nu kommit i gång igen och beräknas fortgå åtminstone under hela år 1999. Försättningen är i nuläget oklar. Språkförskolan har utökats till ca 60 barn från att från början ha omfattat ca 20 barn. Förskolan bedrivs året ut i förvaltningens regi, men verksamheten kan därefter eventuellt komma att finansieras av Storstadsdelegationen.

Svenska Migränförbundet

Projektbeskrivning

Svenska Migränförbundet är en ideell förening som bildades 1991. Förbundets syfte är att vara till stöd och hjälp för människor som drabbas av migrän eller annan svårartad huvudvärk samt deras anhöriga. Viktiga uppgifter är att föra ut information om migrän och att följa den medicinska forskningen på området.

Svenska Migränförbundet bedrev under 1994 och 1995 en informationskampanj med medel från Allmänna arvsfonden. Under projektets gång var det många som efterlyste information om migrän och annan huvudvärk hos barn. Som en följd ansökte Svenska Migränförbundet i maj 1995 om 815 000 kr från Allmänna arvsfonden för att genomföra första året av ett treårigt projekt om migrän och annan svår huvudvärk hos barn. Totalt beräknades projektet kosta 1 910 000 kr. Migränförbundet skulle genomföra en omfattande informationskampanj i skolor i samarbete med skolhälsovården och en pensionerad docent med stort engagemang i frågan. Under det första året begränsades projektet till Stockholms och Uppsala län och arbetet skulle fortlöpande dokumenteras och utvärderas.

Regeringen beviljade ansökan för det första året i juni 1995. Enligt beslutet kunde 300 000 kr rekvireras omedelbart, 300 000 kr i oktober 1995 och de resterande 215 000 kr i februari nästföljande år. Arvsfondsdelegationen delegerades dessutom att fatta beslut om stöd överstigande 300 000 kr, dock maximalt 500 000 kr för ett andra år.

I den lägesrapport som kom i juli 1996 beskrevs hur projektet hade fortlöpt under första året. Projektet stötte inledningsvis på problem då det var flera skolor som anmält sitt intresse för att medverka i projektet, som drog sig ur av olika anledningar. Slutligen hittade man dock skolor att samarbeta med och en modell för det fortsatta arbetet utarbetades. Bland annat informerades föräldrar om migrän, förslag till åtgärder presenterades för skolornas personal och temadagar anordnades. Vid en enklare utvärdering som genomfördes framkom att det fanns ett stort behov av att lära sig mer om barn och huvudvärk, vilket ledde till att projektet beslutade att under hösten framställa ett kompendium med resultaten av projektet.

Ansökan för det andra året inkom till arvsfonden i juli 1996 då Migränförbundet ansökte om 550 000 kr. Inför det andra året planerades att de verksamheter som påbörjats i Stockholm och Uppsala skulle fortsätta. De modeller som utvecklades skulle dessutom utvecklas och spridas över landet.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Arvsfondsdelegationen beviljade stöd med ytterligare 500 000 kr. Hälften av beloppet kunde rekvireras omgående, medan hälften utbetalades först i februari 1997.

För det sista året av projektet ansökte Migrärförbundet om 545 000 kr i juni 1997. Regeringen beviljade ansökan i september samma år. Beloppet kunde rekvireras med 300 000 kr omgående och 245 000 kr i mars 1998. Det var tänkt att det skulle genomföras ytterligare fyra seminarier i projektet och att medlemmarna skulle stimuleras till att bilda nya läns- och lokalföreningar. De åtta seminarier som hölls under andra året skulle utvärderas liksom de verksamheter som startades vid skolorna i Stockholms- och Uppsala län under det första året.

Under det första året producerades även en film om migrän hos barn. Filmens syfte var att visa hur viktigt det är att utreda barnets huvudvärk så att rätt behandling kan sättas in så tidigt som möjligt. En broschyr för att fördjupa filmens budskap producerades dessutom. Under projektets gång framkom att svår spänningshuvudvärk är ett minst lika stort problem bland barn och ungdomar som bland vuxna, vilket resulterade i att Migrärförbundet önskade göra vissa tillägg (8 minuter) och omredigera filmen. För att kunna finansiera detta ansökte Migrärförbundet i maj 1998 om ytterligare 80 000 kr från Allmänna arvsfonden. I mitten av juni beslutade Arvsfondsdelegationen att bevilja ansökan. Migrärförbundet ålades att inkomma med redovisning av använda medel och ett exemplar av filmen i samband med slutredovisningen den 1 december 1998.

Konsulten som var inblandad i projektet har genom Afasiförbundet haft kontakt med Arvsfondsdelegationen under många år. Konsulten menar att det inte var några problem att sammanställa ansökan om stöd. Hon brukar skriva ett utkast till ansökan och höra vad Arvsfondsdelegationen anser innan ansökan skickas in. Handläggaren på delegationen kan då ge en del praktiska råd om hur ansökan kan utformas bättre.

Konsulten upplevde inte att det var ett problem att planera långsiktigt, trots att de inte visste om de skulle få stöd för nästkommande år. Arvsfondsdelegationen sade att ramarna var lagda för tre år, och konsulten ansåg att om målsättningen följdes så skulle det inte vara några problem att få pengar för nästkommande år. Kontrollen av beviljade medel har dock blivit större genom åren, vilket konsulten tycker är bra.

Även Socialstyrelsen hade givit stimulansbidrag åt projektet. Socialstyrelsen är enligt konsulten lite hårdare än Allmänna arvsfonden när det gäller redovisning. Socialstyrelsen har en väldigt fast målsättning, vilket medför svårigheter att göra avvikelser från ansökan. När det gäller Allmänna arvsfonden är det lättare att vara flexibel och ändra projektet efter förutsättningarna. Konsulten påpekar dock att man måste samråda med Arvsfondsdelegationen först för att få klartecken till förändringar.

Förbundets styrelse fick under projektets gång fortlöpande lägesrapporter och deltog i projektets planering. Även docenten som nämnts i ansökan följde arbetet i projektet och gav råd och stöd. Projektledningen bestod av projektledaren, en konsult och förbundets styrelse.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Samarbetspartner under projektiden var Studieförbundet Vuxenskolan, Skolhälsovården samt Riksförbundet Hem och Skola. Studieförbundets lokala avdelningar och distrikt bidrog med konferenslokaler till en ringa kostnad eller ingen kostnad alls, såväl som med att starta studiegrupper för föräldrar. I det senare skedde samverkan med migränföreningen och föräldraföreningen Hem och Skola.

Redovisningen

I Migränförbundets redovisning av projektet är det möjligt att göra jämförelser mellan budget och utfall. Det finns även utförliga förklaringar till eventuella avvikelser.

Redovisningen för det tredje året skulle inkomma i december 1998, men Migränförbundet fick anstånd med redovisningen till mars 1999 och inkom med denna i slutet av februari 1999. De övriga redovisningarna inkom på det datum som angivits i beslutet. Den ekonomiska redovisningen av det extra stödet till videofilmen inkom från revisionsfirman i november 1998. En komplettering med verksamhetsbeskrivning från Migränförbundet inkom några dagar därefter.

Konsulten upplevde inga bekymmer med redovisningen. Bokföringen skedde på separat konto, men pengarna fanns på Migränförbundets bankkonto. Konsulten rådfrågade ofta den interna revisorn, som är mycket noggrann och duktig. När han granskat redovisningen kunde den tryggt lämnas till Arvsfondsdelegationen, enligt konsulten.

Redovisningen granskades alla åren, utan erinran, av en auktoriserad revisor. Detta uppfattade konsulten som ett krav från Arvsfondsdelegationen. Den auktoriserade revisorn känner väl till internrevisorn och de går gemensamt igenom pärmarna, enligt konsulten.

Även enligt revisorns uppfattning har det förelegat god ordning i projektet, till följd av internrevisorn. Den enda kommentar som revisorn har haft är att medlen inte har placerats på särskilt konto, skild från övrig verksamhet.

Revisorn menar att Allmänna arvsfondens krav på återrapportering är rimliga, även om vissa uppfattar kraven som "lite svåra". Revisorn anser dock att vissa föreningsrevisorer, som inte är auktoriserade eller godkända revisorer, inte alltid vet vad de ska "titta efter" vid en revision. De har inte den kompetensen. Revisorn anser att en revision i den här typen av verksamhet inte behöver ta lång tid i anspråk, och att den därmed inte behöver leda till alltför höga kostnader, även om den görs av auktoriserad eller godkänd revisor.

Konsulten menar att det är ett problem när det är ett flerårigt projekt och redovisningen ska inkomma innan ansökan för nästkommande år kan beviljas. Redovisningen ska innefatta ett helt år och det tar dessutom tid att få revisorns underskrift. Det kan uppstå en situation där det inte finns några pengar kvar och det tar tid att beviljas nya. Alla ideella föreningar har inte så mycket egna pengar att de kan hålla verksamheten i gång under så lång tid. Konsulten löste det genom att på ett tidigt stadium be Arvsfondsdelegationen om att få sätta undan pengar till nästkommande år.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

Slutredovisningen av projektet bestod av en beskrivning av de tre åren, vilka slutsatser man kommit fram till och hur framtiden kunde se ut. Den innehöll rapporter från alla grupper av deltagare, dvs. projektledare, föreläsare, föräldrar, läkare och skolsköterskor. Rapporten – Huvudboken – skulle även användas som undervisningsmaterial. Huvudboken är ett gediget kompendium med utvärdering av de tre åren och erfarenheter från inblandade personer.

Den fortsatta verksamheten

Den sk. Huvudboken som utarbetats ligger i dag till grund för utbildningsdagar i olika regioner. Det ska bl.a. hållas fyra konferenser där chefssjuksköterskor, idrottslärare och sjukgymnaster utbildas i att gemensamt vårda barn med huvudvärk. De ska i sin tur utbilda vidare ute i kommunerna. Kommunen finansierar sjukgymnastens lön och övernattning. Allmänna arvsfonden finansierar kurserna och resorna. Studiecirklar för föräldrar till barn med huvudvärk har startats och fler ska dessutom startas.

Migrämförbundet hoppas på att erhålla ytterligare medel från Allmänna arvsfonden för att distribuera en plan till varje skolsköterska på landets skolor angående hur man medicinskt och praktiskt omhändertar barn med svår huvudvärk.

Ungdom

Rådslag

Bakgrund

I april 1997 överlämnade Ungdomspolitiska kommittén sitt slutbetänkande Politik för unga med förslag till nationella övergripande mål för ungdomspolitiken. Ett centralt tema för kommittén hade varit ungdomars inflytande och det föll sig därför naturligt för kommittén att vända sig till Sveriges ungdomar med ett brett rådslagsmaterial för att få svar och synpunkter på de frågor kommittén utredde. Ett femtiotal rådslag genomfördes runt om i landet, flertalet med stöd från Allmänna arvsfonden.

Projektbeskrivning

Den ideella föreningen Nätverket fungerar som träffpunkt för ungdomar i Linköping. Kommunen är huvudman och har anställt sju personer som arbetsledare i föreningen. I övrigt finansieras Nätverket med egna intäkter. Inom Nätverkets regi får ungdomarna utbildning och praktik genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Nätverket ansökte i slutet av september 1996 om 37 000 kr ur Allmänna arvsfonden för att delta i projektet Rådslag. Ändamålet med projektet var att stärka ungdomars politiska delaktighet och inflytande i kommunala och globala frågor. För att uppnå detta hade man för avsikt att hålla informationsmöten och rådslag på högstadie- och gymnasieskolorna. Diskussioner skulle hållas med ungdomarna om varför ett rådslag bör finnas, vilka intressen som finns samt hur rådslagen skulle sammansättas och struktureras. Nätverket såg dessutom en fortsättning på projektet, då man trodde sig kunna

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

få nya ungdomar intresserade och rekryterade. Målgruppen för projektet var ungdomar mellan 17 och 25 år.

Innan ansökan om stöd sammanställdes hade Arvsfondsdelegationen genomfört ett informationsmöte där erfarenheter från kommuner som redan hade haft ungdomsråd spreds till kommuner som inte haft det. Mötet gav tips och idéer vilket, enligt projektledaren, underlättade ansökan. Ansökan skrevs ihop på egen hand, utan styrning från Arvsfondsdelegationen, och det upplevdes som en förhållandevis lätt uppgift till följd av informationsmötet. Redan vid ansökningstillfället framgick det tydligt vilka krav som ställdes på återrapporteringen, enligt projektledarens uppfattning.

Som samarbetspartners i projektet ingick även föreningen Stoppa rasismen och Linköpings kommun. Inga ytterligare stöd söktes för projektet, men kommunen ställde upp med lokaler.

I november 1996 beviljade Arvsfondsdelegationen Nätverket 25 000 kr till projektet Rådslag. I beslutet angavs att Nätverket senast den 1 mars 1997 skulle inkomma med en "utvärderande rapport" om projektet, vilket innebär att den enkät som Arvsfondsdelegationen/Ungdomsprojekt skickar med som bilaga ska besvaras. Projektledningen sammanställde även en kortare verksamhetsberättelse för projektet och de ekonomiska kostnaderna redovisades. Materialet sammanställdes av projektledaren och skickades in i slutet av april. Projektledaren anser att det var värdefullt för ungdomarna att tvingas medverka i en utvärdering, eftersom de därigenom kunde dra lärdom av projektet och se vilka problem som funnits.

Det var vissa problem med igångsättningen av projektet. Detta hade dels sin grund i att det var svårt att hitta en lämplig projektledare, dels att föreningen Ungdom mot rasism hoppade av projektet. Vid tidpunkten för den första rapporteringen hade inte några direkta aktiviteter genomförts på grund av förseningarna. Kommunens politiker verkade emellertid positiva till tillkomsten av ett ungdomsråd och såg vikten av att samarbeta med skolan.

Från början var det tänkt att Rådslag skulle vara ett ettårigt projekt, men då verksamheten inte kom i gång ansökte Nätverket i september 1997 om stöd för ett andra år. Ansökan omfattade 31 900 kr. Samarbetsorganisationer denna gång var elevrådet på hög- och gymnasieskolor och ungdomsorganisationer.

I oktober 1997 beviljade Arvsfondsdelegationen projektet stöd med 28 000 kr för ett andra år. Pengarna som återstod från det första året fördes dessutom över till det andra året. Planen var bl.a. att Gällivare ungdomsråd, Ung Invest, skulle hålla ett öppet möte i gymnasieskolan, och att Linköpings ungdomar skulle kunna identifiera sig med de unga föredragshållarna och höra hur man i praktiken kan vara med och påverka sin framtid. Ungdomarna skulle även åka till Gällivare i oktober för en mer ingående studie av hur rådet fungerar i praktiken.

Enligt projektledarens bedömning gjordes inga stora förändringar i projektet jämfört med ansökan. Den planerade resan till Gällivare ställdes dock in.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Redovisningen

Stödet utbetalades omgående till kommunen. Där hade ungdomsrådet ett eget konto där de kunde följa ekonomin och hämta ut pengar.

Ekonomiansvarig för projektet anser att de krav som Allmänna arvsfonden ställer på återrapportering är mycket rimliga. Nätverkets ekonomiska redovisning för det första året inkom dock ett par månader efter utsatt tid till Arvsfondsdelegationen, och en månad sent vad gäller det andra året. I slutet av det första året kvarstod 19 505 kr av de beviljade medlen och 10 250 kr vid slutet av det andra året. Nätverket ville gärna använda pengarna som återstod efter det andra året i sin övriga verksamhet, men Arvsfondsdelegationen begärde pengarna tillbaka.

Alla projekt som på detta sätt drivs inom kommunens ramar har ett eget konto i kontoplanen, även om pengarna ingår i kommunens förvaltning, säger ekonomiansvarig. Projektets redovisning ingick därmed i kommunens redovisning och granskades av kommunens revisorer vilka är auktoriserade.

I slutrapporten om projektet framgick att tio ungdomar medverkat i ungdomsrådet samt att ca 300 deltagit i aktiviteterna som anordnats. Projektledaren hade räknat med att slutrapporten skulle kompletteras med en utvärdering, eftersom det förutom den ekonomiska redovisningen endast var att fylla i den bifogade enkäten. Någon ytterligare komplettering krävdes dock inte från Arvsfondsdelegationen.

Projektet genomfördes i samarbete med politiker och tjänstemän i kommunen och med skolor. Samarbetet fungerade bra då politikerna länge hade efterfrågat ett ungdomsråd. Nätverket anser att de uppnådde de uppsatta målen, dvs. att ungdomar i Linköpings kommun nu har kunskap i vad ett ungdomsråd är och vad de gör.

Den fortsatta verksamheten

I den slutrapport som projektansvarig skickade in till Arvsfondsdelegationen framgår att man har för avsikt att göra verksamheten permanent. För närvarande är dock verksamheten vilande, till dess att frågan om finansieringen har klarats ut; nätverket har haft möte med kommunstyrelsen som tycker att det är en bra idé. Det som saknas är ekonomiskt stöd för projektet.

Big Brothers/Big Sisters

Projektbeskrivning

En projektgrupp på Stiftelsen Fryshuset beslutade i början på 1990-talet att bygga upp en organisation som skulle erbjuda socialtjänsten alternativa insatser för socialt utsatta ungdomar. Organisationen kom att kallas Big Brothers/Big Sisters eftersom tanken var att ungdomar med problem skulle kunna få en handledare i livet – en storebror eller en storsyster. Målsättningen var att skapa en flexibel organisation med möjligheter till anpassning efter speciella behov. Socialtjänsten skulle erbjudas tjänster för insatser som socialtjänsten bedömde var önskvärda rörande speciella individer. Till en början skulle projektet bestå av en grupp på fem personer samt en handledare. Var och en av de fem skulle ha en eller högst två ungdomar att enga-

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

gera sig i. Handledaren skulle ha kontakt med ungdomarna 20 timmar per vecka efter de direktiv som socialtjänsten satt upp. Ersättning skulle utgå från Socialtjänsten enligt speciell tariff. Målgruppen för projektet var ungdomar upp till 20 år som var fall för socialtjänstens intresse och som var i behov av någon form av insats. Geografiskt omfattade verksamheten Storstockholms 17 socialdistrikt. Projektet skulle löpa över tre år och enligt projektledaren var man övertygad om att stöd skulle komma att beviljas för alla tre åren. Den årliga ansökan uppfattades endast som en formalitet.

I samband med ansökan om stöd från Allmänna arvsfonden fick projektet en broschyr som angav riktlinjerna för beviljande av stöd ur arvsfonden. Den innehöll även information om kraven på återrapporteringen. Det framgick även av broschyren att medlen från Allmänna arvsfonden skulle hållas avskilda från övrig verksamhet, t.ex. på ett eget konto, vilket ledningen uppfattade som problematiskt.

Det beräknades ta fyra månader att få projektet startklart. Arbetsuppgifterna under denna tid bestod av att göra djupintervjuer med tänkbara medlemmar i gruppen, besöka socialdistrikten för att presentera och förankra projektet, planera och genomföra utbildningen av gruppen, upprätta kontrakt m.m. Kostnaderna för detta beräknades till 241 000 kr vilket projektet ansökte om hos Allmänna arvsfonden i början av mars 1993.

Regeringen fattade i maj 1993 beslut om att bevilja projektet Big BrothersBig Sisters 200 000 kr för det första av tre år. Enligt uppgift från projektledaren påverkades inte projektet av att det sökta stödet inte fullt beviljades, utan man fortsatte så som tänkt. I beslutet angavs att Fryshuset senast den 31 maj 1994 skulle inkomma med en redogörelse för projektet. Återrapporteringen av projektets första år påbörjades dock inte förrän i september 1994. Utvärderingen var något som krävdes av Arvsfondsdelegationen och skulle, enligt projektledaren, troligtvis inte upprättats annars.

Under år 1994 fick projektet Big Brother stöd från ytterligare organisationer, nämligen:

• Folkhälsoinstitutet	85 000 kr
• Kronprinsessan Margarethas fond	50 000 kr
• Gålöstiftelsen	125 000 kr
• Byggnadsstiftelsen St Erik	50 000 kr

De övriga stöden angavs dock inte i ansökan. Detta beror, enligt projektledaren, på att Allmänna arvsfonden beviljade stöd före de andra organisationerna. Det är inte vanligt att organisationer frågar om andra stöd har sökts eller beviljats, menar projektledaren.

Enligt projektets rapportering till Arvsfondsdelegationen utvecklades verksamheten snabbt under det första året. Det fanns dock vissa problem när projektet skulle sättas i gång, eftersom det då var sommar och det var svårt att få tag på ansvarig personal inom socialdistrikten. Även igångsättningsfasen med marknadsföring, lansering och planering tog längre tid än beräknat. Likaså tog iordningställande av lokalerna en månad i anspråk.

Ansökan om fortsatt stöd för projektets andra år inkom till Arvsfondsdelegationen i november 1994. Big Brother ansökte om 195 000 kr, vilket motiverades med att det visserligen var ett projekt inom Fryshusets organisation,

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

men att de likväl var tvungna att finansiera sin egen verksamhet. Det socialtjänsten betalade (13 000 kr per ungdom och månad) räckte inte för att nå målet att bli självförsörjande. Big Brother planerade att öka antalet uppdrag för att förbättra ekonomin, men ansåg sig fortfarande detta år vara beroende av bidrag för att kunna fortsätta att bedriva den verksamhet som påbörjades året innan. Verksamheten beräknas fortsätta i samma form och omfattning som året innan. Under vintern 1994/95 planerades även att ett program för stöd till anhöriga skulle startas.

I december 1994 fattade Arvsfondsdelegationen beslut om att bevilja Big Brothers/Big Sisters stöd med 195 000 kr för det andra året. Det angavs i beslutsmeddelandet att beslutet inte innebar något ställningstagande för fortsatt stöd. För att få det skulle projektledningen inkomma med ny ansökan senast den 1 oktober 1995 samt lämna en lägesrapport om projektet. Denna skulle, förutom en beskrivning av projektet, också innehålla en redovisning av kostnader och intäkter för projektet.

Merparten av återrapporteringen inkom till Arvsfondsdelegationen i mars 1996 och godkändes i juli 1996. Utvärderingen var uppdelad i tre delar där den första beskrev projektets verksamhet och utveckling under de första åren. Därefter följde en utvärdering av samtliga behandlingsuppdrag som de medverkande i projektet hade arbetat med. Den tredje delen var en summering och diskussion kring vad som varit bra och vad som borde förbättras inom Big Brothers/Big Sisters arbete.

Den 6 oktober 1995 inkom ansökan om stöd med 180 000 kr för projektets tredje och sista år. Projektledningen angav att deras mål var att bli självförsörjande och att de trodde sig snart uppnå det målet om socialtjänsten fortsatte att anlita dem i samma omfattning. Det var emellertid projektledningens ambition att under ytterligare något år även kunna investera i utbildning och metodutveckling, varför projektet behövde ytterligare stöd från Allmänna arvsfonden. Arvsfondsdelegationen beviljade ansökan den 1 november 1995 och angav att ytterligare stöd ur Allmänna arvsfonden inte kunde påräknas.

Redovisningen

De ekonomiska redovisningarna för det första och det andra året inkom cirka ett halvår efter utsatt tidpunkt. Den slutliga ekonomiska redovisningen, som skulle inkommit den 1 januari 1997, inkom först i juni 1998. Arvsfondsdelegationen påminde om redovisningen vid ett flertal tillfällen, både skriftligen och muntligen. Enligt ekonomiansvarig för Fryshuset, som slutligen upprättade redovisningen, berodde förseningen på att det fanns skilda meningar om vem som skulle upprätta redovisningen – Fryshuset eller föreningen. När det väl blev klargjort vem som skulle ansvara för redovisningen var det inte problematiskt att redovisa, enligt ekonomiansvarig.

I princip har de tilldelade medlen utnyttjats till de ändamål som de var avsedda för. Under det första året användes emellertid ca 30 000 kr till ombyggnationer och korttidsinventarier, något som inte fanns upptaget i ansökan.

Redovisningen för det första och det andra året granskades av en auktoriserad revisor. Tredje året granskades redovisningen av en förtroendevald revisor. Revisorn var dock inte involverad i själva driften av verksamheten.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Årsredovisningen för stiftelsen Fryshuset som helhet granskas av en auktoriserad revisor.

Inga erinringar framfördes i revisionsberättelserna. Den förtroendevalde revisorn efterlyser dock anvisningar från Allmänna arvsfonden angående vad som ska granskas. Revisorn menar att detta är särskilt viktigt i de fall då revisorn inte är auktoriserad eller godkänd.

Under samtliga år översteg kostnaderna bidraget, varför det inte fanns några pengar kvar att återbetala.

Den fortsatta verksamheten

Projektet tillhörde under första året Stiftelsen Fryshuset för att därefter övergå till en egen ideell förening. Efter det att den ideella föreningen lades ned, på grund av att den administrativa delen tog för mycket tid, har verksamheten fortsatt i Fryshusets regi. Verksamheten bedrivs sedan 1996 utan bidrag från Allmänna arvsfonden eller annan organisation, och finansieras genom att socialtjänsten köper tjänster av Big Brothers/Big Sisters. Verksamheten går ihop ekonomiskt men projektledningen uppger att de saknar resurser till utbildning.

Teater X

Projektbeskrivning

Teaterkooperativet Teater X har bedrivit verksamhet i området Rosengård i Malmö i ca 15 år. I november 1996 ansökte man stöd om från Allmänna arvsfonden för ett nytt folkrörelsearbete, projektet Igångsättning, som skulle bedrivas i samverkan med kommunen. Projektet skulle omfatta både målgrupperna barn och ungdom. Projektets syfte var att utifrån en ungdomssatsning vända bilden av Rosengård till något positivt för alla i området. Herrgården, där Teater X bedriver sin verksamhet, skulle utvecklas till "Drömmarnas hus". Tillsammans med Malmö kommuns miljöcentrum och andra skulle det skapas ett ekologiskt Rosengård med möjlighet bl.a. till nya arbeten, att påverka sina liv, att känna sig behövd, att ge sina barn drömmar om en framtid samt att göra området till en förebild för hela Malmö.

För det första året beräknades totalkostnaden för projektet bli 1 760 000 kr och Teater X ansökte om 700 000 kr från arvsfonden. Medel för projektet hade beviljats från Malmö kommun i form av att man hyresfritt fick verka i lokalerna, dvs. ett bidrag motsvarande 610 000 kr. För projektets räkning ansöktes även om medel från ABF förbundet och miljöförvaltningen.

Regeringen beviljade i januari 1997 Teaterkooperativet Teater X stöd ur arvsfonden med 700 000 kr för det första året i den treåriga satsningen. Av de beviljade medlen skulle dock 300 000 kr avsättas för en utvärdering av projektet enligt regeringens beslut. Projektet erhöll dessutom 100 000 kr från ABF förbundet samt bidrag till projekteringskostnaderna för ombyggnaden av "Drömmarnas hus" av miljöförvaltningen.

Eftersom regeringens beslut om bidrag ur arvsfonden inte innebar ett ställningstagande till stöd under projektets andra eller tredje år, uppmanades Teater X att inkomma med en förnyad ansökan om man önskade ytterligare

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

medel under det andra året. Ansökan skulle ha inkommit senast den 1 mars 1998, dvs. i samband med redogörelsen och redovisningen för projektets första år.

I mars 1998 inkom ansökan till Arvsfondsdelegationen om stöd för det andra året. Arvsfondsdelegationen godkände i april 1998 redovisningen för det första året samt beviljade projektet stöd för det andra året med 500 000 kr. Malmö kommun bidrog med ytterligare 610 000 kr för hyran av lokaler.

I samband med redovisningen för det andra året inkom i mars 1999 den tredje ansökan om stöd på 500 000 kr, vilken Arvsfondsdelegationen beviljade i april 1999. Förutom kommunens bidrag på 610 000 kr för hyra av lokaler erhöll projektet inget ytterligare stöd från andra bidragsgivare.

Den slutliga redovisningen av projektet har ännu inte inkommit till arvsfondsdelegationen. Projektledningen ska dock lämna en utvärderande rapport om projektet samt en redovisning av kostnaderna i sin helhet senast den 1 september år 2000.

Redovisningen

Redovisningen av de beviljade medlen för år 1 och 2 inkom till Arvsfondsdelegationen inom utsatt tid. Båda åren krävdes dock vissa mindre kompletteringar, och redovisningarna godkändes i samband med att ytterligare stöd beviljades.

Teaterkooperativet Teater X är en ekonomisk förening som driver flera olika projekt med ”öronmärkt medel som hålls avskilda”. Föreningen hade år 1998 en omsättning på 4,8 miljoner kr. Föreningens revisor, som även är revisor för projektet Igångsättning, är godkänd revisor och har arbetat med Teater X under flera år.

Den ekonomiska redovisningen av projektet Igångsättning har undertecknats av revisorn som inte har haft några invändningar. Detta beror, enligt revisorn, till stor del på att en redovisningskonsult är anlitad, som en, två gånger i veckan ser till att allt löpande sköts. De största kostnaderna för projektet har gällt lönerna, vilka dock varit mycket rimliga, enligt revisorns bedömning.

Projektledningen för Teater X anser att det är betydelsefullt med en bra redovisning så att alla tankar kring eventuella felaktigheter undanröjs. Teater Xs ledning anser även att det är viktigt med uppföljning och utvärdering av de projekt som genomförs, vilket bl.a. resulterade i att man medverkade till idén om en utvärdering av projektet. Utvärderingen kom dock att omfatta endast utbildningsdelen inom projektet Igångsättning, dvs. delprojektet Utmaningen, och pågick samtidigt som projektet genomfördes under det första året. Utvärderingen genomfördes av en forskarstuderande från lärarhögskolan. Enligt projektledaren för projektet Igångsättning har utvärderingen varit mycket värdefull och ska nu ges ut i bokform för att andra ska kunna dra nytta av erfarenheterna.

I Arvsfondsdelegationens enkät, som projektledningen besvarade i anslutning till den ekonomiska redovisningen, framkommer vilka aktiviteter som främst drivits inom projektets ram samt målsättningen med verksamheten. Enligt projektledningen har det dock varit svårt att redovisa ”hur många och

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

vilka” som deltagit i projektet eftersom man alltid riktar sig till så många som möjligt.

Den fortsatta verksamheten

Enligt projektledaren ser framtiden ljus ut för verksamheten. Flera aktiviteter är planerade och ledningen arbetar med att försöka få olika finansiärer att intressera sig för verksamheten. Miljödepartementet och Malmö kommun ska bl.a. vara finansiärer av ett nytt hus för barnverksamhet.

Medlen från Allmänna arvsfonden har betytt mycket, enligt projektledaren. Stödet har visat på en tilltro till projektet och inneburit en kvalitetsstämpel inför andra finansiärer. Kontakterna med Arvsfondsdelegationen har varit bra och delegationens frågor och krav har varit väl motiverade och vägledande. Krav på redovisning och revision är en nödvändighet, enligt projektledaren. Det är betydelsefullt att pengarna från fonden inte går till annat än vad de är avsedda för.

Funktionshindre

Heyoka

Projektbeskrivning

Amatörteaterföreningen Humus är en ideell förening som varje år engagerar ca 100 barn och ungdomar samt 20-25 vuxna i sina aktiviteter. Föreningens syfte är att bedriva amatörteaterverksamhet, att genom sina aktiviteter verka för att amatörteatern förankras i samhället, att verka för konstnärlig yttrandefrihet och att söka motverka en kommersialiserad kultur. Humus har utvidgat sin verksamheten till att även omfatta teaterverksamhet för utvecklingsstörda. Föreningen hyr en lokal som är en ombyggd biograf där bidrag från kommunen täcker hyran. Föreningen har inga anställda. Humus hade vid ett tidigare tillfälle beviljats stöd från Allmänna arvsfonden för ett projekt.

I februari 1997 ansökte föreningen om 35 000 kr till ett nytt mu-sik och teaterprojekt, Heyoka. De totala kostnaderna för projektet beräknades dock till 135 000 kr. Heyoka var ett projekt för utvecklingsstörda ungdomar och vuxna i södra Dalarna med kommunerna Hedemora, Avesta och Säter. Heyokas mål var att erbjuda dem som var intresserade av skapande verksamhet i form av musik och teater en möjlighet till kreativitet och samhörighet. Projektet planerades pågå under ett och ett halvt år. Målgruppen för verksamheten var ungdomar och personer med funktionshinder.

Övriga samarbetsorganisationer i projektet var FUB och Habiliteringen. Föreningen ansökte även om stöd från Landstinget i Dalarna, Hedemora kommun, Amatörteaterns Riksförbund (ATR), Första majblommefonden, ABF, Stiftelsen Framtidens kultur, Socialstyrelsens stimulansbidrag, Avesta kommun och Sätters kommun. Projektledaren anser att andra stödorganisationer inte efterfrågar lika mycket återrapportering som Allmänna arvsfonden. Oftast krävs endast en ekonomisk redovisning.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Humus hade inte mycket kontakt med Arvsfondsdelegationen vid ansökningstillfället. Arvsfondsdelegationen hörde dock av sig via brev för att be Humus komplettera ansökan med årsmötesprotokoll.

Arvsfondsdelegationen beslutade i augusti 1997 att bevilja ansökan med 35 000 kr. Enligt projektledaren erhålls ofta mindre i stöd än det belopp ansökan avser. Då förs det emellertid en dialog innan beslutet tas. Aktiviteterna genomförs oftast trots att inte hela beloppet erhållits och verksamheten anpassas till de medel man fått.

Humus ålades i Arvsfondsdelegationens beslut att inkomma med redovisning av projektet senast den 1 december 1998. Den skriftliga utvärderingen inkom i augusti 1998 och den ekonomiska redovisningen i november samma år.

Projektet sammanfattades varje termin och vid projektets slut gjordes en slutlig sammanställning. Dokumentationen gjordes med hjälp av kamera, både under repetitioner och studiebesök. Marknadsföringen skedde med flygblad, annonser och affischer. Lokalpressen skrev artiklar och recenserade den pjäs som projektet satte upp. Humus skickade även ut ett formulär till boende och arbetsplatser för att inhämta åsikter. Sammanställningen gjordes av projektledaren.

I utvärderingen om projektet framkom att samtliga deltagare ville att verksamheten skulle fortsätta då den betytt mycket för dem. Deltagarna hade funnit nya vänner som de umgicks med på fritiden vilket utvecklade deras sociala liv.

Redovisningen

När redovisningen inkom i augusti 1998 var den inte undertecknad av revisor varför Arvsfondsdelegationen sände den tillbaka för komplettering. Redovisningen inkom därefter inte förrän i maj 1999, efter en uppmaning från Arvsfondsdelegationen. Uppgifternas riktighet bekräftades då av Humus revisor.

Revisorn anser att det rådde god ordning både i projektet och i föreningen. Föreningen har ett professionellt redovisningssystem och den löpande bokföringen sköts av en extern person.

Humus redovisade alla intäkter och kostnader på ett sätt som överensstämmer med ansökan. Projektledningen tvingades dock göra vissa ändringar på grund av minskade intäkter. I stort sett har föreningen ändå genomfört projektet i överensstämmelse med ansökan.

Det fanns vid årets slut inga pengar att återbetala till Allmänna arvsfonden.

Den fortsatta verksamheten

Humus ville att verksamheten skulle bli permanent och finansieras av kommunen. Kommunen var mycket positiv till projektet men saknade samtidigt pengar för en fortsättning. Under våren 1999 kom dock verksamheten igång igen, efter det att den legat nere under hösten 1998. Tre kommuner, Hedemora, Säter och Avesta, gick då in med ytterligare medel.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

Projektbeskrivning

Riksförbundet för Social och mental hälsa (RSMH) sorterar under kategorin handikapporganisationer. Det är ett förbund vars främsta uppgift är kamratstöd och intressepolitik. RSMH bestämde sig för att satsa på en försöksverksamhet för att stimulera sina medlemmar till idrottslig verksamhet och fritidsverksamhet, för att må bättre och bryta ensamhet och isolering. Aktiviteterna skulle anpassas så att människor med psykiska problem skulle ha möjlighet att delta. Syftet med projektet var att lokalföreningarna själva skulle skaffa sig kompetens och kunskap och fortsätta med motions- och friskvårdsaktiviteterna även sedan projektet avslutats.

Projektet skulle ledas av en ledningsgrupp utsedd av RSMH:s förbundsstyrelse med uppgift att samordna insatserna på lokalföreningsnivå. En idrottskonsulent skulle anställas på halvtid av riksförbundet.

Kostnaderna för första året beräknades till 400 000 kr enligt ansökan som inkom i juni 1993. I ansökan angavs en tidsplan för planering, genomförande och utvärdering. Den angav dock inga specifika aktiviteter. Projektet beräknades pågå i tre år.

I december 1994 beviljade regeringen RSMH 400 000 kr till försöksverksamheten. Beloppet skulle betalas ut med 200 000 kr omgående och 200 000 kr i april 1995.

Inför det andra året av projektet ansökte RSMH i januari 1996 om stöd på 450 000 kr. Dessutom ansökte man om att överskottet på 50 000 kr från det första året skulle överföras till år 2. I ansökan angavs att det första årets initialkostnader inte blivit så höga som förväntat men att aktivitetsstödet för år 2 troligtvis skulle bli högre. Under det första året var det många som var intresserade och som ville prova sig fram till en aktivitet som passade bäst.

Det var många föreningar som ansökte om bidrag till aktiviteter. De som inte hade någon friskvårdsansvarig eller gått någon kurs kom sällan i gång med aktiviteter. Ambitionen fanns, men inte kunskapen. RSMH ville därför genomföra flera kurser inom distrikten för att lära ut hur man motiverar och startar upp motion och friskvård inom föreningarna. RSMH angav att det dessutom behövde satsas mer på utbildning och information till ledare och friskvårdsansvariga under året.

Regeringen beviljade i mars 1996 projektet 400 000 kr samt de 50 000 kr som återstod från det första året. Beloppet utbetalades med 200 000 kr omgående och 200 000 kr i augusti.

Ansökan om medel för det tredje året inkom i mars 1997 och gällde stöd på 435 000 kr. RSMH hade för avsikt att under det tredje och sista året fortsätta med arbetet att rekrytera fler friskvårdsansvariga i föreningarna. Dessutom skulle en broschyr tas fram om friskvård i föreningsform. Vidare skulle arbetet bedrivas så som föregående år.

410 000 kr beviljades av Arvsfondsdelegationen i juni 1997. Pengarna kunde rekvireras med 200 000 kr omgående och 210 000 kr i november 1997.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Redovisningen

Första årets redovisning blev försenad och inkom två månader efter utsatt tid, dock efter det att RSMH fått anstånd från Arvsfondsdelegationen. Förseningen berodde på att projektstarten blev försenad på grund av juluppehåll. De övriga två årens redovisningar kom in inom utsatt tid. Redovisningen reviderades alla åren utan anmärkning av en auktoriserad revisor.

Arvsfondens medel var dock inte placerade på ett särskilt bankkonto under projekttiden. Att medlen endast var avskilda bokföringsmässigt är dock något som har accepterats av Arvsfondsdelegationen, enligt revisorn.

Den fortsatta verksamheten

RSMH planerar en fortsatt verksamhet i form av friskvårdsverksamhet i föreningarna. Utan någon som aktivt arbetar med detta och utan pengar att locka med misstänker dock ledningen att en del av verksamheten kommer att ebba ut.

Stiftelsen Brukarhuset

Projektbeskrivning

I juni 1993 bildades Stiftelsen Brukarhuset av Synskadades Riksförbund, SRF, Stockholm och Gotlands län. Verksamheten riktar sig till barn och ungdomar i form av praktiska aktiviteter som ska vara sysselsättningsskapande för synskadade i Stockholmsregionen. Den grundläggande idén är s.k. omvänd integration vilket innebär att verksamheten är öppen för seende, men bedrivs på synskadades villkor. De båda grupperna ska kunna träffas över ett gemensamt intresse.

Synskadades Riksförbund (SRF) är en organisation endast för synskadade, vilket innebär att den omvända integrationen inte uppfylls. 85% av medlemmarna är dessutom över 65 år. Detta medför att det blir ganska stillsamma aktiviteter och många yngre medlemmar hittar därför inte någon verksamhet som passar dem inom organisationen. Här fyller Brukarhuset en stor funktion som en brygga mellan SRF och ”den seende verkligheten”. Många synskadade tar efter ett tag klivet ut i vanlig verksamhet efter att ha deltagit i Brukarhusets aktiviteter.

Brukarhuset hade kontakt med Allmänna arvsfonden vid uppbyggnaden av stiftelsen. Även under ansökningsprocessen förekom många telefonkontakter. Verksamhetsansvarig på Brukarhuset poängterar emellertid att det aldrig var tal om att Brukarhuset skulle ändra sin verksamhet för att passa Arvsfondens krav.

Brukarhuset lämnade i slutet av januari 1994 in en ansökan om stöd med 1 735 000 kr till ombyggnation av lokaler. I mars kompletterades ansökan med information om att lönebidrag hade beviljats. Därmed reducerades det ansökta beloppet till 1 185 000 kr. Maxbeloppet för bidrag till ombyggnation är dock 1 miljon kr, vilket inte Brukarhuset kände till vid ansökningstillfället.

Brukarhuset hyrde dessutom lokalerna på ett kontrakt som löper ut 2002. Arvsfondsdelegationen hade helst sett att Brukarhuset ägde lokalerna eller haft ett hyreskontrakt på minst 10 år, men då Brukarhusets målsättning var

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

långsiktig beviljades emellertid stöd trots arvsfondens riktlinjer. Brukarhuset är dock medvetet om risken för återbetalningsskyldighet om verksamheten läggs ner innan 10 år har gått.

I juli 1994 kompletterades ansökan. Denna gång ansöktes om ytterligare 220 000 kr. Kompletteringen berodde på att gamla lokaler behövde röjas ut, vilket totalt medförde svårigheter att veta vad det skulle komma att kosta. Många kostnader kunde hållas nere då inköp kunde ske till inköpspris och man fick dessutom en del saker i gåva.

Regeringen beviljade stöd med 950 000 kr i augusti 1994, efter det att Synskadades Riksförbund yttrat sig angående projektet.

För det andra året skickade projektledningen i november 1995 in två ansökningar: först en ansökan på 1 401 000 kr och därefter en ytterligare ansökan på 2 095 000 kr. I den senare ansökan hade Brukarhuset sett över kostnadsberäkningarna samt uppmärksammat behovet av bl.a. en telefonväxel och en kassaapparat.

I början av december beviljade regeringen stöd med 515 000 kr avseende projektledning (400 000 kr), information (70 000 kr) samt ekonomi och bokföring (45 000 kr). Beloppet kunde rekvireras i mån av behov. Återstående medel från första året (24 016 kr) överfördes dessutom till det andra året.

I januari 1996 beviljades Brukarhuset dessutom ett stöd med 390 000 kr för anpassning och utrustning.

I en separat ansökan i maj 1996 ansökte Brukarhuset om ytterligare ett bidrag på 265 000 kr för bl.a. en telefonväxel och kassaapparat, vilket beviljas av Arvsfondsdelegationen i mitten av juni. Under det andra året hade projektet därmed beviljats totalt 1 170 000 kr från Allmänna arvsfonden.

För det tredje året ansöktes om 740 000 kr i oktober 1996. Regeringen beviljade ansökan i december och beloppet kunde rekvireras med 400 000 kr omgående och 340 000 kr i april 1997. Dessutom överfördes 43 645 kr från det andra året.

Verksamhetsansvarig och andra i Brukarhusets styrelse har ett stort kontaktnät och en nära anknytning till Synskadades riksförbund som i sin tur står nära Gerda Ros och Kronprinsessan Margarethes fond. Allmänna arvsfonden var den första organisation som beviljade projektet stöd, vilket enligt verksamhetsansvarig på Brukarhuset skapar en viss legitimitet åt projektet. Det är emellertid inte avgörande för andra stöd. Brukarhuset har från starten 1993 till sista december 1998 haft en omsättning på ca 17 miljoner kr. Stiftelsen har under samma period fått 10 miljoner kr i olika bidrag. Exempel på andra bidrag är: Kungaparets bröllopfond, Kronprinsessan Margarethes fond, Gerda Ros fond och Synskadades riksförbund. Hantverk- och keramikverksamheten får dessutom 50 000 kr per år av De blindas väl.

Brukarhusets verksamhetsansvarige anser att Allmänna arvsfonden ställer högre krav än andra bidragsgivare vad gäller återrapportering. Vissa organisationer kräver endast redovisning i form av t.ex. fakturor för att kontrollera att kostnaderna stämmer. Allmänna arvsfonden är dock mer intresserad av verksamheten än av fakturorna. Vad gäller den ekonomiska redovisningen, menar även revisorn att arvsfondens krav är likvärdiga eller högre än andra stödorganisationers. Revisorn är dock förvånad över att arvsfonden inte

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

ställer krav på att en godkänd eller auktoriserad revisor granskar projektens redovisningar.

Redovisningen

Eftersom Brukarhuset är en stiftelse är man skyldig att anlita en auktoriserad revisor enligt stiftelselagen. Brukarhusets revisor utses och bekostas av Synskadades Länsförbund.

De första två årens redovisningar kom in till Arvsfondsdelegationen inom utsatt tid. Under hösten 1998 sammanställdes slutredovisningen och skickades till revisionsbyrån för påskrift. Efter ett halvår skickade Arvsfondsdelegationen en påminnelse angående redovisningen. Redovisningen hade inte skickats vidare till delegationen utan glömts bort av revisionsbyrån. Slutredovisningen inkom dock till Arvsfondsdelegationen den sista mars 1999.

På grund av det inträffade anser den verksamhetsansvarige på Brukarhuset att det hade underlättat med en bekräftelse på att redovisningen är godkänd. Då hade den projektansvarige fått kännedom om att projektet var avslutat och kunnat släppa kontrollen.

Revisorn har inte haft några erinringar mot projektets redovisning under något av de tre åren, trots att arvsfondens medel inte placerats på särskilt konto. Bokföringsmässigt har medlen varit avskilda, men de har inte placerats på ett särskilt konto.

Vid projektets slut fanns inga pengar kvar att återbetala.

Den fortsatta verksamheten

Inga av de projekt som Allmänna arvsfonden har bekostat avses läggas ner, enligt verksamhetsansvarig. Det finns flera planer på att utveckla och förändra verksamheten, men inom Brukarhusets ramar. Det finns dock vissa ekonomiska frågor som ska redas ut först.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**

Bilaga 1

Bilaga IV – Revisorernas enkätundersökning, avsnitt 6.5

Svarsfrekvens 90 av 100 möjliga, dvs. 90%

1. Vilken av Allmänna arvsfondens målgrupper tillhörde projektet?

Målgrupp	Antal	%
Barn	8	9%
Ungdom	21	24%
Funktions-hindrade	37	42%
Barn och ungdom	15	17%
Ungdom och funktionshindr.	2	2%
Alla	6	7%

Summa 89 100%

Bortfall 1 1%

2. Fick Ni någon hjälp av handläggaren på Allmänna arvsfonden när Ni ansökte om stöd ur fonden?

Svar	Antal	%
Ja	37	41%
Nej	39	43%
Vet ej/ kan ej ange	14	16%

Summa 90 100%

Bortfall 0 0%

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

3. Anpassades projektet på något sätt för att överensstämma med Allmänna arvsfondens krav?

Målgrupp	Antal	%
Ja	29	32%
Nej	52	58%
Vet ej/ kan ej ange	9	10%

Summa 90 100%

Bortfall 0 0%

4. Fick Ni det belopp Ni ansökte om?

Målgrupp	Antal	%
Ja	31	35%
Nej	51	57%
Vet ej/ kan ej ange	7	8%

Summa 89 100%

Bortfall 1 1%

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 1

5. Krävdes det särskild kompetens som inte fanns inom projektet för att upprätta den redovisning som Allmänna arvsfonden krävde?

Målgrupp	Antal	%
Ja	13	14%
Nej	75	83%
Vet ej/ kan ej ange	2	2%

Summa 90 100%

Bortfall 0 0%

6. Gjordes någon utvärdering av projektet?

Målgrupp	Antal	%
Ja	64	74%
Nej	17	20%
Vet ej/ kan ej ange	5	6%

Summa 86 100%

Bortfall 4 5%

Om ja:	Antal	%
Under projektet	8	13%
Efter projektet	11	18%
Både under och efteråt	43	69%

Summa 62 100%

Bortfall 2 3%

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

7. Har verksamheten fortsatt efter projektet avslutats?

Målgrupp	Antal	%
Ja	73	85%
Nej	9	10%
Vet ej/ kan ej ange	4	5%

Summa 86 100%

Bortfall 4 5%

8. Ansökte Ni om stöd för projektet från annat håll än från Allmänna arvsfonden?

Svar	Antal	%
Ja	41	46%
Nej	46	52%
Vet ej/ kan ej ange	2	2%

Summa 89 100%

Bortfall 0 0%

Om ja: Krävdes återrapportering?

Svar	Antal	%
Ja	31	84%
Nej	4	11%
Vet ej/ kan ej ange	2	5%

Summa 37 100%

Bortfall 4 11%

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

Bilaga 1

Bilaga V – Fördelningen av stöd³⁶

Nedan redovisas hur Allmänna arvsfondens medlen fördelats under olika projektrubriker budgetåren 1993/94–1998. Projektrubrikerna överensstämmer med de rubriker som regeringen angivit i skrivelserna till riksdagen. Redovisningen visar dels fördelade medel inom målgruppen, dels fördelade medel i förhållande till totalt utdelade medel under budgetåret.

Eftersom de projektrubriker som erhållit mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet inte finns redovisade, blir summan i tabellerna aldrig 100 %.

Budgetår 1993/94

Barn- och ungdomsprojekt	27,2	14,9
Projekt för funktionshindrade	110,7	60,9
<u>Barn- och ungdomsdel.</u>	<u>44,0</u>	<u>24,2</u>
Totalt fördelat under budgetåret	181,8 mkr	100 %

Barn och ungdomar	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Utsatta barn och ungdomar	34,8	5,2
FN:s internationella familjeår	25,7	3,8
Barnomsorgen i det mångkulturella samhället	22,1	3,3
Övrigt försöks- och utvecklingsarbete	12,3	1,8
SUMMA	94,9	14,1

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Kultur och Information.

³⁶ Bilagan bygger på uppgifter från regeringens skrivelser till riksdagen budgetåren 1993/94–1998.

Funktionshindrade	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Övrigt försöks- och utvecklingsarbete	31,8	19,3
Information, utbildning	20,8	12,7
Datateknik och handikappade	17,3	10,5
Ökat oberoende för personer med funktionshinder	10,7	6,5
Idrott	5,7	3,4
Fritid/kultur och handikapp	5,2	3,2
Rekreation, fritidsanläggningar	4,2	2,5
Utrustning till handikapporganisationer	3,1	1,9
SUMMA	98,8	60,0

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubriken: Diverse.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
• Bilaga 1

Budgetår 1994/95

Barnprojekt	44,4	18,9
Ungdomsprojekt	62,0	26,4
<u>Projekt för funktionshindrade</u>	<u>128,2</u>	<u>54,6</u>
Totalt fördelat under budgetåret	234,6 mkr	100 %

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Barn	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Övrig utvecklings- och försöksverksamhet	38,9	7,3
Utsatta barn och ungdomar	13,1	2,5
Familjestöd	12,9	2,4
Information/Utbildning	12,1	2,3
SUMMA	77,0	14,5

Bilaga 1

Mindre än 1 % av totalt fördelade medel har fördelats under rubrikerna: Datateknik och handikapp, Drogförebyggande, Fritid/Idrott, Kultur, Lokaler, Media, Miljö, Mobbing och brottsförebyggande, Nya rehabiliteringsmetoder, Organisationsutveckling.

Ungdomar	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Övrigt beslutat av regeringen	48,4	12,8
Lokaler	13,0	3,4
Projekt beslutade av regeringen	12,2	3,2
Övrig försöks- och utvecklingsverksamhet	5,1	1,4
Kultur	4,6	1,2
Våldsförebyggande	3,7	1,0
SUMMA	87,0	23,0

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Brottsförebyggande, Datateknik och handikapp, Drogförebyggande, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Information/Utbildning, Konsument och ekonomi, Media, Miljö, Utrustning och inventarier.

Funktionshindrade	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	25,6	14,0
Övrig utvecklings- och försöksverksamhet	16,4	9,0
Datateknik och handikapp	13,4	7,3
Fritid/Idrott	11,8	6,4
Organisationsutveckling	8,6	4,7
Lokaler	4,4	2,4
Arbete/Sysselsättning	4,0	2,2
Invandrare och handikapp	4,1	2,2
Utrustning/Inventarier	3,5	1,9
Kvinnor och handikapp	2,9	1,6
Kultur	2,2	1,2
SUMMA	96,9	52,9

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Familjestöd, Media, Nya rehabiliteringsmetoder.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

Budgetår 1995/96

Barnprojekt	30,6	14,9
Ungdomsprojekt	31,5	15,3
Projekt för funktionshindrade	120,2	58,4
<u>Övrigt beslutat</u>	<u>24,0</u>	<u>11,7</u>
Totalt fördelat under budgetåret	205,8 mkr	100 %

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

.
Bilaga 1

Barn	Andel av fördelade medel till målgrupps- en (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	27,5	4,0
Barn i vissa storstadsområden	16,7	2,4
Familjestöd	15,4	2,3
Övrig utvecklings- och för- söksverksamhet	8,4	1,3
SUMMA	68,0	10,0

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Brottsförebyggande, Datateknik, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Kultur, Lokaler, Media, Miljö, Mobbing, Nya rehabiliteringsmetoder, Organisationsutveckling, Utrustning/Inventarier, Utsatta barn och ungdomar, Världskongressen mot kommersiell sexuell exploatering av barn.

Ungdomar	Andel av fördelade medel till målgrupps- en (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Kultur	25,0	3,8
Lokaler	15,0	2,3
Brottsförebyggande	9,9	1,5
SUMMA	49,9	7,6

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Arbete/Sysselsättning, Datateknik, Drogförebyggande, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Information/Utbildning, Konsument/Ekonomi, Kvinnor/Flickor, Media, Miljö, Mobbing, Skolköoperativ, Tittarmakt, Ungdomars politiska delaktighet, Utsatta barn och ungdomar, Våldsförebyggande, Världskongressen mot kommersiell sexuell exploatering av barn.

Funktionshindre	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	30,9	18,0
Övrig utvecklings- och försöksverksamhet	18,3	10,7
Fritid/Idrott	9,9	5,8
Datateknik	8,9	5,2
Organisationsutveckling	7,7	4,5
FN:s standardregler för människor med funktionshinder	4,8	2,8
Arbete/Sysselsättning	4,0	2,4
Utrustning/Inventarier	3,3	1,9
Nya rehabiliteringsmetoder	3,2	1,8
Invandrare och handikapp	2,4	1,4
Kvinnor och handikapp	2,4	1,4
SUMMA	95,8	55,9

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Familjestöd, Kultur, Lokaler.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

· Bilaga 1

Budgetår 1997

Barnprojekt	54,3	26,4
Ungdomsprojekt	62,4	30,3
<u>Projekt för funktionshindrade</u>	<u>89,1</u>	<u>43,3</u>
Totalt fördelat under budgetåret	205,9 mkr	100 %

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Barn	Andel av fördelade medel till målgrupp- en (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Drogförebyggande	27,6	7,3
Barn i vissa storstadsområden	24,0	6,3
Information/Utbildning	21,3	5,6
Familjestöd	9,6	2,5
Lokaler	4,8	1,3
Utsatta barn och ungdomar	4,7	1,2
SUMMA	92,0	24,2

Bilaga 1

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Data-
teknik, FN:s barnkonvention, Fritid/Idrott, Kultur, Miljö.

Ungdomar	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Utsatta barn och ungdomar	17,8	5,4
Ungdomars politiska delaktighet	16,2	4,9
Lokaler	10,6	3,2
Kultur	9,0	2,7
Kvinnor/Flickor	9,0	2,7
Kultur för integration	8,0	2,4
Idrottens sociala ansvar	7,0	2,1
Drogförebyggande	4,1	1,2
Skolkooperativ	4,1	1,2
SUMMA	85,8	25,8

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Arbete/Sysselsättning, Brottsförebyggande, Familjestöd, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Information/Utbildning, Media, Miljö, Mobbing, Tittarmakt, Våld mot unga kvinnor, Våldsförebyggande.

Funktionshindrade	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	40,3	17,4
Organisationsutveckling	12,1	5,2
Kultur	8,9	3,9
Fritid/Idrott	7,4	3,2
Familjestöd	5,0	2,2
Datateknik	4,5	2,0
Nya rehabiliteringsmetoder	4,6	2,0
Invandrare och handikapp	4,2	1,8
Arbete/Sysselsättning	2,6	1,1
Kvinnor och handikapp	2,5	1,1
SUMMA		

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Alternativa stöd- och boendeformer, Drogförebyggande, FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet, Lokaler, Media, Tillgänglighet, Utrustning/Inventarier.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap
Fel! Okänt namn på dokumentegenskap

Bilaga 1

Budgetår 1998

Barnprojekt	82,2	33,9
Ungdomsprojekt	46,6	19,2
<u>Projekt för funktionshindrade</u>	<u>113,7</u>	<u>46,9</u>
Totalt fördelat under budgetåret	242,5	100 %

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap

Barn	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	23,7	8,0
FN:s barnkonvention	19,0	6,4
Barn i vissa storstadsområden	17,9	6,1
Drogförebyggande	12,6	4,3
Familjestöd	7,9	2,7
Hjälpmedel	7,5	2,6
Lokaler	5,9	2,0
SUMMA	94,5	32,1

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Brottsförebyggande, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Kultur, Media, Organisationsutveckling, Utsatta barn och ungdomar.

Bilaga 1

Ungdomar	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Föreningsutv. inom ungdomsorg.	21,4	4,1
Utsatta barn och ungdomar	15,1	2,9
Ungdomsarbete inom Östersjöregionen	10,7	2,1
Lokaler	7,7	1,5
Ungdomars politiska delaktighet	7,6	1,5
Information/Utbildning	5,1	1,0
SUMMA	67,6	13,1

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: Arbete/Sysselsättning, Brottsförebyggande, Datateknik, Drogförebyggande, Familjestöd, Fritid/Idrott, Främlingsfientlighet, Idrottens sociala ansvar, Konsument/Ekonomi, Kultur, Kultur för integration, Kvinnofrid, Kvinnor/Flickor, Media, Mobbing, Skolkooperativ, Tittarmakt, Ung kultur.

Funktionshindrade	Andel av fördelade medel till målgruppen (%)	Andel av totalt fördelade medel (%)
Information/Utbildning	37,3	17,5
IT och handikapp	14,6	6,9
Organisationsutveckling	9,8	4,6
Alternativa stöd- och boen- deformer	5,4	2,5
Arbete/Sysselsättning	5,4	2,5
Datateknik	5,3	2,5
Familjestöd	5,1	2,4
Kultur	3,6	1,7
Nya rehabiliteringsmetoder	2,2	1,1
SUMMA	88,7	41,7

Mindre än 1 % av det totala utdelade beloppet har fördelats under rubrikerna: FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet, Fritid/Idrott, Hjälpmedel, Invandrare och handikapp, Kvinnor och handikapp, Lokaler, Media, Miljö, Tillgänglighet, Utrustning/Inventarier.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.
Bilaga 1

Intervjuade organisationer

Arvsfondsdelegationen och dess kansli på Social- respektive Kulturdepartementen

Brottsförebyggande rådet

Förstamajblommans Riksförbund

Gålöstiftelsen

Kammarkollegiet

Justitieombudsmannen

Regeringskansliet

Regeringskansliets revisionskontor

Riksrevisionsverket

Rädda Barnen

Stiftelsen Konung Gustav V:s 90-årsfond

samt projektledningar, revisorer och ekonomiansvariga i de projekt som ingått i fallstudien.

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

.
Bilaga 1

Referenser

Allmänna arvsfonden för barn, ungdomar och handikappade, Fondens verksamhet under 50 år, Liber Förlag, Stockholm 1982

Kammarkollegiets verksamhetsberättelse 1998

Kammarkollegiets fondförvaltning, Verksamhetsberättelse 1998

SOU 1992:20 Allmänna arvsfonden, Betänkande av 1991 års Arvsfondsutredning

Statskontoret, Projektstöd till Ideella organisationer 1995:12

Statskontoret, Effektiv styrelse, Vägledning för statliga myndighetsstyrelser 1997

Strömberg, Håkan; Allmän förvaltningsrätt, Liber Hermods AB, Malmö 1995

Riksdagens revisorer, Granskningspromemoria nr 1/1968, Verksamhetsberättelse för år 1968

Riksdagens revisorer, Promemoria 1990/91:5

samt informationsmaterial m.m. från Arvsfondsdelegationen och Kammarkollegiet

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.
Bilaga 1**

Sammanställning över remissinstanser till rapport 1999/2000:2 Allmänna arvsfonden

Följande remissinstanser har yttrat sig:

Regeringskansliet

Expeditions- och rättschefen i Kulturdepartementet
Expeditions- och rättschefen i Socialdepartementet
Revisionschefen i Regeringskansliets revisionskontor

Myndigheter m.fl.

Kammarkollegiet
Folkhälsoinstitutet
Ekonomistyrningsverket, ESV
Riksrevisionsverket, RRV
Ungdomsstyrelsen
Arvsfondsdelegationen

Övriga

De Handikappades Riksförbund

Även Rädda Barnen och Stiftelsen Fryshuset har beretts tillfälle att yttra sig
men avstått.

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.

Bilaga 2

Innehållsförteckning

1 Revisorernas granskning.....	1
Allmänna synpunkter från remissinstanserna.....	1
2 Revisorernas överväganden	2
2.1 Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision av verksamheten	2
2.2 Stödfördelning ur Allmänna arvsfonden	7
2.3 Arvsfondsdelegationens verksamhet.....	10
2.4 Rapporteringen till riksdagen.....	13
3 Revisorernas förslag	14
Förslag	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förord	16
Sammanfattning.....	17
1 Inledning.....	20
1.1 Granskningens bakgrund och inriktning	20
1.2 Tillvägagångssätt och innehåll.....	20
2 Kort om Allmänna arvsfonden	22
2.1 Bakgrund och syfte	22
2.2 Organisation och verksamhet.....	23
3 Allmänna arvsfonden.....	25
3.1 Arvsfonden.....	25
3.1.1 Arvsfondens egendom och utdelningsbara medel	25
3.1.2 Kammarkollegiet och fondförvaltningen.....	26
3.1.3 Kammarkollegiets förvaltning av Allmänna arvsfonden.....	28
3.1.4 Redovisning och revision av fonden	29
3.2 Arvsfondsdelegationen.....	29
3.2.1 Delegationens bildande	29
3.2.2 Delegationens organisation	30
3.2.3 Kostnader för fördelning av stöd.....	31
3.2.4 Redovisning och revision av delegationen	31
3.2.5 Regeringens redovisning till riksdagen	31
4 Arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning	33
4.1 Arvsfondsdelegationen och dess revision	33
4.1.1 Men vilka formella krav ställs på en myndighet?.....	34
4.1.2 Riksrevisionsverkets uppfattning	35
4.2 Arvsfonden och dess revision	36
5 Stödgivningen i ett övergripande perspektiv	38
5.1 Antalet ansökningar och beviljade stöd	38
5.2 Inkomna respektive utdelade medel.....	39
6 Arvsfondsdelegationens verksamhet	43
6.1 Projektstödet	43
6.1.1 Riktlinjer och målsättning vid stödgivningen.....	43
6.1.2 Ansökan och beslut om stöd.....	44
6.1.3 Redovisning och uppföljning av projekten.....	47

Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
dokumentegenskap

6.2 Uppföljning och utvärdering av projektstödet.....	49
6.3 Informationsverksamheten	50
6.4 Iakttagelser i några fallstudier	51
6.5 Revisorernas enkätundersökning	54
6.6 Arvsfonden och annan stödverksamhet.....	55
7 Revisorernas överväganden	59
7.1 Stödfördelningen ur Allmänna arvsfonden	59
7.1.1 Ändamålsparagrafen och de prioriterade områdena	59
7.1.2 De särskilda satsningarna	60
7.1.3 Målgrupperna	61
7.2 Arvsfondsdelegationens verksamhet.....	61
7.2.1 Handläggningen och besluten om stöd.....	61
7.2.2 Återrapporteringen av projekten.....	62
7.2.3 Den centrala uppföljningen och utvärderingen av verksamheten	63
7.3 Rapporteringen till riksdagen.....	63
7.4 Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning och revision av verksamheten	64
Bilagor	
Bilaga I – Fonden och delegationen, avsnitt 3	67
Bilaga II – Stödgivningen i ett övergripande perspektiv, avsnitt 5	70
Bilaga III – Iakttagelser av några fallstudier, avsnitt 6.4	75
Barn	76
KFUM Kristianstad	76
Projekt för utsatta barn	77
Svenska Migrärförbundet	80
Ungdom	83
Rådslag.....	83
Big Brothers/Big Sisters	85
Teater X.....	88
Funktionshindrade	90
Heyoka	90
Riksförbundet för Social och Mental Hälsa	92
Stiftelsen Brukarhuset	93
Bilaga IV – Revisorernas enkätundersökning, avsnitt 6.5	96
Bilaga V – Fördelningen av stöd	100
Intervjuade organisationer	110
Referenser.....	111
<i>Bilaga 2</i>	
Sammanställning över remissinstanser till rapport 1999/2000:2	
Allmänna arvsfonden.....	112

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.:Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.**